

11165

1964

17

MŪSU
SPARNAI

OUR WINGS
PUBLISHER
EDITOR
ADDRESS

-Lithuanian Protestant Journal
-Lithuanian Presbyterian Church
-Rev. Povilas Dilys
-1942 N. Spaulding Av., Chicago 47, Ill., U. S. A

TURINYS

Dail. stud. Jonas Neimanas	ALTERNATYVA (viršelis)	Pusl.
Dail. prof. dr. Vyt. K. Jonynas	VINJETĖS	
Suprt. kun. St. Neimanas	"MŪSŲ SPARNŲ" ŠEIMAI	2
Stud. ped. Al. Kleinaitis	KRISTIJONAS DONELAITIS	3
Muz. J. Bertulis	PROF. VLADAS JAKUBĖNAS-DVIGUBAS SUKAKTU- VININKAS	5
Lois Grant Palches	THE PSALMS	6
Suprt. kun. St. Neimanas	LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ GIESMYNAI	7
Kun. Anas Trakis	EVANGELIKAS ŠIŲ DIENŲ PASAULYJE	14
P. Š.	KLAROS ŠEPETIENĖS ATSIMINIMAI	17
M. Z-kas	EILĖRAŠTIS	21
Lois Grant Palches	DAWN TO STAR - TIME	22
J. Jašinskas	MOKYTOJAS	23
* * *	PRANCIŠKAUS ASIZIEČIO MALDA	28
V. Karosas	LIETUVOS EV. REFORMATŲ BAŽNYČIOS XVII SINO- DAS TREMTYJE	29
E. G.	IŠ IŠKILMINGOJO KOLEGIJOS POSĖDŽIO	32
P. Gudelis	XI EUROPOS LIETUVIŲ STUDIJŲ SAVAITĖ VOKIE- TLIJOJE	35
M. Plepys	KURAT. M. KREGŽDĖ PRISIMENANT	39
P. B.	VELIONIS KURAT. MOK. PETRAS DŪBRA	40
Fr. Skėrys	LIUTERONŲ BAŽNYČIŲ IŠEIVIJOJE KUNIGŲ, BENDRADARBIŲ SUVAŽIAVIMAS	41
Kun. Povilas Dilys	ROMOS KATALIKŲ IR EVANGELIKŲ TIKYBŲ PALYGINIMAS	42
Eugenius Gerulis	PRANAŠAS IZAJAS	45
Artūras Hermanas	KOMUNIZMAS IR JO KOVA PRIEŠ BAŽNYČIAS	47
J. K.	J. A. V., KANADOS LIETUVIŲ EV. JAUNIMO SUVA- ŽIAVIMAS	52
Fr. Skėrys	DEŠIMTMETIS VASAROJIMO NORVEGIJOS STO- VYKLOJE	53
	K R O N I K A	56
	A U K O S	

LEIDĖJAS
ATSAK. REDAKTORIUS

-Lietuvos Evangelikų Reformatų Kolegija Tremtyje
-Kun. Povilas Dilys, 1942 N. Spaulding Av., Chicago 47,
Ill., U. S. A.

REDAKcinė KOMISIJA

-Kun. Povilas Dilys, Eugenius Gerulis, Jokūbas Kregždė,
Palmyra Lampsatienė, Jonas Palšis, Mykolas Plepys,
Arvydas Ramonis

ADMINISTRATORIUS

-Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago 29, Ill.,
U. S. A.

TIRAŽAS
KAINA

-2000 egz.
-Auka

REDAKCIJA taisy, trumpina rankraščius savo nuožiūra. Autorių pageidavimai gerbiami. Straipsniai su autorių pavarde, slapyvardė ar inicialais nebūtinai išreiškia leidėjo ar redakcijos nuomonę

MŪSU SPARNAI

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ REFORMATŲ ŽURNALAS

ĮSTEIGTAS 1951 M.

1964 GRUODIS

NR. 17

KRISTIJONAS DONELAITIS
1714. I. 1 - 1780. II. 18

„MŪSŲ SPARNŲ” ŠEIMAI

Visus "Mūsų Sparnų" skaitytojus, bendradarbius, rėmėjus ir nepailstančią žurnalo redakcinę komisiją širdingai sveikinu Kalėdų Švenčių ir Naujųjų Metų proga.

"Mūsų Sparnai" stengiasi būti šiuo metu mūsų išsklaidytų pasaulyje žmonių ryšininku. Šį siekimą jie dalinai atliks, jei ir ateityje šį žurnalą vispusiškai remsime ir sulauksime daugiau darbuotojų, kad jame plačiau atsispindėtų mūsų dabartinis gyvenimas.

Kalėdų Šventės apsako apie ramybę, kuri viršija žmogaus išmanymą, o Naujieji Metai apie malonės dovaną, kad iš praeities pasimokę teigiamai pasireikštumėm ateityje, kad pažinę tiesą žengtumėm laisvės link.

Tad, "tvirtai laikykimės nekeičiamo mūsų vilties išpažinimo, stebėkime vieni kitus, kad pasiskatintume į meilę ir gerus darbus, ir neapleiskime susirinkimo" Žyd. 10. 23. Net ir prieššventiniu laiku žmonės bėga, skuba savo paties pasirinktu keliu. Ar jie tuo būdu pasiekia laimės ir patenkinimą? Sekmingai jau iškylame į erdvę, skrendame aplink žemę. Gal greit ir nusileis pionieriai kitose planetose, tačiau čia, žemėje, dar vis kartojasi nesusipratimai ir ginčai, nežiūrint to, kad kalbama apie vienybę, - "kad visi būtų viena".

Advento laikas turėtų nukreipti mūsų dėmesį į horizontą, iš kur mums turi šviesa užtekėti, kad gyvybę palaikius, kad nepasiduotume vien šio pasaulio pageidavimams ir kad nepaskeštumėm vien šių dienų rūpesčiuose.

Mes kritikuoju esamą laiką ir padėtį. Ar kartais tuom nenorime pateisinti savo nesugebėjimą gyventi pagal tikėjimą ir pasitikėjimą pasauliu.

Per Kalėdų Šventes norime visi kartu būti, jaustis esą namie, skubame kiekvienas pas savus. Tegul tad ir šios šventės mums būna tuo palaimintu laiku, kad sugrįžtumėm prie To, kursai gali ir nori mus padaryti laimingais, patenkintais vaikais Tėvo, pas kurį nėra nevienodumo šešėlio.

Kun. St. NEIMANAS

Superintendentas

KRISTIJONAS DONELAITIS

LIUTERONŲ DVASIŠKIO BRUOŽAI

Minėdami šio didžiojo žmogaus dviejų šimtų penkiasdešimties metų gimimo sukaktį, mes daugiausia pagalvojame apie jį kaip mūsų tautos poetą, kuris, sukurdamas "Metų" poemą, liko mūsų tarpe savo dvasia nemirtingas. Kiek mažiau, arba visai nepagalvojame, kad tokią kūrybą galėjo sukurti tik toks žmogus, kuriam ne tik gamta, bet ir žmonės buvo gerai pažįstami. Mes mažai, arba visai nekalbame apie Donelaitį kaip liuteronų kunigą, kuriuo būdamas rūpinosi jis savo parapijiečių švietimu, ką paliūdi ja ir užsilikusios jo pasakėčios. Todėl šiandien būtų geriausia proga pamąstyti, kas per dvasiškis jis buvo, ko jis tikrumoje siekė ir kuo jis savo tautai pasitaravo.

Gal kiek nuostabu, kad Donelaitis mokėdamas kelias kalbas ir būdamas šiaip gabus techniniuose dalykuose, kaip barometrų dirbime ir pianinų statyme, išėjęs iš universiteto, nepasilieka Karaliaučiaus mieste, kur jam tikriausiai piršosi įvairiausių profesinės galimybės, bet skuba į savo gimtąją apylinkę ir ten mokytojauja, kol išventinamas Tolminkiemio parapijos kunigu. Todėl reikėtų manyti, kad jis jautė tą didįjį pašaukimą tarnauti savo žmonėms, nors jau tenai ir ateiviai iš Vokietijos gilumos ir net Šveicarijos apsigyveno. Jis trokšta būti "Hirte und Lamm" ganytojas ir avinėlis,

sielų saugotojas ir visa siela Dievui ir savo žmonėms atsidavęs. Tikriausiai universitete persiėmęs pietizmo, tai reiškia, žmogaus vidujinio pamaldumo išryškinančios dvasios, jis nori ją įgyvendinti ir savo parapijiečių tarpe. Kaip pasirodo, gyvenimo tikrovė kitokia. Pietizmo dvasios pažiūras pravesti ne taip jau sekasi, tas Donelaitį labai paveikia. Kadangi tuo laiku būrai palengva pradeda pasekti apylinkėje gyvenančių svetimtaučių papročius, tad jis tuo pasipiktindamas pamoksluose iškelia kiekvieną blogybę ir barasi ant tų, kurie atsitolindami nuo Dievo, pradeda gęsti. Jis mato išsivystantį jaunimo nutautėjimo procesą, pastebi parapijiečių dorovinių ir religinių smukimą, kas jį nemažai sukrečia. Jo skausmo skundas didelis. Nusiminimo vedamas, knygoje užrašo nepasitenkinimą, kad "lietuvninkai su vokiečiais susimaišė". Su dideliu aistringumu jis kovoja prieš svetimtaučių demoralizavimą jo parapijiečių, arba jo parapijiečiams daromas skriaudas. Suprantama, kiek tokiomis atvejais jam tekdavo įsikarščiuoti. Bet tuoj viską apgailėstavo, jeigu per daug pasakėdavęs, ir krikščionišku nuoširdumu apibartijo atsiprašė. Šiaip Donelaitis buvo linksmo būdo. Jis savo draugų tarpe mėgdavęs linksmiai pasireikšti, bet visada žinojęs kiek toli gališ eiti. Visa-

da buvęs moralus. Dėka tvirtos valios, kaip metrikų knygoje prisipažįsta, galėjęs save stipriai valdyti, kad nenupultų, arba pasiduotų pagundoms. Kaip jis save patį valdė, tokio susivaldymo reikalavo ir iš savo parapijiečių. Jis nemėgo triukšmavimo, rūkymo, arba girtuokliavimo. Donelaitis visu atkaklumu priešinasė būrų prasidedančiam doroviniam pakrikimui, atsilankančiai laisvamanybės pažiūrai. Jis pyksta ant tų, kurie susidaro nuomonę, esą nori dideliais ir poniškais žmonėmis pasirodyti: reikią rečiau besilankyti bažnyčioje ir nedalyvauti Šventoje Vakarinėje. Jam pikta ir ant kai kurių kunigų, kurie savo kalbomis daugiau žemiškus turtus mini, negu apie Dievo Karalystę kalba. Tokie kunigai iešką vilnų, bet ne avių. Kad jis, kovodamas prieš kunigų supasaulėjimą, parapijiečių patvirkimą ir valdžios pareigūnų išnaudojimą jo parapijiečių, nemažai vidujiniai kentėjo, mes randame jo vedamos metrikų knygos įrašuose sekanti sakini: "Visko esu patyręs, daug iškentėjęs, visada Dievo malonės paremtas ir pastiprintas".

Kaip iš užsilikusių jo užrašų mes matome, jam didžiausio susirūpinimo kelia lietuviškoji parapijos masė, jo tautos žmonės. Jis graudena juos išsilaikyti Dievo baimėje, prisilaikyti savų papročių ir nepapeikti savo apdaro, kurio jaunoji karta vis mažiau benori nešioti.

Jis gerai pažindamas savo parapijiečius, ypatingai savo būrus lietuvininkus, įvertina ir giria jų

darbštumą, tvarkingą ūkininkavimą ir krikščionišką pamaldumą. Jis savais patyrimais mokina juos kaip auklėti vaikus ir rūpinasi, kad vaikai lankytų mokyklas, be to, skatina parapijiečius visus darbus atlikti sumaldomis ir giesmėmis. Todėl visai nenuostabu, kad jis net savo kūryboje tokių padorų, tvarkingą gyvenimą, Selmo namus stato pavyzdžiu, apie kuriuos jis taip išsireiškia! "...kad kartais juos lankyt užsigeisi, lygiai kaip bažnyčią kokią rasi rėdytus. Stalas jo nei šventas altorius tau pasirodys, ant kurio knygelės šventos guli padėtos; kad jis pats ar jo gražiai mokinti vaikeliai, daug prisidirbę bei visur viernai triūsinėję, tuo su giesmėmis saldžiomis linksmai pasidžiaugtų ir vargus šio amžiaus sau lengvus padarytų."

Jo parapijos ribose buvusios 5 mokyklos, kurias jis prižiūrėjo. Jis taip pat pastatė naują bažnyčią ir be to Tolminkiemyje net kunigų našlėms prieglaudą. Šios prieglaudos statymą dalinai reikia priskirti jo paties vaizduotei, kad jisai neilgai gyvensiąs ir kad jo žmona turėtų kur gyventi; bet iš kitos pusės žiūrint, prieglaudos statymo sumanymas buvo pietistinės dvasios įtaka. Ši prieglauda tikrumoje buvo iš jo ir jo žmonos santaupų pastatyta. bet juodujau vėliau ją perleido Tolminkiemio parapijai.

Donelaitis pašventė Tolminkiemio parapijai 36 savo gyvenimo metus. Per tą laiką, kaip mes patyrėme, jam teko daugel nemalonumų pergyventi ir su įvairiomis pažiūromis susidurti. Ir kai kuriems parapijiečiams bus jo

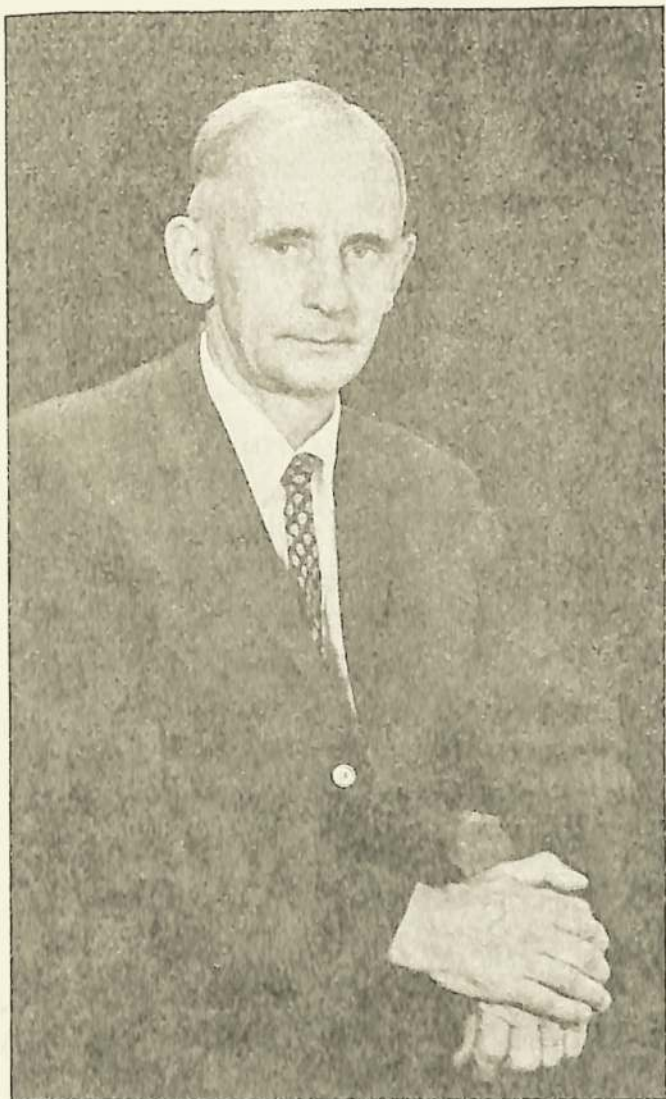
pamokslai nepatike, bet jis buvo didžiosios daugumos žmonių mylimas ir gerbiamas. Jo 1734 metų pirmojo Advento sekmadienio metrikų knygoje įrašas: "Viešpa-

tie Jėzau, gerasis žmonių ganytojau, aš noriu čia ganytoju ir avinėliu būti", likosi jo gyvenimo obalsiu.

* * *

Muz. J. BERTULIS

PROF. VLADAS JAKUBĖNAS — DVIĞUBAS SUKAKTUVININKAS

Prof. Komp. Vladas JAKUBĖNAS

Prof. Vladas Jakubėnas muzikos ir žurnalistikos veikloje yra labai plačiai pasireiškęs ne vien lietuvių tarpe, bet taipgi ir pas svetimšalius. Minint jo 60 m. amžiaus ir 35 m. muzikinės veiklos sukaktį, nors prabėgančiai pravar-tu ties juo stabtelėti.

Vladas Jakubėnas gimė Bir-

žuose 1904 m. gegužės mėn. 15 d. Liet. Enciklopedijoje pažymėta, jog 1921 - 1922 m. Lankė Kauno valstybinę muzikos mokyklą. Baigęs Biržų gimnaziją, studijavo kompoziciją Rygos konservatorijoje pas J. Vitols ir fortepijoną pas Dauges. Konservatoriją baigė 1928 m. Tų pat metų birželio mėn. Kauno konservatorijos salėje surengė savo kūrinių koncertą. Gavęs švietimo ministerijos stipendiją, išvyko į Berlyną, kad muz. akademijoje (Hochschule fuer Musik) pagilinus kompoziciją. 1932 m. grįžo į Kauną ir konservatorijos direktorius J. Gruodis jį pakvietė dėstyti konservatorijoje. Yra žinių, kad tuo metu jam te galėjo pasiūlyti tik 5 pamokas į savaitę. Vl. Jakubėnas, būdamas be darbo, pasiūlymą priėmė, nors algos tegavo vos 186 litus į mėnesį. Tai buvo jo pirmutinė alga.

Maža alga privertė tvertis žurnalistikos ir privačių pamokų. Be to, Vl. Jakubėnas buvo nuolatinis akomponuotojas solistams įvairiuose pasirodymuose.

Vl. Jakubėno kūryba yra laisva, moderninės krypties. Jis nemėgsta akompanimentą kartoti, melodijai besikartojant. Jo veikalai yra pilnai užbaigti, ko ne visi modernistai prisilaiko.

Iš Vl. Jakubėno kūrybos pradžioje šaipėsi. Atsimenu, bene 1926 m. kai į Klaipėdos konservatorijos suruoštus pradžios mokyklos mokytojams vasaros kursų suvažiavę kursantai kritikavo Vl. Jakubėno kūrinį "Ko ožys bliovė". Manęs klausė, kaip į tą reaguoju? Atsakiau, jog Vl. Jakubėnas bus suprastas tik ateity, nes šian die mūsų klausia prie to dar nėra paruošta. Tąsyk mano staigus pasakymas, šian die išsipildė: Vladas Jakubėnas yra muzikos asmuo.

Kelias, kuris veda į kiekvieno jauno menininko mūzos sodą, yra degutu apipiliamas. Todėl šį menininką teaplanko vien tvirtų kojų asmenys, kurie to deguto nesibaido. Bet, su laiku, ir patsai tas degutas darosi nebepavojingas, nes sustingsta.

1924 m. Kipras Petrauskas lankėsi Biržuose. Vl. Jakubėnas jam parodė savo kūrinį "Gėlės iš šieno" (K. Binkio žodžiai). K. Petrauskas prašė, kad jam tą kūrinį atsiųstų. Pasiuntė, bet K. Petrauskas jo nedainavo.

Esant Kaune, Vincė Jonuškaitė prašė Vl. Jakubėno, kad sukurtų dainų jos balso diapazonui. Jis sukūrė: "Nejaugi vėl, o Dieve", "Žemė kryžių ir smūtkelių", "Laisvųjų daina" ir kt. Jas pamė-

go ir įtraukdavo į savo dainų programą V. Jonuškaitė, Kučingis ir Kardelienė. Kiti gi solistai Vl. Jakubėno dainų vengdavo.

Vl. Jakubėno dainos, kurias išleido Amerikos Kultūros Fondas, irgi V. Jonuškaitės buvo užprašytos. Jos buvo rašytos vokiečių okupacijos metu.

Pažymėtina, kad bestudijuojant Berlyne, Vl. Jakubėnas sukūrė "1-ją Simfoniją" ir styginių kvartetą. Šie veikalai buvo Berlyne viešai atlikti. Tuo tarpu Lietuvoje ne. "Triguba fuga" (stygi- niam orkestrui) buvo atlikta ir Berlyne ir Lietuvoje.

Bendrai imant, prof. Vl. Jakubėnas yra ne vien muzikos kūrėjas, bet taipgi ir koncertinis akompaniatorius, koncertų organizatorius, pedagogas, muzikos kritikas, - sritis kuriose mūsų jubilias dirba visą gyvenimą.

Šia proga nuoširdžiai sveikiname prof. Vl. Jakubėną ne vien laimingu atkeliavimu į šį pasaulį, bet ypač už jo produktingai dirbtą darbą per prabėgusius 60 pavasarių. Taipgi sveikiname minint 35 kūrybos metus mūzos globoje, kur jis sėkmingai pareiškė savo individualų stilių. Linkime dar nesuskaitomų pavasarių jo jaukiame gyvenime ir mūzos meno rūmuose.

* * *

Lois Grant PALCHES

THE PSALMS

God holds the secret. He it was who willed
The Psalms be written for the spirit's healing.
They are the words of radium worth distilled
From out the massive source of poets' feeling.

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ GIESMYNAI

O Dieve Tėve gailestingas,
Kurio galybė ir valdžia,
Išgirsk tautos maldas širdingas:
Tegu gyvuoja Lietuva,
Iš svetimos valdžios vaduota,
Laiminga, laisve vainikuota.

Kun. A. Šernas

"Karys. Evangelikas"

97 giesmės 3 posmas.

Šių dienų vyresniajai kartai teko sulaukti trečią giesmyną, kurių kalba kiekvieną kartą darėsi vis taisyklingesnė ir gražesnė. Jaunoji karta tuo kiekvieną kartą džiaugėsi ir to laukė, vyresnieji tuo rūpinosi kaip neatidėliotinu reikalu, senieji gi, nors ir neprieštaraudami, pareiškėdavo, kad jiems ir senasis giesmynas yra geras ir mielas. Bet tai ir suprantama. Jaunimas veržiasi į ateitį ir nenori senoviška kalba parašytų giesmynų vartoti. Suaugusiųjų gyvenimo tempas lėtesnis ir jie, kaip pripratę prie senesnių giesmynų, mažiau pastebi tą kalbos senoviškumą. Senesnio amžiaus žmonės, suaugę su praeitimi, ne visados bepritaria naujenybėms. Giesmynas su maldomis yra šeimos knyga, kuri, kaip džiaugsmo taip lygiai ir liūdesio valandoje, kalba į mus; laimėje kviesdama dėkoti Tam, nuo kurio ateina kiekviena gera dovana, gi liūdesio valandoje - kelti savo širdį ir mintis į Tą, kuris sako: "Ateikite pas mane visi, kurie esate apsunkinti ir išvargę, o aš jus atgaivinsiu".

Kaip žmogaus taip lygiai ir giesmyno amžius yra nevienodas. Ramiu ir nusistovėjusiu laiku jis

žymiai ilgesnis, negu audringu karo arba didesnių reformų metu! Lietuvių tautai XX amžiaus pradžia buvo reikšminga ir pilna įvairių staigmenų bei pasikeitimų. Tai atsispindėjo ir mūsų giesmynuose, atgavus spaudos laisvę.

Apie pirmuosius lietuvių kalba išleistus evangelikų reformatų giesmynus ir maldaknyges turime mažai žinių.

Pirmąja giesmyno laida laikome Jokūbo Morkūno, Vilniaus spaustuvininko (vadinęsis Vilniaus vaivados Kristupo Radvilos tarnu), išleistas Mikalojaus Rejaus reformatų postiles 1600 m. Mikalojus Rej (lenkų rašytojas, humanistas, reformacijos šalininkas, vienas iš tautinės lenkų literatūros kūrėjas) parašė lenkų kalba pamokslų rinkinį - Postylla, kurios buvo išleistos 1557 m. Postilla Lietuwiszka Tatay est Izguldimas Prastas Ewangeliu ant koznos Nedelios ir Szwentes per wissus metus, turinčios 778 psl., vertėju buvo laikomas uolus reformatas Merkelis Petkevičius, lietuvių reformatų katekizmo vertėjas ir leidėjas. Bet Vc. Biržiška Postilės vertėju laiko Jokūbą Baltramiejaitį Morkūną, galimu talkininku ev. reformatų katechetą Albertą Strišką.

Antroji giesmyno laida buvo Jokimo Jurgio Rhet'os, Kėdainių spaustuvininko, antrą kartą perdrukavota 1653 m. J. S. Telegos "Kniga Nobaznistes Krikscioniszkos". Jaugelis Steponas Telega buvo ev. reformatų veikėjas, vienas iš Kėdainių burmistrų, nuolatinis

sinodo pasaulininkas senjoras iš miestelėnų. Šis giesmynas-maldaknygė buvo stambi ir susidėjo iš keturių dalių:

- a) 260 psalmių ir giesmių, verstų iš lenkų kalbos-272 pusl.;
- b) trumpas evangelijų išaiškinimas - 288 pusl. ;
- c) 64 maldos - 76 pusl. ;
- d) Katekizmas, tikėjimo išpažinimas ir 100 trumpų skilčių iš Šv. Rašto, kurių lapai nenumeruoti.

Šias "Knigos Nobaznistes" spaudai paruošė Lietuvos reformatų kunigai. Giesmių vertime pasidarbavo superintendantas kun. Samuelis Tamošauskas, žymus ir įtakingas asmuo. Jam mirus, Kėdainiuose, jo laidojimo dieną, buvo sušaukta nepaprasta sinodo sesija. Katechismą, Maldas Krikscionizskas, Summą paruošė spaudai Naujamiesčio kunigas superintendantas Jonas Borzimovskis su Biržų kunigu superintendentu Samueliu Minvydu.

Trečioji giesmyno laida buvo atspausdinta 1781 m. Karaliaučiuje. Tai perdirbtas "Knigos Nobaznistes", pavadinant nauju Kancionalo vardu, kurį biržiečiai ištardavo tiesiog "Kancenolas". "Kancyonolas tey easti:Knigos Psalmiu ir Giesmiu".Kancionale atspausdintos beveik visos antroje laidoje buvusios giesmės ir dar visa eilė naujų. Bendras giesmių skaičius pasiekė 313, o maldų skaičius - 145. Knygos gale atspausdinti palaiminimai, Nikejos, Konstantinopolio ir Efeso tikėjimo išpažinimai ir pasirengimas komunijai. Kancionalas pasižymi tuo, kad visos giesmės

atžymėtos 1742 m. Karaliaučiuje išleisto lenkiško originalo numeriais, neišverstųjų giesmių numerius praleidžiant. Nėra žinių kas išvertė naujas giesmes ir maldas.

Ketvirtoji giesmyno laida "Kancyonolas, tey east Kniga Psolmu ir Giesmiu" buvo atspausdinta 1845 m. Steffenhageno spaustuvėje Mintaujoje. Ši naują giesmyną paruošė, ilgesnį laiką dirbęs Nem. Radviliškyje, Žemaičių senjoras kun. Samuelis Nerlichas, kuriam Biržų sinodas 1819. VII. 10 pareiškė padėką. Ši giesmyną ruošdamas kun. S. Nerlichas pagrindan paėmė "Knigos Nobaznistes" (1653) ir iš jos perdirbtą "Kancyonolas" (1781) tik iš jos išmetė 35 giesmes, pakeisdamas naujais vertimais iš lenkiško kun. Kurnatausko giesmyno: "Piosennik i modlitewnik", išleisto 1810 m. Karaliaučiuje.

Šio Kancionalo rašyba dvejopa. Senosios giesmės liko be pataisų, o naujuose vertimuose vertėjas, kaip ilgus metus kunigavęs Biržų apylinkėje, giesmes pritaikė biržėnų tarmei. Jis prieš 1819 m. jau buvo paruošęs ir Summa arba Trumpas iszguldimas Ewangeliu, kurios paskutinė laida (1781) buvo išsisėmusi. Kaip giesmynas, taip ir Summa, turėjo būti tuoju pradėti spausdinti gotišku raidynu, tačiau dėl lėšų trūkumo, buvo atidėti.

Kaip giesmynas 1845 m., taip ir Summa 1863 m., buvo išspausdinti po Samuelio Nerlichio mirties jo sūnaus kun. Karolio, ev. reformatų Gudijos superintendente. Karolis Nerlichas, Biržų ir vėliau (dar prieš 1840 m.) Kėdainių ku-

nigas ir gimnazijos mokytojas, tuolaikinis lietuvių kalbos mylėtojas, paruošė ir Pamokslus ir Kozones apie smerti, išsp. 1864 m. taip pat Mintaujoje. Jis buvo parašęs, bet prieš mirtį nebespėjęs išlyginti, lietuvių kalbos gramatiką, kurios rankraštis dingo. Šios giesmyno laidos korektūroje pateko klaida: maldų priede iš trečios laidos perspausdinta "trečia" o ne "ketvirta" laida, kaip kad turėjo būti.

1877 m. Mintaujoje atspausdinta penktoji giesmyno Kancionalo laida, kuria naudotasi iki 1910 metų, o kai kur ir žymiai ilgiau. Penktoji laida buvo tik paprastas ketvirtosios laidos perspausdinimas. Tačiau, parapijiečiams prašant, į šią laidą buvo be numeracijos patalpintos 35 giesmės, kurios buvo išmestos ketvirtoje laidoje. Gi anksčiau paminėta korektūros klaida ir vėl liko neištaisyta.

Mūsų atmintyje geriausiai išsiliko taip vadinamas "Dagilio Giesmynas", kuris yra šeštoji "Knigos Nobaznistės" laida, išspausdintas Vilniuje 1910 m. ir pavadintas "Giesmynas su maldų priedu Lietuvos evangelikų reformatų parapijų vartojimui".

Vilniaus Distrikto Ev. Reformatų generalinis superintendantas, Biržų parapijos kunigas Vilgelmas Meškauskas savo prakalboje šiam giesmynui pabrėžė: "Atlikti tokį sunkų darbą galėjo apsiminti tikrai mokąs lietuvių kalbą ir prie to poetas ir vargonų muzikos žinovas. Pono mokytojo Stanislovo Dagilio iš Biržų asmenyje atsirado toks vyras, kuris savo ilgamečiu triūsu įvykdė šį už-

davinį, perdirbęs beveik visas mūsų seno giesmyno psalmes ir giesmes".

Šio giesmyno leidimo tikslas, prie kurio jau senai ruošiasi, buvo kiek galima ištaisyti lietuvių kalbą, kuri, nors ir lėtai, bet vis dėlto gerokai pažengė per tris šimtmečius, o giesmynų kalboje tos pažangos nesimatė. Skaitydami senųjų giesmių vertimus, pastebime daug nebevertojamų ir pasenusių išsireiškimų bei lenkiškų žodžių. Dėl to kaltinti senosius vertėjus netenka, nes tais laikais, ypatingai bažnytinėje kalboje, buvo vartojama daug lenkų kilmės žodžių, nuo kurių, ir spaudos laisvę atgavęs, mūsų kalbininkams nelengva buvo kalbą apvalyti.

Gimnazijos kalbų mokytojas Stanislovas Dagilis, aušrininkas, poetas, kuris anot Tumo-Vaižganto, buvo "Didis kūrėjas, didis vertėjas", -dėl klausos susilpnėjimo per anksti iš tarnybos atleistas ir kaip pensininkas virš 20 metų išgyvenęs Biržuose, -dalyvavo ev. reformatų gyvenime ir, Vilniaus sinodo paprašytas, ištaisė giesmių ir maldų kalbą ir patį giesmyną pertvarkydamas sumodermino. Šis darbas jam truko 6 metus. Šis St. Dagilio paruoštas giesmynas skyrėsi nuo senesnių laidų tuo, kad vietoj gotiškų raidžių buvo vartojamos lotynų ir Psalmės buvo sujungtos su vienodo turinio giesmėmis. O skaitmenys -vietoje romėnų-arabų. Apie 90 senos laidos giesmių nebeatspausdinta, o jų vieton įdėta naujų giesmių iš įvairių šaltinių, ypatingai iš prūsų lietuvių liuteronų "Giesmių Knygos". Tas įnešė didesnę gaidų įvairumą, ko labai truko se-

najame giesmyne. Maldas papildė kunigai: P. Jakubėnas, J. Šepetytis ir A. Cumftas. Kadangi šis giesmynas daugiausiai buvo skiriamas lietuviams ev. reformatams, gyvenantiems Biržuose ir jų apylinkėse, tai jame ir buvo pavartota to krašto tarmė.

Ši šeštoji giesmyno laida anuomet ėnešė didelį susijaudinimą tarpe parapijiečių. Pažangieji ir jaunimas džiaugėsi, kad padaryta pažanga, seniesiems gi šis naujasis giesmynas savo išvaizda, turiniu bei ištaisyta kalba, kuri buvo "nepriprasta" vartoti, atrodė lyg svetimas ir šaltas.

Giesmynas iš 653 puslapių turėjo pirmoje dalyje 326 giesmes (319 psl.) ir antroje - 214 maldų (334 psl.).

1915 m. buvo pradėta spausdinti septintoji giesmyno laida, pakeitus joje tik kai kuriuos žodžius ir keletą posmų. Į ją pateko tik viena nauja 327-toji giesmė, kurią giedojo keleiviai skęstant Amerikos laivui "Titanikui": "Arčiau, mans Dieve, arčiau prie Tavęs"! Ši giesmė savo turiniu labai reikšminga žiaurią priešpaudą kenčiančiai lietuvių tautai.

Ši laida buvo beveik baigta spausdinti prieš Pirmojo Pasaulinio Karo pabaigą, bet, 1919 m. Lietuvoje siaučiant bolševikams, dalis atspausdintų giesmių buvo sunaikinta, ir dėl to tegalėjo būti užbaigta 1921 m. Ta pati giesmyno laida buvo išleista Rusijoje. Pradėta spausdinti 1917 m. Petrapilyje ir 1918 m. užbaigta Voroneže "Lietuvių D-jos Centro Komiteto dėl karo nukentėjusiems šelpti lietuvių spaustuvėje". Išleista 3000 egzempliorių.

Tremtiniams, grįžtanti iš Rusijos, nepasisekė tos giesmyno laidos į Lietuvą parvežti. Bolševikai perdavė giesmyno knygas maku-latūrai, ir tik mažas jo skaičius pateko į reformatų rankas.

Lietuvos nepriklausomybės laikais, - sparčiais žingsniais žengiant, - visose gyvenimo srityse buvo padaryta stebėtina pažanga. Kylant lietuvių dvasinei kultūrai buvo ištobulinta, nuo svetimybų išvalyta, ir bendrinė lietuvių kalba. Sąryšy su tuo buvo labai jaučiamas giesmyno kalbos atsilikimas. Lietuviai ev. reformatai, būdami visų sričių pažangumo avangarde, to pakeisti negalėjo, ir tuo mūsų Bažnyčios vadovybė buvo labai susirūpinusi. Biržų sinoduose, svarstant neatidėliotiną naujos giesmyno laidos reikalą, kun. Adomas Šernas pasisakė, kad jis jau turįs nemažai perdirbtų, suposmuotų giesmių. Tad sinodas prašydamas ir pavedė kun. Ad. Šernui parengti naują giesmyno laidą.

Kun. Ad. Šernas, kelių kalbų mokovas, muzikos ir poezijos mėgėjas, prigimties talentu apdovanas, jau anksčiau savo iniciatyba buvo pradėjęs giesmių, kalbos atžvilgiu, taisymo, švarinimo darbą. Jis nesitenkino "Dagilio giesmyne" esančių giesmių tik taisymu, bet jų vertimus tikrino su svetimose kalbose esamais originalais, kurių suradimui sugaišdavo nemažai laiko. Be to, kun. Ad. Šernas darė prasmingesnių ir vertingesnių giesmių vertimus iš vokiečių, prancūzų, latvių ir kt. kalbų. O taipgi ir pats jas kūrė. Kun. Ad. Šernas talentingai sukūrė kelioliką Lietuvos tėvynės meilės

Okupuotos Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios Superint. Kun. Ad. ŠERNAS Papilio ev. reformatų bažnyčioje vizito metu 1957.VIII.25.

giesmių, kurių prieš tai nei vienas giesmynas neturėjo. Apie šias, kun. Ad. Šerno sukurtas, tėvynės meilės giesmes, tuolaikinė spauda palankiai atsiliepė ir gerai vertino. Iš šių kun. Ad. Šerno sukurtų giesmių 1942 m. giesmyno laidoje yra tilpusios šios giesmės: 52, 103, 126, 148 ir kt.

Kun. Ad. Šernas, perredaguodamas giesmes, išmetė visus svetimus žodžius, kurių dar gana daug buvo užsilikę "Dagilio giesmyne", nes tuo (St. Dagilio) laiku lietuvių kalba dar neturėjo tinkamų jiems pakaitalų. Taipgi, perrašydamas giesmes, stengėsi suderinti žodžių kirčiavimą su gaidos ritmu, naudodamas vargonus, mandaliną.

Giesmynui rankraštį kun. Ad. Šernas ruošė daugelį metų. Per tą ilgą laiką buvo surašęs ir pataisęs virš 800 giesmių.

Giesmyno rengimo eigoje iškilio sumanymas, tarsi lyg ir pramantant sunkią Bažnyčios ateitį Lietuvoje, kad ir ev. liuteronai garbintų Aukščiausiąjį gyna lietuvių kalba, kaip giesmes giedodami, taip ir maldas kalbėdami. Ta intencija buvo susirišta su ev. liuteronų Konsistorija, pareiškiant pageidavimą palaikyti glaudesnius ryšius tarpe abiejų evangeliškių tikybių, ir pasiūlyta išleisti abiem Bažnyčiom bendrą giesmyną. Ev. Reformatų Kolegijai susitarus su Ev. Liuteronų Konsistorija naujo bendro giesmyno paruošimo pagrindan imti "Dagilio giesmyną" ir ev. liuteronų "Pagerintų giesmių knygas", - giesmių ir maldų parinkimui, - iš Ev. Liuteronų Konsistorijos pusės buvo sudaryta komisija, vadovaujant Lic. kun. Jonui Pauperui. Ši ev. liuteronų komisija žiūrėjo, kad giesmyne giesmės ir maldos būtų dvasiniu atžvilgiu lygiai artimos ir priimtinos ir liuteronams, taipgi kad atitiktų jų gaidoms, ir kad giesmynas turėtų ir senų, jų parapijiečių mėgiamų, giesmių. Aišku, kad komisijos darbas, statant tokius reikalavimus, negalėjo sparčiai, sklandžiai vykti ir užsitęsė. Pasauliniai įvykiai išsirutuliojo į II-ją Pasaulinį Karą, kuris ir užklupo šią komisiją besidarbuojant. Vadovybės tarpe iškilio pagrįstas susirūpinimas ir baimė, kad šis didis darbas karo audroje nežūtų. Kur. agr. Petras Kregždė, dažnas sinodų prezidentas, žinodamas susidariusią sunkią padėtį, ėmėsi vadovaujančios iniciatyvos ir pa-

liko savo vardą ankštai surištą su giesmyno išleidimu.

Kun. Ad. Šernui, besidarbuojant su ev. liuteronų komisija, dažnai išskildavo nuomonių skirtumas, pasireikšdavo darbe nesklandumo ir, kaip iš vienos pusės, taip ir iš kitos, užsispyrimo. Kur. agr. P. Kregždė, kad komisija greičiau baigtų darbą, ne kartą buvo komisijos narius pasikvietęs į savo butą Kaune, ir išklauseęs abiejų pusių nuomones, savo autoritetingu žodžiu paveikdavo komisijos narius ir kompromiso keliu išsprendavo nuomonių skirtumus, išlygindavo pasireiškusių nesklandumus. Galų gale, komisija, virš dviejų su puse metų, atrinko į giesmyną 388 giesmes, kurios su parinktomis maldomis sudarė 639 puslapius. Suredaguoto ir parengto spaudai giesmyno atspaudinimas, II-jo Pasaulinio Karo siautėjimo metu, buvo surištą su sunkiai nugalimomis kliūtimis.

Per I-jį bolševikmetį raudonieji, kruvinieji okupantai ne tik niekuo nekaltus ramius Lietuvos

Doc. Kun. Jonas PAUPERAS

Kur. agr. Petras KREGŽDĖ. Eskilstuna, 1947
III. 26

gyventojus terorizavo, trėmė į Sibiro tundras, pavietres, žiauriai žudė, bet ir sukauptus vertybių aruodus plėšė, išveždami ešalonais į "sočiają" Maskvą, tuo žy-dintį kraštą smarkiai nualindami. O per hitlerinę, nacinę okupaciją, nuo išžudytų žydų tautybės piliečių Lietuvos žemelei kraujais putojant, vokiečių karo valdžios visos vertybės buvo pajungtos tik karo reikalams. Pagal įvestąsias skupas maisto korteles miesčio-nys sočiai pavalgyti negalėjo ir apsirūpinimas maistu buvo pasidaręs didžiuoju rūpesčiu. Kelia-vimas, susisiekimas su Kaunu, buvo suvaržytas.

Tokiom sunkiom gyvenimo sąlygom esant, kur. agr. P. Kregždės ryžtingos iniciatyvos ir su-manumo dėka, buvo išgautas iš vokiečių karinės valdžios leidi-mas giesmynui spausdinti, suras-tas reikalingas kiekis popieriaus ir, per "Spindulio" spaustuvės

technikinį redaktorių Kostą Dagį, susirišta su spaustuvės darbininkais. Kad spaustuvės ratukai sukėtųsi buvo reikalingas "tepalas".

Kur. agr. P. Kregždė, tuo laiku buvęs Gemeinschaft banko Kaune direktoriumi, turėjo gerą telefoninį ryšį su Biržų Smulkaus Kredito banko direktoriumi, kuratoriumi, Kolegijos išdininku Petru Variakoju, per kurį ev. reformatų kunigai P. Jašinskas, A. Balčiauskas parūpindavo iš ūkininkų reikalingo "tepalo"-lašinių ir slaptoju keliu pristatydavo Kaunan. Siaučiant žiauriajam, II-jam Pasauliniam Karui, ryžtingųjų kuruatorių ir kunigų dėka, visos sunkiai nugalimos kliūtys buvo nugaltos ir padarytas didis darbas buvo išgelbėtas nuo pražuties sekančioms kartoms.

Aštuntoji giesmyno laida-"Šerno giesmynas"-, skirta broliškam evangelikų reformatų ir liuteronų Bažnyčioms, kuris įnešė daugiau šilumos į bendradarbiavimą, išvydo šviesą 1942 m. Visų lauktąs giesmynas pasirodė, deja, labai nuožmiai nepalankiu laiku. Žmonės, II-jo Pasaulinio Karo žiaurių ir skaudžių įvykių paliesti, mažai bekreipė dėmesio į gryną, skambiają giesmyno kalbą, o labiau į maldaknygės turinį, kaip paguodą, nusiramimą teikiantį. Šio giesmyno pasirodymas nesukėlė parapijiečių tarpe to džiaugsmo, kuris būtų buvęs, jei būtų išėjęs normaliu laiku. Dėl tų pačių priežasčių šis giesmynas likosi neaptartas ir neįvertintas. Vienok, šis naujasis giesmynas jau visais atžvilgiais atatiko laiko reikalavimams ir praturtino mūsų bažnytinę li-

teratūrą.

Taipgi buvo norėta išleisti jaunimui ir moksleiviams pritaikintą giesmyną, kuriam autorius kun. Ad. Šernas jau buvo paruošęs 300 giesmių rankraštį. Deja, dėl karo to padaryti nebebuvo galima. Nuo 1938 metų moksleiviai naudojosikariuomenės evangelikų kapeliono kun. Ad. Šerno parengtu ir Lietuvos Kariuomenės Štabo išleistu giesmynu, kuris vadinosi "Karys Evangelikas". Šis giesmynas buvo mažo formato, turėjo 241 puslapį ir jame tilpo 114 giesmių ir daugelis maldų, skiriamų kariams ir jaunimui, kad jie galėtų garbinti Dievą taisyklinga lietuvių kalba. Šis giesmynas buvo skiriamas lietuviams evangelikams reformatams ir liuteronams. Pratarbę parašė kun. Ad. Šernas, ją gi patvirtino ir pasirašė kun. H. D. Sroka, Liet. ev. liuteronų Bažnyčios superintendentas, kun. A. Gelžinius, Liet. ev. liut. Bažnyčios senjoras ir prof. dr. kun. P. Jakubėnas, Liet. ev. reformatų Bažnyčios generalinis superintendentas.

Kiek daug mūsų Bažnyčios labui pasidarbavo poetas Stanislovas Dagilis ir kun. Adomas Šernas ruošdami giesmynus, pamatysime, palygindami tų trijų mūsų amžiuje daugiausiai vartotų giesmynų kalbą.

Palyginimui paimsime porą giesmių pavyzdžių iš 5-tosios laidos Kancionalo, spausdintos 1877 metais Mintaujoje, iš "Dagilio giesmyno", išleisto 1921 metais Biržuose ir kun. A. Šerno giesmyno, išleisto 1942 m. Kaune.

I. Kancionalo 193 giesmė:

"Ta kuna žiamey atduokim,
žmogaus smerties nea dejuo-
kim, nes kada bus sudna diena,
sugriš dušia ing kiek wiena".

"Dagilio giesmyno" 182 giesmė:

"Tą kūną žemei atduokim,
žmogaus mirties nedejuokim,
nes, kada bus teismo diena,
sugriš siela į kiekvieną".

Kun. A. Šerno giesmyno 364 gies-
mė:

"Mes turim žemei atiduot tą
kūną ir neabejot, jog kelsis pa-
staroj dienoj jisai negendamoj
graznoj".

II. Kancionalo 69 giesmė:

"Iš dangaus ey mi aukštoja,
siunstas nuog Dieva didžioja.
Pradžiugins žmogu nea viena,
mano linksmoi naujena".

"Dagilio giesmyno" 92 giesmė:

"Štai aš iš augštojo dangaus
naujieną pranešiu tuojaus;
klausykit dideli, maži, naujiena
mano kaip graži".

Kun. A. Šerno giesmyno 10 giesmė:

"Aš iš dangaus čion ateinu,
naujieną gerą jums nešu. Klau-
sykitės didi, maži: naujiena ši
tokia graži".

* * *

Kun. Anas TRAKIS

EVANGELIKAS ŠIŲ DIENŲ PASAULYJE

Paskaitos santrauka skaityta
Amerikos Lietuvių Evangelikų
Jaunimo suvažiavime 1964 m.
rugsėjo mėn. 5 d., YMCA Ra-
venswood, Illinois.

I. REFORMACIJĄ PRISIME- NANT

A. P a v i r š u t i n i a i:

Visi žinome: Dr. Martynas
Liuteris 1517 m. spalio 31 d.
prie Wittenbergo bažnyčios du-
rų prikėlė 95 tezes, kuriomis
kvietė tų laikų teologus į deba-
tus ir diskusijas apie Bažnyčią.
Dauguma net nežinome apie ką
tos tezės kalbėjo, išskyrus tai,
kad ten buvo kalbama apie indu-
lgencijas - atlaidus. Be to visi
žinome, kad, tų tezių pasėkoj ir
dėl popiežių nenoro reformuo-
tis, Vakarų krikščioniškoji Baž-
nyčia buvo suskaldyta į dvi da-
lis: anoji krikščionija pasidalijo
į evangelikus protestantus ir
Romos katalikus.

B. G i l e s n i s p r i s i -
m i n i m a s:

1. BAŽNYČIA GALI LIKTI BE EVANGELIJOS-KRISTAUS

Tuo metu Bažnyčia buvo be
kitų iškrypimų pametusi tikrąjį
KRISTAUS supratimą savo ma-
šinerijoje: "būrų" atlaidų įsigi-
jimas buvo virtęs "didžiųjų"
pasipelnymu. Todėl Bažnyčia tu-
rėjo būti apvalyta nuo pamato
iki viršūnės. Šimtmečių prie-
maišos turėjo būti išskirtos
taip, kad EVANGELIJA būtų vėl
skelbiama ir girdima: KRISTUS
vėl šviestų savo tikra būtybe.

2. NĖRA KRIKŠČIONYBĖS BE BAŽNYČIOS

Ši Romos katalikų pažiūra
lieka nepamainoma tiesa. Žmo-
gus negali būti tikru krikščioniu
iš savęs, vienas sau, privačiai.
(Šiandien: vysk. Dibelius: "Es
gibt kein Privat-Christentum").
Jis gali būti "geras žmogus" ir

nelankydamas Bažnyčios. Jis gali būti net religingas žmogus, bendraja šio žodžio prasme, ir nepriklausydamas prie Bažnyčios. Bet jis negali būti krikščioniu atsiskyres nuo tikinčiųjų bendruomenės. Krikščionybė yra sąjūdis pasaulyje ir Bažnyčia yra šio sąjūdžio instrumentas ir regimas pasireiškimas. Evangelikai protestantai visada stengėsi laikytis šio įsitikinimo. Tokio pat įsitikinimo yra ir katalikai.

3. BET GALI ATSITIKTI, KAD BAŽNYČIA LIEKA BE KRIKŠČIONIŲ

Kitais žodžiais, Bažnyčia gali būti perpildyta visokiomis prašmatnybėmis, įvairiais pasauliniais net pagoniškais blizgučiais, materialiniais turtais, ceremonijomis ir pati Evangelija-KRISTUS gali būti palaidoti pasauliniuose dalykuose. Bažnyčia pavirsta eiline organizacija-klubu. Mums prisimintina, kad KRISTAUS BAŽNYČIA yra priemonė tikslui, bet niekada tikslas sau, užbaiga savyje. Pirminis Bažnyčios uždavinys yra atverti Knygų Knygą: iškelti bei paliudyti-skelbti Evangelijos Šviesą -KRISTŲ žmonėms -pasauliui, padėti jiems, kad jie panašėtų į JĮ ir išgelbėtų juos iš nusivylimo, kada jie nėra kaip JIS. Visa, kas tam trukdo, turi būti pašalinta, nors tai būtų mums ir kažin kaip skaudu, o visa kas tam tikslui įgyvendinti padeda, turi būti panaudota, nors mums tatau atrodytų neįprasta ir švėtima. Bažnyčia yra vietovė, kur netik žmogus susitinka su žmogumi, bet kur žmonės susitinka SU GYVUOJU BEI MALONINGUOJU DIEVU.

4. PATEISINIMAS PER TIKĖJIMĄ

Šioji pagrindinė Reformacijos tiesa, lyg trimito garsas, nuaidėjo tų laukų žmogaus sieloje, kadangi jis buvo mirtinai prislėgtas baimė DIEVO akivaizdoje: jis būtų viską atidavęs, kad tik būtų galėjęs išvengti DIEVO bausmės. Todėl jis ir šaukė iš širdies gilumos: "Kaip rasti man maloninąjį DIEVĄ!" Šiandien daugeliui šis trimitas menkiausiai suprantamas. Šių dienų pasaulyje dauguma nesibijo DIEVO ir tuo, kas bus po mirties, visai nesirūpina. Bet jie bijosi viešosios nuomonės. Juos gązdina neturtas ir mirtis. Jie bijosi tuščio gyvenimo ir nuogos senatvės. Labiausiai bijo ekzistencijos beprasmingumo. Bendrai pasakius, jie yra pasimėtę, kadangi jie yra pamėtę DIEVĄ. Vieni pametė JĮ tarp žvaigždžių, kiti tarp turbinų ir raketų, satelitų, o dar kiti savo paties mąstymo labirinto keliuose. Tačiau žmogus sąmoningai ar nesąmoningai nori "sugrįžti į savo namus". (Kasgi nori likti klajūnu, benamiu?). Jis nori išsilaisvinti iš savo baimės, beprasmiškumo, tuštumo, mirties. Jis ilgisi išgelbėjimo, kad kai kas ir nesąmoningai, ilgisi šimtmečiais skelbto - "Pateisinimo per tikėjimą"- Evangelijos-KRISTAUS. Nors laikai, aplinkybės keičiasi, TAČIAU EVANGELIJA LIEKA TA PATI. Ta pati DVASIA, kuri per KRISTŲ išlaisvino Povilą, Liuterį, Kalviną... iš kaltės. Jiems kalbėjo, liudijo žodžiu ir sakramentais, pavyzdžiais, kančia, pagalba, meile... Ta pati DVASIA išlaisvina ir šiandien

šių dienų žmones. KRISTUS buvo tąsyk ir yra šiandien ne tik būdas kaip gyventi, bet ir pats kelias. JIS yra DIEVO sutaikinimo meilės kelias. JIS yra DIEVO atėjimo kelias pas mus ir mūsų kelias pas JĮ. JIS yra mūsų kelias į santykius su mūsų draugais ir priešais. JIS yra meilės ir atleidimo kelias. Taip, JIS yra gyvenimo kelias.

II. EVANGELIKAS NUOLATINĖJE REFORMACIJOJE

1. A t s i n a u j i n i m a s E v a n g e l i j o s T i e s o j e -KRISTUJE

Daug kas šiandien pritaria, kad reikia atsinaujinti: žengti pirmyn, prisitaikinti prie dabartinės "civilizacijos pažangos". Norėtų sukurti religiją, kuria visi galėtų tikėti. Jau net nenaujieja, kad laisvame pasaulyje beveik visi tvirtina, kad jie tiki į DIEVĄ: "Tik paikieji sako: Nėra DIEVO". Tikrai reikia tikėti, kad žmonijos bėda vers daugumą tapti religingais, nebojant kokių gyvenimų ir bekurtų šioji religija. Bet tokia religija būtų pagoniška, kuri vėl žmogų sugražintų į primityvios religijos padėtį, kur tik baimė viešpatautų, net vėl kruvinių aukų reikalautų. Šių dienų komunistinis ateizmas, benaikindamas "Tėvų tikėjimą", sukūrė žiaurų dievaitį, kuris netik žmogų pavergia, bet ir naikina. Prof. (S. T.) dr. Robert Marshall teisingai tvirtina: "Niekas negali ilgainiui pakeisti pasišventusio ir vieningo atsakymo į DIEVO apsireiškimą KRISTUJE JÉZUJE ir į žmonijos bėdą". (Nothing can substitute for continuous, dedicated and simultaneous response to

God's revelation in Jesus Christ and to human need.. The Illinois Lutheran, September 1964). Todėl tikroji pažanga, atsinaujinimas įmanomas tik Evangelijos Šviesoje-KRISTUJE.

2. V i e n y b ė s s i e k i m a s

Šių dienų šūkis: vienybė visuose reikaluose, tuo labiau krikščionių tarpe, nes KRISTUS meldėsi už tobulą vienybę: "Kad visi vienas būtų!". "Suskaldytas Kristus" pasauliui nesuprantamas. Nevieninga krikščionija neigiamai paveikia pasaulį. Pagal LWF dokumentą, krikščionija skaito 775 milijonų narių, t. y. vienas trečdalis žmonijos. Ji yra pasidalinusi Bažnyčiose sekančiais: Evangelikų Bažnyčiose: liuteronų-72.5 mil., presbiterionų-reformatų-50 mil., anglikonų-40 mil., baptistų-24 mil. (nariais skaito suaugusių krikštų), metodistų-20 mil., sekminininkų-10 mil., kongregacionalistų-2 mil. ir kitose denominacijose viso 28 mil. Viso evangelikų pasaulyje-246.5 mil.. Ortodoksų Bažnyčiose-136 mil.. Jie bendradarbiauja Pasaulinėje Ekumeninėje Taryboje. Su jais būtume 382 mil.. Romos katalikų-393 mil..

Siekimas vieningos krikščionijos yra toks pat senas, kaip ir pati krikščionija. Štai jau apaštalas Povilas įspėja: "O aš graudu jus, broliai, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu, kad jus visi vienaip kalbėtumėte ir kad jūsų tarpe nebūtų susiskaldymų... kiekvienas jūsų sako: "aš Povilo", "aš Kefo", "aš Kristaus". Ar KRISTUS YRA PADALYTAS?"-I Kor. 1, 10-13.

Ekumeninės konsilijos arba

tarybos susidarė visuotinoje Bažnyčioje 4-tame amžiuje. Jų visuotinumą nebuvo ginčijamas, kol visuotina Bažnyčia buvo vienalytė, nors pasireiškė įvairiais pavidalais. Regimoji Bažnyčia pasidalino išorinėmis grupėmis, kai 1054 metais išsiskyrė Rytų ir Vakarų padaliniai; 16-tame amžiuje pasidarė ir evangelikų arba protestantų daliniai, Vakarų Bažnyčia toliau besiskaldant.

Susiskaldymas pačių protestantų tarpe tikrai neteikė palaimos patiems evangelikams. Buvo įsivyravusios gana aršios kovos taip, kad vieni su kitais nebegalėjo rasti bendrų ryšių. Pastangos iš šalies vienus su kitais sujungti, turėjo išdava, kad vieton dviejų Bažnyčių susidarė net trys, ar net keturios naujos Bažnyčios. Pagaliau įsitikinta, kad kiekviena

(Bus daugiau)

Bažnyčia turi savo įsitikinimus ir uždavinius šiame pasaulyje, ir išmokta viena kitą toleruoti ir gerbti, ieškant pirma to, kas mus jungia, o ne kas skiria.

19-tame šimtmetyje prasidėjo apsijungimo sąjūdžiai. Pirma jungėsi pasaulietiškos organizacijos: liuteronai su liuteronais, reformatai su reformatais, metodistai su metodistais... Įsištiegė Pasaulio Liuteronų Sąjunga-Federacija, P. Reformatų Sąjunga. Bet tuoj po I Pasaulinio karo pradėta jungtis bendron organizacijon-prasidėjo ekumeninis sąjūdis reikštis prieš 50 metų Dabar jau beveik visi evangelikai ir ortodoksai apjungti Pasaulio Bažnyčių Ekumeninėje Taryboje, apie 382 milijonu, su sostine Ženevoje, Šveicarijoje.

KLAROS ŠEPETIENĖS ATSIMINIMAI

Prieš mane guli 1964 m. kovo mėn. 16 d. "Dirvos" laikraščio 32 numeris, kuriame A. Gerutis iš Šveicarijos praneša, kad ten š. m. vasario mėn. 1 d. Weesen mirė Klara Šepetienė ir vasario mėn. 4 d. buvo palaidota Weeseno kapinėse, kur jau iš anksčiau prie globstį yra radęs kun. prof. Povilas Jakubėnas. Dar viena mūsų evangelikų šviesi asmenybė atsisakė su šiuo pasauliu ir atsigulė kalnuotoje Šveicarijos žemėje toli nuo brangios Lietuvos, kurią ji taip buvo pamėgusi ir dėl kurios ji drauge su savo vyru kunigu Jonu Šepečiu daug darbavosi. Nors gimusi, augusi ir mokslus ėjusi ne Lietuvoje, bet persikėlu-

si į mūsų kraštą greitai sulietuvėjo ir kartu su vyru veikė Lietuvos žmonių naudai. Leisdama vienišas senatvės dienas evangelikų pabėgėlių namuose "Pelikan" Weesen, Saint Gallen kantone, Šveicarijoje, ji palaikė ryšį su lietuviais evangelikais išėivijoje ir rūpinosi mūsų reikalais. Asmeniškuose laiškuose ji su meile ir ilgesiu rašydavo apie paliktą kraštą ir dar vis turėdavo viltį grįžti į Lietuvą.

Kartą aš ją paprašiau parašyti atsiminimus apie kun. J. Šepetį ir apie judviejų bendrą gyvenimą bei veikimą. Padėjavo, kad jos akys jau labai nusilpusios, kad jai bus labai sunku ra-

šyti. Be to, ji skundėsi, kad pradeda primiršti lietuviškai, nes jau daugiau negu 20 metų gyvenanti tarp svetimtaučių ir neturinti progų lietuvių kalbą benaudoti. Po kiek laiko ji atsiuntė vieną dalį savo atsiminimų ir pažadėjo, jei sveikata leis, daugiau parašyti. Bet jos sveikata pradėjo smarkiai menkėti ir ji paskutiniu laiku skundėsi visai nebegalinti matyti. Taip ir liko neužbaigti jos atsiminimai. Tą dalį atsiminimų, kurią ji man atsiuntė, aptvarkiau ir, kiek pataisęs kalbą, čia paduodu "Mūsų Sparnų" skaitytojams.

P. Š.

Kunigas Jonas Šepetys gimė 1867 m. kovo mėn. 5 d. Švilpiškio vienasėdy, Nem. Radviliškio valsčiuje, Biržų apskrityje. Buvo jauniausias iš penkių brolių ir seserų. Tėvas mirė anksti ir viena motina turėjo sunkiai vargti augindama šeimą. Jonas skaityti ir rašyti pramoko iš kaimo "daraktoriaus". Jam sukakus devyniems metams, motina jį nuvežė į Biržus, į pradžios mokyklą. Čia jis gyveno pas vargonininką Mikelėną. Kadangi mokslas sekėsi labai gerai, motina kreipėsi į vietinį ev. ref. kunigą Maczulskį prašydama stipendijos tolimesniam mokslo tęsimui. Ev. reformatų Sinodas Vilniuje paskyrė stipendiją ir Jonas išvažiavo į Slucką, kur tuo laiku buvo evang. reformatų išlaikoma gimnazija ir internatas. Baigęs gimnaziją, Dorpato universitete studijavo teologiją. Mokslus baigė 1893 m. ir buvo paskirtas į Nem. Radviliškį kunigo Cumfto padėjėju. Sekančiais 1894 metais buvo perkeltas į Švobiškio parapiją

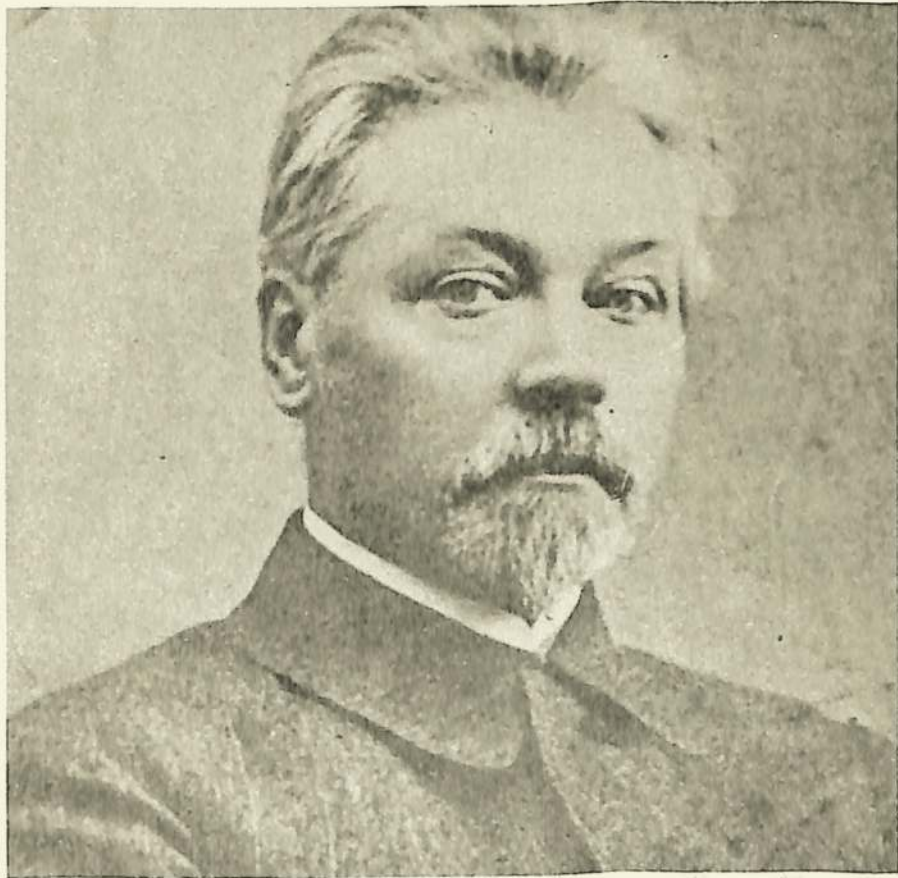
kunigu. Po metų vedė kun. Cumfto dukterį, bet neilgai jie kartu gyveno, nes žmona po keturių metų mirė.

Aš buvau antroji kunigo Šepečio žmona. Gimiau 1879 m. vasario mėn. 4 d. Vecaucėje, Kurše, Pabalčio vokiečių šeimoje. Mokslusėjau Mintaujos mieste, o 1897 m. persikėliau gyventi į Rygą. Mano mergautinė pavardė buvo Wilcke.

Su kun. J. Šepečiu susipažinau 1898 m. Joniškėlyje pas dr. Petkevičių baliaus metu. Aš tuo laiku, per vasaros atostogas, toje apylinkėje mokiau Chodakausko dukterį Zosę prancūzų kalbą. Mūsų sutuoktuvės įvyko 1900 m. rugpiūčio mėn. 2 d., Po vestuvių aš persikėliau į Švobiškį pas vyrą ir čia mes kartu pragyvenome iki 1912 metų. Mes gražiai sutvarkėme kleboniją ir klebonijos sodą. Prisodinome apie 70 naujų vaisinių medžių, užvedėme gražias gėlių klombas. Begyvenant Švobiškyje kun. J. Šepetys 1907 m. pradėjo leisti ev. ref. leidinį "Pasiuntinys". Jis pats buvo ir leidėjas ir redaktorius ir administratorius. Kaip mes iš savo mažų pajamų sugebėjome tą leidinį leisti - dar sunku įsivaizduoti. Reikėjo smarkiai pasispausti ir kunigas pirmasis pradėjo taupyti mesdamas rūkymą. "Pasiuntinys" buvo spausdinamas Kaune pas Kuktą, o išsiuntinėjimas vyko iš Švobiškio. Mano darbas buvo išsiuntinėti. Paštas tais laikais eidavo iš Linkuvos tik du kartus per savaitę, o iš Švobiškio į Linkuvą dar 10 km. purviniausio kelio.

Buvo labai gaila 1912 m. atsisveikinti su parapija kai kun. Še-

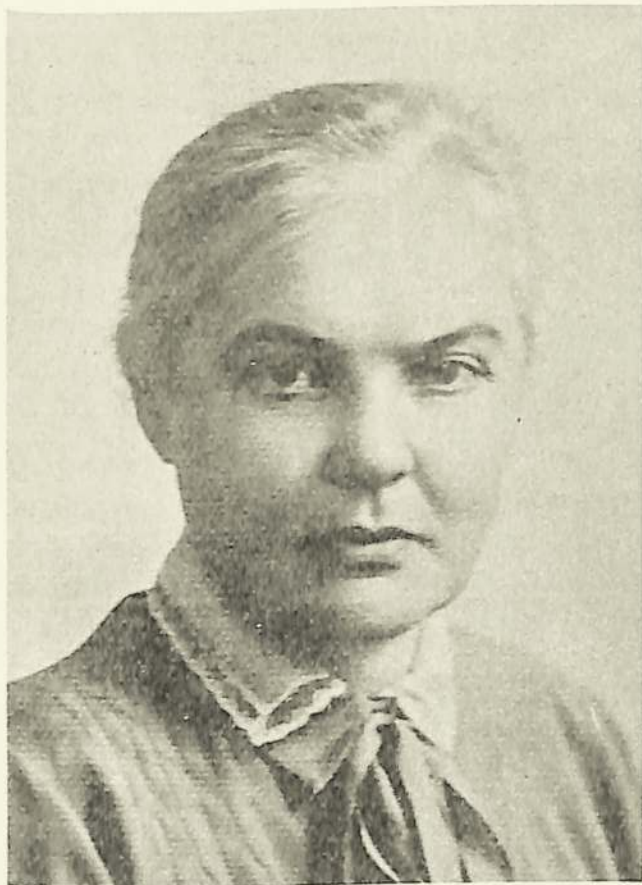
*Vilniaus Distrikto Superintendentas Kun. Jo-
nas ŠEPETIS, 1867.III.5 — 1941.IV.28*

petys buvo paskirtas į Nem. Radviliškį ir mes turėjome iš Švobiškio išvykti. Naujoje parapijoje Nem. Radviliškyje mes greit apsipratome. Miestelis buvo daug didesnis ir švaresnis, nauja bažnyčia ir didesnė parapija. Bet neilgai čia mums teko gyventi, nes užėjęs karas priverstė mus bėgti į Maskvą, kur jau iš ankščiau atbėgusi mano sesuo mus priėmė. Kun. Šepetys čia dirbo pabėgėlių centre. Po 8-9 mėnesių mes persikėlėme į Voronežą, kur mes abu mokytojavome Martyno Yčo vardo gimnazijoje iki 1918 metų. Karui pasibaigus mes grįžome į Vilnių, kur kun. Šepetys buvo paskirtas eiti lietuvių ev. ref. parapijos kunigo pareigas. Be to, mes abu mokytojavome lietuvių gimnazijoje. Šiuo laiku aš paruošiau ir išleidau lietuvių gimnazijoms

skirtą "Vokiečių kalbos gramatiką", "Vokiečių kalbos vadovėlių" III dalį ir trumpą "Vokiečių kalbos žodynėlį". Vėliau aš buvau paskirta naujai suorganizuotos lietuvių mergaičių gimnazijos inspektore. Gyvenant Vilniuje kun. Šepetys turėjo didelę krūtinės operaciją. Buvo išimtas auglys kartu išpiaunant tris šonkaulius. Po operacijos žaizda ilgai neužgijo ir apie porą metų pūliavo. Bet jis ir sirgdamas neapleido savo pareigų ir mokytojavimo gimnazijoje, kartu dar dirbdamas Vilniaus bibliotekoje ir muziejuje.

1923 metais Sinodas paskyrė kun. Šepetį į Papilio parapiją, kur lig tol kunigavo A. Cumftas ir kuris buvo perkeltas į Nem. Radviliškį. Atsikėlęs į Papilį mes apsigyvenome taip vadinamame "mūrelyje". Namu

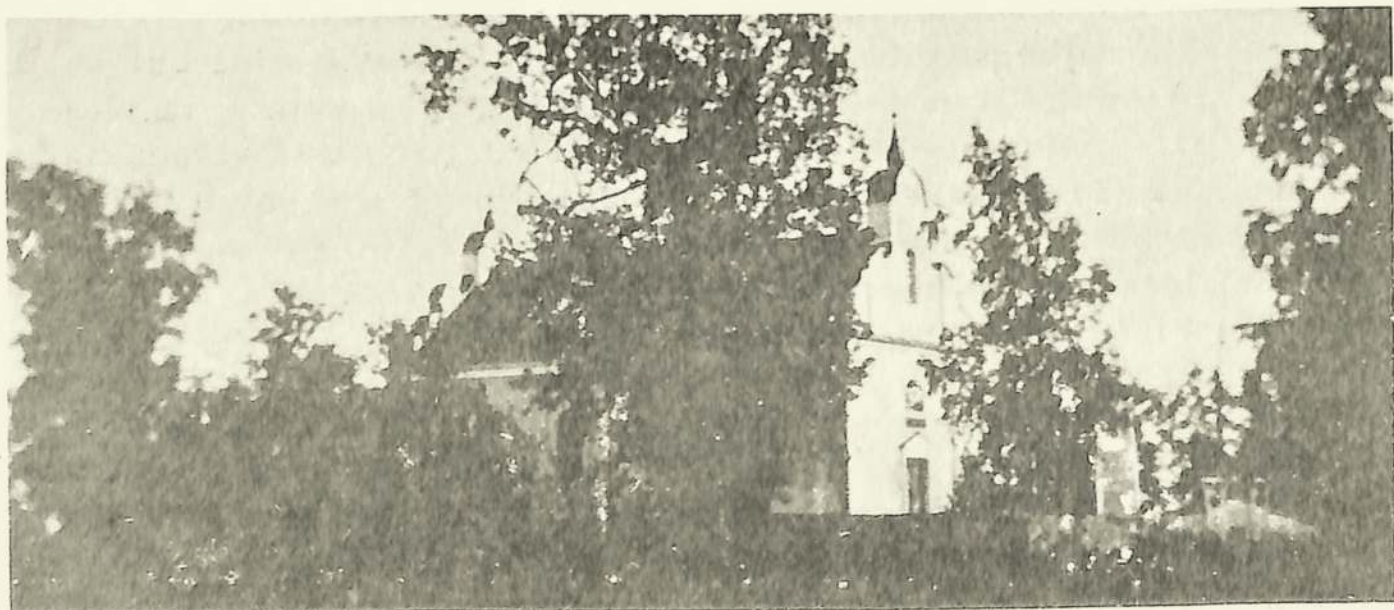

Kuratorė mok. Klara ŠEPETIENĖ, Lietuvos Ev. Moterų Sąjungos įsteigėja ir ilgametė jos pirmininkė

stovis buvo tiesiog pasibaisėtinas: visos sienos šlapios, grindys supuvusios, durys neužsidarinėjo ir dūmai iš virtuvės skleidėsi per visus kambarius. Senasis klebonijos namas ir tvartai per karą buvo sudegę. Kun. Šepečio pastangomis buvo

atstatytas klebonijos namas ant senųjų pamatų, sutvarkyti tvartai, įsigytas naujas bažnyčios varpas, kuris per karą kaip varinis buvo išimtas šovinių gamybai. "Mūrelis" buvo atremontuotas ir paskirtas parapijos reikalams. Gyvenant Papilyje kun. Šepečio iniciatyva buvo pradėtas leisti "Mūsų Žodis" ir kurį laiką tą leidinį redagavo. Vėliau, kada jis buvo paskirtas ev. ref. karo kapelionu ir periodiškai turėdavo važiuoti į Kauną, jam buvo persunku tą leidinį redaguoti ir jis tą darbą perdavė kitiems. Papilyje jis dar parašė "Trumpa Lietuvos reformacijos istorija" ir "Trumpas ev. reformatų Katekizmas". Bet jo didžiausias darbas, gaila, paliko neišleistas. Tai pedagoginis veikalas apie ev. reformatų mokslą. Rankraščius aš vėliau buvau perdavusi dr. J. Mikelėnui ir jie karo metu žuvo.

Kun. Šepetys būtų išėjęs emirituron 1940 m. ir jis planavo apsigyventi Biržuose. Bet visiems yra žinoma kaip politiniai įvykiai žaibo greitumu vystėsi

Svobiskio ev. reformatų bažnyčia, statyta 1789 m.

Vis menuos reformatų Bažnyčią
Pasilikusia ten - Papilyje:
Jos į nieką aš čia nemainyčiau,
Nei į jokią puikiausią draugiją.

Ji formavo ir ugdė man dvasią,
Ji man buvo gyvenimo saulė:
Tik per ją - šiandien tvirtinu drąsiai -
Kaip žmogus dar tvarkausi pasaulį.

Ją lankiau, kai buvau dar mažyčiu
Ir vėliau - iš namų kol išvijo,
Kol atskyrė mane nuo Bažnyčios,
Pasilikusios ten - Papilyje.

.....

Papily pasiliko tik mūrai,
Dievo Stalas, varpai ir vargonai,
Bet ją Pačią širdis tebeturi
Neišplėštą pikčiausio demono!

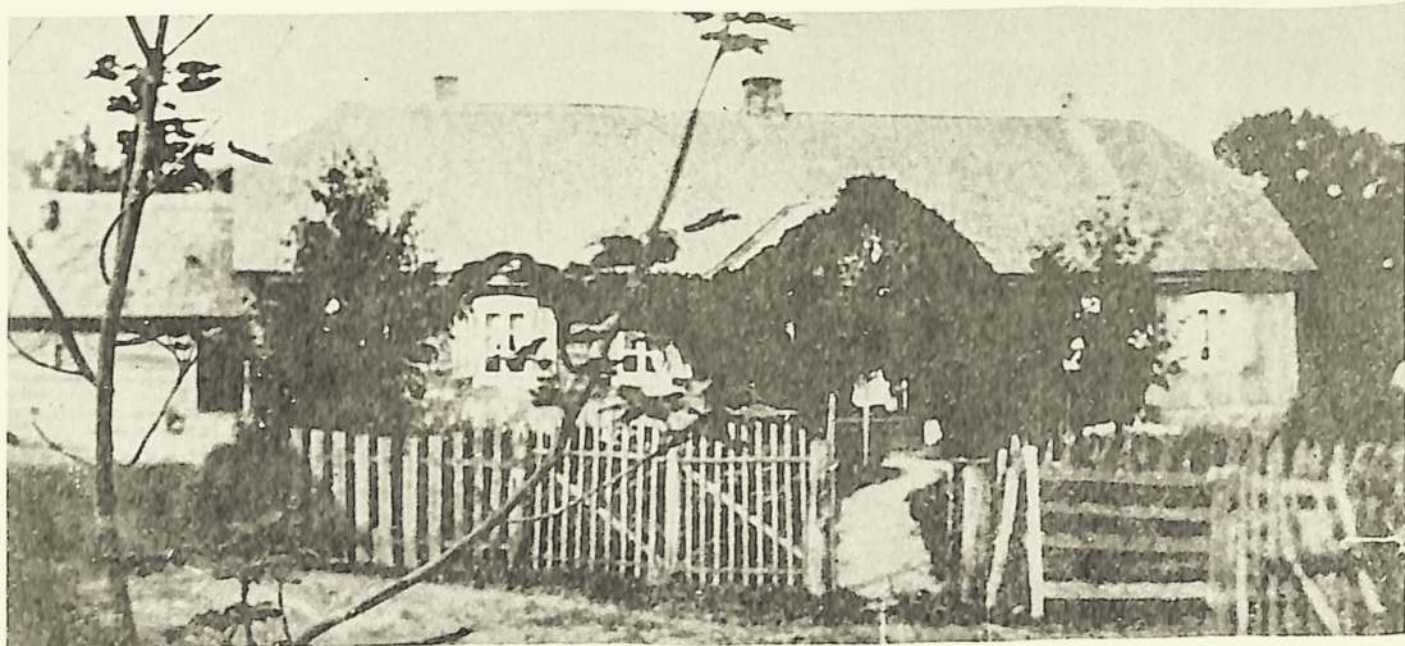
*

ir pakeitė daugelio Lietuvos žmonių gražius planus. Bolševikai įsiveržė į Lietuvą. Iš pradžių daugelis lietuvių galvojo, kad kaip nors gyventi bus galima: juk mes visi darbo žmonės. Bet juo toliau, juo daugiau rusai rodė savo tikrąjį veidą. Kilo klausimas kas mums daryti? Aš turėjau Lietuvos pilietės pasą, bet kilimo buvau iš vokiečių tautos. Man buvo galimybė išvažiuoti į Vokietiją, bet kun. Šepetys norėjo pasilikti vietoje, o aš viena be jo irgi nevažiuoju. Rudeniop iš Kauno atvyko labai mums artima ponija S. Č.-K. ir pasistengė kun. Šepetį įtikinti: "Tiek metų jūsų žmona turėjo antrą tėvynę šiame krašte, tai dabar senatvėje pasiduokit josios globai saugioje vietoje". Kun. Šepetys sujaudintas padėkojo už patarimą, bet tuo laiku nieko nepažadėjo daryti. Tik po kiek laiko jis ma-

ne išleido į Kauną rūpintis repatriacijos reikalais. 1941 m. kovo mėn. 3 d. mes išvažiavome iš Papilio labai susigraudinę. Apleisdamas Lietuvą kun. Šepetys ištarė sekančius žodžius: "Aš ten nors ubago teises turėsiu, bet čia ir to nebeturiu". Mums išvažiuojant daug gerų žmonių padėjo - tegul Dievas jiems atmoka už parodytą meilę.

Vokietijoje patekom į Utratajį lagerį. Kun. Šepečio sveikata smarkiai pablogėjo ir jis buvo paguldytas Lodzės priemiesčio ligoninėje. Lageryje gyvendama aš taip pat susirgau ir mane kantriai slaugė Jono Yčo šeima, o ypatingai studentas Martynas. Po kokios savaitės sužinojau, kad kun. Šepečio liga komplikojasi ir aš buvau iššaukta pas jį į Lodzę. Kun. Barnelis pasodino mane į kaimiškas vežėčias ir nuvežė į ligoninę pas sergantį

Švobiškio ev. reformatų klebonija, kur kun. J. Šepetis nuo 1907 m. išleidinėjo "Pa-siuntinį"

mano vyrą. Ten kun. Barnelis visą laiką manimi rūpinosi kai aš budėjau prie ligonio lovos. Jo parodytos meilės ir rūpesčio aš niekuomet neužmiršiu.

Kun. Jonas Šepetys mirė 1941 m. balandžio mėn. 28 d. Kūnas palaidotas "Beim Orchideenpark" kapinėse Lodzėje. Laidotuvėse dalyvavo keletą draugų:

Kun. Neimanas, dr. Mikelėnas, viena Papilio parapijietė (jos pavardę pamiršau), kuri atnešė nu-pintą ilgiausią vainiką aplink visą kapą.

A. A. Kun. Šepetys labai mėg-davo vaikus ir paukštelius. Kai

gulėjo karste ligoninės kopytėlė, pro atvirą langelį saulės spindu-liuose ilgai-ilgai čiulbėjo paukš-telis...

Savo užduotį, kaip evang. re-formatų kunigas ir mokytojas ir kaip geras Lietuvos sūnus, a. a. kun. Jonas Šepetys atliko labai gražiai. Sau pačiam statydamas kuo kukliausius reikalavimus, ki-tiems padėti turėjo atvirą širdį ir lengvą ranką. Daug žmonių šitą patyrė, jei kreipdavosi į jį ieško-dami patarimo ir pagalbos. Jo gy-venimas buvo turiningas, šviesus kaip tikro lietuvio ev. reforma-tų dvasios ganytojo.

Lois Grant PALCHES

DAWN TO STAR - TIME

"Let there be light", is every morning's cry,
And when it reaches God, He slowly turns
The dial upon His rheostat close by
Until the sun's red spot on the horison burns.

"Let there be darkness", evening demands.
The rheostat reverses until God spies
The stars appearing at their age-old stands,
Making gold polka-dots in blue-black skies.

MOKYTOJAS

I. VYNDARŽIS, KURIAME BUVO DIRBAMA

Pasitieskime Nepriklausomos Lietuvos žemėlapi (Juozo Andriaus sudarytas, L. E. leidėjo J. Kapočiaus 1956 m. J. A. V. išleistas) ir pažvelkime į šiauriausią Lietuvos dalį, trikampiu išlenkusią į Latvijos teritoriją. Tai viena kultūriniai aukščiausiai iškilusių Lietuvos dalių, tai žymiųjų Lietuvos kunigaikščių Radvilų gyvenvietė, tai atsparioji Lietuvos evangelikų reformatų buveinė su garsiaja savo tvirtove - Biržais, tai kraštas, kuriame gimė, augo, brendo, ir, aukštuosius dvasiškio mokslus užsienyje baigęs bei iš ten grįžęs, ilgą laiką nepailstamai triūsėsi tas, apie kurį čia kalbėsime.

Žvelgdami į žemėlapyje esančią Šiaurės Lietuvos sostinę - Biržus ir jų aplinką, gauname tik bendrą vaizdą ir labai blankų supratimą ne tik apie gamtovaizdį, bet ir apie biržėnų gyvenvietes. Centre esantieji Biržai įsiterpę tarp dviejų - iš pietų ir pietryčių susibėgančių - Apaščios ir Agluonos upių, savo vandenimis papildančių šiaurinėje miesto dalyje tyvuliuojantį Širvėnos ežerą. Tos dvi upės, susiliejančios Širvėnos ežere, antroje to ežero pusėje savo kelionę į Nemunėlio upę tęsia jau tik vienu - Apaščios vardu. Į šitą bendrąją Apaščią pakelėje įsilieja Rovėja ir dvi Gervės (Aukštoji ir Žemoji). Apaščia, gavusi tokių sultingų pastip-

"Piūtis didelė, o darbininkų maža..."

rinimų ir virtusi platoka bei sraunia upe, prie N. Radviliškio įsijungia į Nemunėlį ir tuo Biržų apskrities Latvijos Lietuvos trikampiniu pasieniu nešasi į vakarus. Be Širvėnos ežero, apie porą - trejetą kilometrų į pietų rytus matome Kilučių ežerą, kuris kadaise yra garsėjęs retai kuriuose Europos vandenyse augančiu augalu - agaru. To augalo vaisiai - riešutai panašūs į neišgliaudytą (dygliuotą) kaštono vaisių, yra valgomi, ir, žinovų tvirtinimu, labai skanūs. Pradžioje Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo Biržuose buvo įkurta akcinė prėkybos bendrovė "Agaras", kurios antspaude buvo tikro agaro, išgriebto iš Kilučių ežero, atvaizdas. "Agaro" bendrovė čia paminima dėl to, kad vienas jos sumanytojų ir steigėjų buvo tas, kuriam šis rašinėlis skiriamas. Netoliese nuo Biržų į rytų pusę matome bevardį ežerioką, kuris senesniais laikais būdavo vadinamas Ruoliškio ar Skratiškių ežeru. Plotu nedidelis, bet gilus, su sunkiai prieinamomis - liuliuojančiomis - klimpstančiomis pakrantėmis. Panašių ežerų buvo daugiau (į pietų rytus Mikeliškių, o toliau, Papilio linkui, lieknų pušų šile kone visai dėl klampumo neprieinamas Liepalatų ežeras), tačiau jie žemėlapyje nepažymėti.

Iš Biržų, kaip iš kokio vandeningo ežero sraunias upes, ma-

tome išsitiesiančius tris plentus: -viena į šiaurės rytus Parovėjo s linkui, nuo čia jau tik vieškeliais išsišakojančiais į N. Radviliškį ir pro Vinkšninių kaimą Papiilio linkui; į pietų pusę pro garsiuosius (daina: "Per Klausučių ulytėlę...") Klausučius ir Vabalninko bažnytkaimį Panevėžį, o tretysis vakarų pietų linkimu perkertęs Pabiržę ir Pasvalį irgi į Panevėžį. Iš vakarinės Biržų dalies (vad. Muravankos) tiesiai į šiaurę palei Širvėnos ežerą ir prie jo prisiglaudusį Rinkuškių kaimą į Suostus, o toliau į Latvijos teritoriją - pirmos rūšies vieškelis, kadaise buvęs klampus kelias į Rygą. Šiais plentais ir vieškeliais Nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje užuosių autobusų ir vienkinkių vežimų dundesio garsai maišydavosi su traukinėlio ir automatricos švilpesiais: pusiauplatusis geležinkelis leisdavo biržėnams patogiai ir greitai pasiekti didelį geležinkelinių mazgą Šiaulius, o iš čia kelias būdavo atviras į kitas Lietuvos vietas. Plentai, vieškeliai ir geležinkelis iš Biržų išsišakojo Nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje. Prieš tai - caro galdynėje tie keliai buvo vos išbrendami, o geležinkelio nė žymės nebūta. Pirmojo karo metu vokiečiai karo reikalams iš Šiaulių pratiesė siauručius, vargingus bėgius, kuriais pat pirmaisiais pokario laikais keleiviai vos vos judanti traukinėlių patys dažnai turėdavo užstumti ant įkalnesnės vietos. Praplatus bėgius ir geležinkelį sutvarkius, biržėnai turėjo puikią susisiekimo priemonę.

Žemėlapyje Biržų apylinkėje, ypatingai ten, kur gyventa evange-

likų reformatų daugumos (į šiaurę, rytus ir, dalinai, pietų pusę) kaimų beveik visai nepažymėta. Tik vienas kitas kuo nors ryškesnis: Purviškiai (garsiojo knygnešio Bielinio - Baltojo Aro savastis); visiems girdėti Klausučiai; Likėnai, garsėję sieros šaltiniais; Daudžgiriai ir Gulbinai. Tai kone ir viskas. To žemėlapyje sudarytojai, atrodo, buvo susidūrę su klausimu: ar žymėti didesnius ir mažesnius kaimus, kurių Nepriklausomos Lietuvos paskutiniaisiais metais visai nebebuvo: buvo išsiskirstę vienkiemiais. Išvada: žemėlapis nėra istorijos vadovėlis, todėl tik buvusių gyvenviečių visai nežymėti ir jų vardų neberašyti. Taip ir pasielgta.

Betgi nė aiškinti nereikia, jo - gei artimesni ir tolimesni Biržų miestą gobę kaimai kadaise buvo tuo neišsenkamu, versmingu šaltiniu, iš kurių ne tik pats Biržų miestas, bet ir plačioji Lietuva sau gyvastingas jėgas sėmėsi; o patiems Biržams, Nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje išaugusiems ir plotu, ir pastatais ir tvarkingumu, o mokyklomis ypatingai, į vieną pavyzdžiausių Lietuvos miestų, kaimai, glūdėję unksminguose miškuose, gėlėtose lankose, drėkinamose ramių, lėtai tekančių upių ar gilių, pasakiškų, paslapčių kupinų ežerų, buvo tarytum plaučiai bręstančiam organizmui, kuris jais, tais plaučiais, gėrė ir nuolat papildė savyje gryną, sveiką dvasinį (religinį ir svietišką) orą. Tos kaimiškos sveikosios pajėgos ilgą laiką tyliai glūdėjo carinės Rusijos priespaudoje, tyliai ir ramiai kaupėsi savyje ir, tarytum tamsu-

moje užslėptas augalo daigas, laukė palaimingos saulės šviesos ir gaivinančio pavasarinio lietaus ir pavasarinio vėjo pūstelėjimo. Tos gaivalingosios jėgos ir gaivalingi vėjai kilo ir atūžė ne iš kur nors kitur, bet iš tų pačių kaimų ir vienkiemių, iš ūkininkų kiemų ir kaimo grytelninkų skurdžių pastogių. Vienas tokių kaimų, iš kurių Biržams, o ir visai Lietuvai švystelėjo žadinantis keltis, dirbti ir kultūrėti žaibas buvo nepertoliausiai į pietus nuo Biržų buvęs Vaitkūnų kaimas. Iš ten atėjo tas, kurio pastangomis atsigavo evangelikų reformatų didžiūnų įkurtas Biržų miestas ir kurio nepailstamos veiklos dėka sujudo kultūrėti visi kaimai, šiaurėje, vakaruose, rytuose ir pietuose Biržų tvirtovės išikūrę.

O kaimų būta daug. Jie, kaip istorinis garbingos Lietuvos senovės testamentas, savo grynais lietuviškais vardais liudijo nebaigtus lietuvių tautos siekius, uždavinius ir naujus, ateisiančius religinio ir žemiškojo gyvenimo pažangėjimo darbuotojus: Vaitkūnai, Iškonys, Dirvonakiai, Melaišiai, Šimpeliškiai, Štakiriai, Unglininkai, Kviriškis, Beržiniai, Mikeliškiai, Kilučiai, Klausučiai, Auliai, Jakubiškiai, Rinkušiai, Braškiai, Druseikiai, Medeikiai, Sviliai, Vinkšniniai, Liepalatai, Rudėnai, Lyglaukiai, Lazdinynė, Yčiai, Marmakiškiai, Skratiškiai, Paskratiškiai, Mūrinė, Pamūriškiai, Viederiai, Stačkūnai, Zastaučiai, Geidžiūnai, Buožiškiai, Juodžioniai, Skrėbiškiai, Semeniškės, Mažutiškiai, Pelaniškiai, Šlepščiai, Kadarai, Daukniškiai, Kaušiškiai, Svirplėnai, Kriaukliai ir daugelis

kitų, iš kurių yra išėję vienas ar daugiau lietuvių evangelikų reformatų inteligentų. Kaip atrodė tie kaimai ir vienkiemiai tais laikais, kai Lietuva buvo Rusijos imperijos dalis ir kai visas mūsų kraštas "buvo ir tamsus ir juodas?"

Garsiojo knygnešio-knygvežio Bielinio sūnus-Kipras Bielinis, kaip ir jo žymusis tėvas, tikras biržėnas iš Purvių-Jakulynės vienkiemio, esančio netoli Suostų bažnytkaimio, jo paties parašytoje ir 1958 m. New Yorke išleistoje knygoje "Dienojant" labai vaizdžiai nupiešia tuolaikinių kaimų ir kitų lietuvių gyvenviečių vaizdą. Juo, kaip nepakeičiamai teisingu ir ryškiu ir pasinaudosime:

..."Taip buvau išsimiklinęs po tuos horizontus žvalgytis (keliaudamas su savo tėvu-knygnešiu-Baltuoju Aru J.), kad beveik be klaidos atspėdavau, prie kaimo ar prie dvaro ar pagaliau prie bažnytkaimio artėjome. Susirasti tolimose apylinkėse bažnytkaimių ar miestukų nebūdavo sunku. Pastebėtas aukštas ar kokios nors kitokios formos bokštas iš karto bylodavo, kad artinamės prie miestuko. Kur kas sunkiau būdavo atskirti Aukštaitijos kaimus nuo dvarų ar dvarelių. Būdavo, važiuojame dulkėtu vieškeliu ar antraeilium keliūkščiu, ir štai toli, priešaky, kairėj ar dešinėj pusėj, toli horizonte, pakilesnėje vietoje, lyg ant kauburio, pastebi aukštų medžių melsvą juostą. Nepatyręs keleivis tikrai pagalvodavo, kad ten, kur ta melsvoji juosta išsiskleidusi, miško ar gojaus esama, bet tikrumoj tarp tų aukštų

medžių slėpdavosi ar kaimas ar dvaras. Dvaras mums su tėvu būdavo visai svetimas, bet kaimas visuomet atrodydavo artimas ir savas. Jei tuose horizontuose tolumoj tingiai mosuodavo vėjinis malūnas, būdavau tikras, kad ten tuose medžiuose kaimo esama.

Priartėję prie to įsivaizduojamo miško, medžių tarpuose pamatydavome pilkus šiaudinius stogus, tokios pat spalvos medinius trobesius; nebūdavo jokių abejonių, kad esame pasiekę kaimą. Pirmasis trobesys, kad ir nedidelis, kad ir nežymus, būdavo kaimo kalvė. Tai kuklus trobesėlis, kiek toliau nuo paties kaimo palei kelią patupdytas. Didesnis kaimas be gero kalvio ne kaimas. Kas, jei ne kalvis, pakaustydavo arklius, pasmailindavo žemei arti įrankius? Kas, jei ne jis, apkaustydavo kraitines skrynias ir pasakodavo susirinkusiems ūkininkams įvairius nuotykius ir savas kalvines fantazijas? Kalvis, jei jis būdavo tikras savo amato žmogus, buvo vadinamas kalviu-melagiu.

Kaimo svarbiausioje gatvėje iš abiejų pusių palei tos gatvės šonus būdavo išsirikiavusios ūkininkų sodybos. Gyvenamieji namai, visi su mažomis išimtimis pastatyti galu į gatvę, o prieš juos taip pat galu į gatvę stovi klėtys-svirnai. Tų dviejų trobesių, vieno prieš kitą susstatymas šeimininkams buvo labai patogus... Tik per kiemą ir prie aruodo ar prie pasipūtusių apkaustytų skrynių, kuriose būdavo sukrauti dukterų kraičiai. Šitų trobesių dislokacija aruodus ir kraičius ir nuo vagies apsaugodavo, nes viskas čia

pat prieš akis būdavo.

Aukštaičio gyvenamas namas ir klėtis būdavo dažniausiai parėdyti ir papuošti. Pastatų briaunos, langai, durys, medžio "karbatkomis" apsiūdinti, langinės nudažytos, -kad būtų gražu, savita ir jauku. O ko verti tie gėlių darželiai ir didesni ar mažesni sodai ir sodeliai! Biržų krašto ūkininkas, daug kam žinomas kaip patyręs aludaris, savo sodybos saulės atokaitoje visuomet turėdavo savo nuosavą apynyną piktam ir girtam alučiui pagaminti. Tuose apynynuose, kai vasarą jie suželdavo, nuolatos vykdavo žvirblių mitingai, čirškynės ir barniai, bet tai žmonių neliesdavo. Toliau tvartai ir tvarteliai, o dar toliau erdvi aikštelė kluonu vadinama. Joje stypso pats paskutinysis sodybos trobesys, pats didžiausias ir išdidžiausias - klojimas su jaujomis. Už kaimo klojimų eidavo kelias ūkiškiems reikalams, tai ši sodybos dalis buvo vadinama pakluonėmis. Lygiai toks pat sodybų sutvarkymas būdavo ir kitoje kaimo pusėje, kur buvo savi kluonai, pakluonės ir pakluonių keliukai. Ir kaimo klojimų statyba ir įrengimai buvo saviti ir praktiški. Kadangi jų stogai iš priekio būdavo nuleisti beveik iki žemės ir pašiūrėse būdavo įrengtos peludės, tai žiūrint į šį pastatą iš priekio, klojimas visuomet primindavo perinčią vištą. Bet šiam originaliam lietuviško kaimo pastatui neturėtų būti įžeidimas. Vasaros metu tuose klojimuose, kai dar javai nebūdavo suvežti, būdavo iškilmingai tuščia ir vėsu. Kad ir karšta va-

saros saulė, bet ji neištengdavo sušildyti storoko, dažnai žalio-
mis samanomis apžėlusio stogo'
... (117-118 p.).

Labai teisingas, dailininko
realisto teptuko vertas, kaimo
pavaizdavimas, tačiau ne visai
pilnas. Prie kiekvieno šiek tiek
didesnio kaimo Biržų apylinkėse
būdavo prisiglaudę (dažniausia
kaimo galuose) bežemiai-grytel-
ninkai, kurių kuklios, mažos, me-
dinės, šiaudais bei ežerų ar
lieknų į rugių šiaudus panašiais,
stambesniais stiebais, augalų-nen-
drių klodais dengtos. Grytelnin-
kų trobelės, kaip ir ūkininkų na-
mai, gyvenamąja dalimi būdavo
į gatvės (tada vadinta ulyčia) pu-
sę. Prie gyvenamosios dalies
po vienu stogu būdavo daržinė,
peludė ir tvartelis gyvuliams.
Kai kurie tokie pastatėliai būda-
vo kampu, panašiu į per alkūnę
sulenktą ranką, pastatyti. Matyt,
tai buvo daroma tausoiant mažą
sklypelį arba plečių žemės. Pap-
rastai ir toji žemė būdavo kurio
nors to kaimo ūkininko, bet ne
paties grytelninko nuosavybė.
Grytelninkas to sklypelio savi-
ninkui už jo naudojimą mokėda-
vo nuomą arba kasmet jam ati-
dirbdavo sutartą dienų skaičių.
Tai buvo tarytum kokie didmies-
čiuose, čia Amerikoje, esą "Slum
sai" varguolių-proletarų gyve-
nami. Grytelninkai pragyvenda-
vo padienaudami-padieniai pas
ūkininkus dirbdami, o paaugliai
būdavo leidžiami pas to paties
ar kito kaimo ūkininkus gyvulių

ganyti, bernauti, pusberniauti ar
pusmergiauti. Žiūrint kokio am-
žiaus paauglys būdavo. Kai kurie
grytelninkai versdavosi savo pa-
ties pastangomis išmoktu ama-
tu:kalvyste, "stalioryste"-daili-
de, batsiuvyste ir pnš. amatais.
Kokių nors susikirtimų ar ašt-
rių ginčų tarp grytelninkų ir to
kaimo ūkininkų nebūdavo: vieni
turėjo savo rūpesčius, antrieji
savuosius. Dažnu atveju vienas
kitam talkindavo: grytelninkams
ūkininkai paskolindavo arklius
malkoms atsivežti, daktarą ar
kunigą parsigabenti, o grytel-
ninkai už tai ūkininkams savo
darbu atsilygindavo. Ramus, tai-
kus ir vienodas būdavo kaimie-
čių gyvenimas. Ypačiai ankstyvo
pavasario, klampaus, (kaimo
gatvės ir grytelninkų gatvelės
beveik visai nebūdavo taisomos)
rudenio ar šaltos žiemos metu.
Šiek tiek atokesnių kaimų gy-
ventojams ne visada ir į Biržus
(turgaus dienomis ar sekmadie-
niais į bažnyčią) būdavo įmano-
ma nuvykti. Kaip kaimų gatvės,
taip ir antraeiliai keliai būdavo
klampūs, pažliugę purvynu, o ša-
likelės gličia, vandeninga žeme
padengtos. Tokiais laikotarpiais
kaimų gyventojai savo išmone
susirasdavo pramogų laisvalai-
kiui praleisti, o negalėdami nu-
vykti į bažnyčią, Dievą pagarbin-
davo savo maldomis šeimų rate-
liuose arba grupiniuose susirin-
kimuose, kurie vadindavosi "pote-
riais".

(Bus daugiau)

Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios tremtyje Kolegijos prezidentas kur. Motiejus TAMULĖNAS, jun. su ponia Ida TAMULĖNIENE, gyv. Racine, Wisconsin

Nuotrauka E. Gerulio

Kur. M. Tamulėnas, jun. gimė 1912. XII. 22 Gajūnų km. Biržų ap. Baigęs Laužadiškio pradžios mokyklą ir Biržų gimnaziją, studijavo ekonomijos mokslus V. D. U-te Kaune. Tarnavo Pašto Valdybos technikos skyriuje. Ev. reformatų Bažnyčios kuratoriumi išrinktas 1943 m. Aktingai dalyvauja lietuvių organizacijų veikloje.

Ida Tamulėnienė, estaitė, gerai kalbanti lietuviškai, per mūsų pamaldas keliolika kartų yra giedojusi solo. Ji taipgi aktingai dalyvauja lietuvių veikloje.

PRANCIŠKAUS ASIŽIEČIO

MALDA

Viešpatie, padaryk iš manęs Savo ramybės įrankį. Kur neapykanta reiškiasi, leisk man meilę pareikšti, kur užgauliojimas-atleidimą, kur ginčas-susitaikymą, kur paklydimas-tiesą, kur abejonė-tikėjimą, kur nusivylimas-viltį, kur tamsybė-Tavo šviesą, kur nu-liūdymas-džiaugsmą.

O Mokytojau! Duok, kad aš labiau trokščiau kitus paguosti, negu kad būčiau kitų paguostas, kitus suprasti, negu kad būti kitų suprastu, kitus mylėti, negu kad mane mylėtų.

Nes davimas praturtina ir savęs išsižadėjime glūdi ramybė. Atleisdami kitiems-gauname atleidimą, per mirtį - amžiną prisikėlimą.

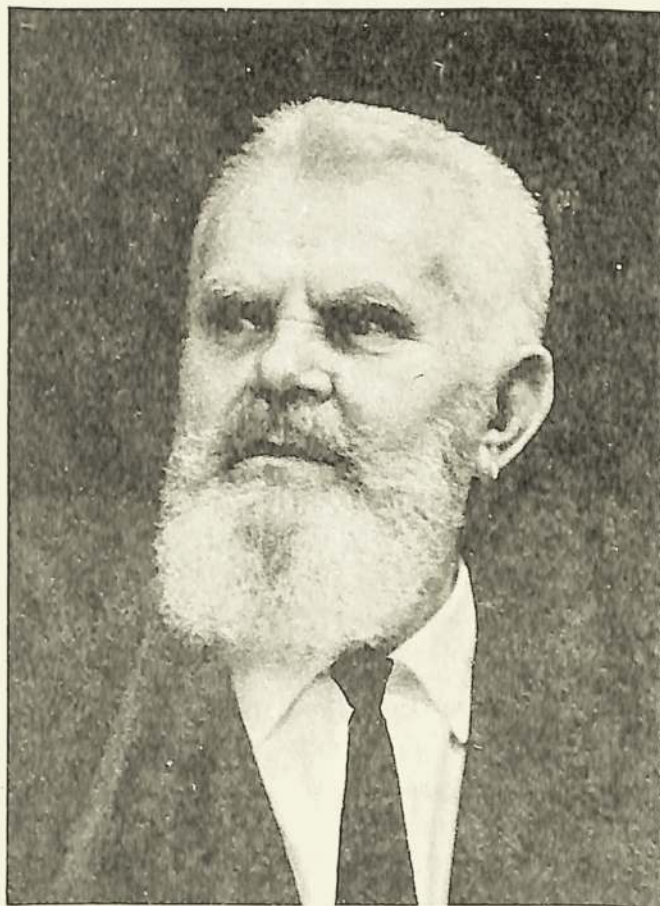
LIETUVOS EV. REFORMATŲ BAŽNYČIOS XVII SINODAS TREMTYJE

Lietuvos reformatai yra ištikimi savo nusistatymui-atstovauti savo Bažnyčią laisvajame pasaulyje. Susidarė savotiškas bažnytinės veiklos dvilypumas. Tėvynėje religinis gyvenimas yra metai iš metų vis labiau varžomas: neleidžia sušaukti metinių sinodų, neleidžia atstovauti savo Bažnyčios pasaulinėse protestantiškose organizacijose, varžoma bet kuri organizacinė bažnytinė veikla, bet paliekama teisė laikyti pamaldas ir atlikti bažnytinės apeigas. Todėl tėvynėje draudžiamos veiklos funkcijas perėmė laisvajame pasaulyje gyvenę lietuviai reformatai. Tuo būdu, tas funkcijų pasiskirstymas visumoje atstato religinę Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios veiklą.

Šiais metais sinodas įvyko per tradicines Jonines savo nuosavoje bažnyčioje Chicagos šiaurinėje dalyje. Sinodas savo delegatų ir svečių gausumu pralenkė pereinusių metų sinodą. Be to, nuo pat pradžios viešpatavo labai giedri, optimistiška nuotaika, kuri atsispindėjo visuose sinodo darbuose.

Sinodas pradėjo savo posėdžius birželio mėn. 20 d.. Direktorium buvo išrinktas dr. M. Devenis iš Californijos; sekretorijatai - kuratoriai St. Palšis ir M. Plepys. Sudarius cenzoriaus, mandatų ir rezoliucijų komisijas, sinodas išklausė kun. A. Trakio ir kun. K. Burbulio sveikinimus žodžiu bei virš 50 sveikinimų raštu iš daugelio laisvojo pasaulio kraštų.

Iš sinodo dienotvarkės ypač

Lietuvos Ev. Reformatų Kolegijos garbės prezidentas dr. Jokūbas MIKELĖNAS. Kolegijos prezidentu išbuvo 31 metus, o garbės prezidentu esantis nuo 1961 m. Nuo 1964 m. liepos mėn. 21 d. pradėjo 80-tuosius gyvenimo metus
Nuotrauka E. Gerulio

pažymėtina diskusinė kun. P. Dilio ir kur. V. Karoso paskaita tema: "Mūsų nusistatymas dėl ekumeninio judėjimo".

Ekumeninis judėjimas - stato sau uždaviniu jungti visą krikščioniją. Ši idėja yra taip sena, kaip pati krikščionija, nes jau apaštalų laikais iškilo dideli minčių skirtumai tarp apaštalų Povilo ir Petro. Tačiau mūsų atominame amžiuje ekumeninis judėjimas įgavo visai kitą istorinę prasmę. 1948 m. buvo sušauktas protestantų ir stačiatikių bažnyčių Ekumeninis Kongresas Amsterdame, Olandijoje, (kun.

P. Dilys ir kur. H. Dilienė jame atstovavo Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčią). Ten buvo išklaudyta Foster Dulles pagrindinė kalba, kurioje buvo išdėstyti nauji ekumeninio sąjudžio principai.

Komunistinės globaliniu mastu grėsmės akivaizdoje, krikščioniškos bažnyčios turi jungti savo jėgas tai kovai demokratiniiais ir drauge bendruomeniniais (commonwealtho) pagrindais. Kiekvienai bažnyčiai paliekama visiška laisvė ir nepriklausomybė jos vidujinėje santvarkoje ir religinėje konfesijoje, bet ji turi jungtis su kitomis bažnyčiomis likiminėje kovoje prieš komunistinį tvaną.

Apie Amsterdamo Ekumeniniame Kongrese iškeltus principus R. katalikų Bažnyčia atsiliepi neigiamai ir uždraudė katalikams bet kurioje formoje šiame sąjudyje dalyvauti. Tas pats R. katalikų nusistatymas buvo dar griežtesnėje formoje pakartotas, vykstant II Ekumeniniam Kongresui Evanstone, Illinois, kuriame vėl Lietuvos ev. reformatas atstovavo kun. P. Dilys ir kur. H. Pavilonis. Tik įžengus į popiežiaus sostą Jonui XXIII, III Ekumeninis Kongresas, įvykęs New Delhi, Indijoje, jau nebuvo R. katalikų Bažnyčios smerkiamas, bet priešingai, buvo pasiūsti stebėtojai. Tuo būdu, pirmą sykį Naujųjų Amžių istorijoje - visa krikščionija buvo susirinkusi bendram pasitarimui. Netrukus Jonas XXIII sušaukė II Vatikano susirinkimą, pakviečiant stebėtojais protestantų ir stačiatikių Bažnyčių atstovus. Jame buvo iškeltas ekumeninio sąjudžio klausimas, bet jau ant visai kitų pagrindų: vietoje demokratinio ir "commonwealtho" principo buvo pa-

siūlytas totalitarinis bei autokratinis jungimo principas.

Praktiškai imant, pagal II Vatikano suvažiavimą, visos Bažnyčios turi pripažinti popiežiaus vyriausį autoritetą ir R. katalikų bažnyčios dogmas, kaip pagrindines krikščioniškas tiesas. Romos katalikų Bažnyčia, kaip malonės gesta, paliktų kitoms Bažnyčioms jų turėtas tradicijas, apeigas ir tas teologines koncepcijas, kurios nors ir skirtingos nuo katalikų, bet neprieštaruja Romos katalikų dogmoms. Tokia R. katalikų Bažnyčios ekumeninė koncepcija yra visiškai nepriimtina jokiai protestantiškai Bažnyčiai ir tuo pačiu mes reformatai turime ją atmesti be tolimesnių diskusijų.

Vatikano suvažiavimas vis dėlto kelia protestantiškuose sluoksniuose didelį susidomėjimą, nes R. katalikų Bažnyčioje iškyla naujoji jėga - t. v. liberalinis sparnas, reikalaujans toli einančių reformų ir pasisakans už glaudų bendradarbiavimą, ypač su protestantais. Tai teikia protestantams plačios veiklos galimumus su tais mūsų broliais katalikais, kurie yra evangeliškos dvasios, demokratinio nusistatymo ir supranta krikščionišką atsakomybę.

Po paskaitų sekė Kolegijos, Spaudos Komisijos, Parapijų ir Moterų Draugijos pranešimai. Sinodas iškėlė visą eilę pasiūlymų ateičiai. Po pranešimų vyko rinkimai į Bažnyčios organus. Naują Kolegiją sudarė: M. Tamulėnas jr., -prezidentas; prof. kun. K. Kurnatauskas - generalinis superintendentas; nariais: kunigai - superintendentas St. Neimanas, P. Dilys ir F. Barnealis; kuratoriai: J. Dagys - išdo globė-

Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios 1964 metų birželio m. 20-21 d. d. Sinodo metu Čikagoje. Pirmoje eilėje iš k. į d.: krt. Motiejus TAMULĖNAS, sen. — buvęs Kolegijos prezidentu 1941-1943 m. ir 1961-1964 m., visuomenininkė krt. Alena DEVENIENĖ, krt. dr. Jokūbas MIKELĖNAS — Kolegijos garbės prezidentas, buvęs Kolegijos prezidentu 1923-1941 m. ir 1948-1961 m., krt. dr. Mykolas DEVENIS — 1964 m. sinodo direktorius ir krt. Motiejus TAMULĖNAS, jun. — dabartinis Kolegijos prezidentas

Antroje eilėje: krt. Eugenijus GERULIS — Kolegijos gen. sekretorius, kun. Povilas DILYS — sinodo cenzorius, superinten. kun. Stasys NEIMANAS ir svečias kun. Ansas TRAKIS — Lietuvos Ev. Liuteronų Bažnyčios vicesenjoras Nuotr. E. Gerulio

jas, E. Gerulis - gen. sekretorius ir J. Kregždė. Spaudos Komisija paliko sename sąstate su mažais pakeitimais.

Svarstant rezoliucijas, iškilo įdomios diskusijos dėl Šiluvos koplyčios įrengimo Vašingtone. Buvo paruošta rezoliucija ta prasme, kad pasirinktas Šiluvos Marijos paveikslas, kuris simbolizuoja Reformacijos Lietuvoje sutriuškinimą, yra visų lietuvių evangelikų įžeidimas ir prieštarauja šių dienų ekumeniniam bendradarbiavimui. Dėl Šiluvos koplyčios yra nesutarimai lietuvių visuomenėje. Be to, vysk. Brizgys šį sumanymą vykdo savo iniciatyva, net daugelio neatsiklausęs organizacijų nuomonės. Turint galvoje labai komplikotą šių dienų religinę būklę Lietuvoje, sinodas pavedė Kolegijai šį klausimą dar persvarstyti ir suderinti savo nu-

sistatymą su broliškų lietuvių evangelikų Bažnyčių pažiūromis.

Sekmadienį, birželio 21 d. buvo atlaikytos pamaldos. Sup. kun. St. Neimanas savo pamoksle vystė temą, kad žmogus turi teisę pasirinkti tarp blogio ir gėrio, tarp laisvės ir vergijos. Po pamaldų bažnyčios salėje sinodo dalyviai ir svečiai, Moterų Draugijos kviečiami, susėdo prie gausiai apkrautų stalų. Tarp daugelio svečių taip pat buvo ir presbiterijonų kun. A. M. Loury. Sinodas pareiškė ypatingą padėką dr. Deveniui ir kur. A. Devenienei už didelius žygius, atliktus mūsų Bažnyčiai ir aplamai lietuvių tautos labui. Sinodas, išklauses eilę sveikinimų bei padaręs galutinius sprendimus einamaisiais reikalais, užbaigė savo posėdžius.

* * *

IŠ IŠKILMINGOJO KOLEGIJOS POSĖDŽIO

Lietuvos Ev. Ref. Bažnyčios tremtyje superintendente kun. St. Neimano vaišinguose namuose š. m. rugpiūčio mėn. 23 d. įvyko buvusios ir naujosios KOLEGIJOS pareigų perdavimo-perėmimo iškilmingas posėdis, kuriame, be Kolegijos narių, dalyvavo Čikagos parapijos valdyba, MŪSŲ SPARNŲ žurnalo vadovybė, Moterų Draugijos atstovės. Viso virš 30 asmenų, suvažiavusių Evanstonan iš Čikagos, Cicero, Racine ir Rokfordo.

Spt. kun. St. Neimanas posėdį pradėjo malda. Sveikinimo žodyje jis naujai Kolegijai, kaip žurnalo leidėjai, pabrėžė MŪSŲ SPARNŲ svarbą, o pačiam žurnalui patarė nesitenkinti vien praeities prisiminimų straipsniais, bet ragino eiti su šių dienų gyvenimu, ypač kreipiant dėmesį į mūsų jaunimo dvasios stiprinimo poreikius.

Buvęs Kolegijos prez. krt. M. Tamulėnas, sen. savo žodyje pasidžiaugė naujai išrinktosios Kolegijos atjaunėjimu: esą, tuo metu, kai viskas aplink mus sensta, mūsų gi Kolegija - pajaunėjo. Ji dabar susideda ir iš žinomų, ir iš jaunesnių asmenų! Tai esąs puikus vienetas, kuris, sąžinės balso vedamas, pilnai sugebės savo pareigas atlikti. Kai pavergtoje tėvynėje tikėjimas bei mūsų Bažnyčia vis labiau ir labiau okupantų slopinama, mes čia visi turime dar daugiau ryžtis savo kilniame pašaukime!

Naujasis Kolegijos prez. krt. M. Tamulėnas, jun. padėkojo buv. Kolegijai ir jos prezidentui už iki šiol atliktus darbus. Tremtyje, ne-

turint mūsų Bažnyčios surašytų nuostatų, mes savo darbą tęsime veteranams padedant, remdamiesi mūsų tėvų per 400 metų sukurtomis tradicijomis. Naujoji Kolegija stengsis jai pavestas ir patikėtas pareigas, Dievui padedant, atlikti sąžiningai.

Buvęs Kolegijos gen. sekretorius krt. P. Bružas, suglaustai apžvelgęs reformatų veiklą tėvynėje ir tremtyje, pabrėžė, kad tik mūsų veiklos čia dėka, okupantas nerado kitos išeities, kaip leisti Lietuvoje esantiems reformatams sušaukti po karo vienintėlį sinodą. Naujajam sekretoriui linkėjo žengti pirmyn visa turima energija ir sumanumu tuo pačiu keliu, kurį mums pramynė mūsų protėviai per ilgus šimtmečius.

Naujasis Kolegijos gen. sekretorius krt. E. Gerulis atkreipė posėdžio dėmesį į sinodo metu girdėtą krt. dr. J. Mikelėno žodį. Tai buvusi gal trumpiausia daktaro kalba jo ilgame gyvenime. Senatvės slegiamas, savo linkėjime jis tyliai pratarė vos kelis testamentiškai skambančius nuoširdžius žodžius: "Dirbkite ir toliau broliškoje vienybėje..." Vienybės, kurios daug kas aplink mus gana ryškiai pasigenda, mes reformatai, nestokojome nei praeityje, nei dabar. Ne paslaptis, kad mūsų tarpe yra kažkas tai, kas mus visus tarpusavyje bendram darbui jungia. Tas "kažkas" yra ne kas kita, o Dievo palaiminga malonė!

Krt. J. Dagys, kaip buvusios ir esamos Kolegijos išdininkas, pagąsdinęs posėdžio dalyvius, jog

Gavelinio plaktuko simboliniu perleidimu senosios 1961-1964 m. Kolegijos prezidentas krt. Motiejus Tamulėnas, sen., oficialiai perduoda naujosios 1964-1967 m. Kolegijos prezidentui krt. Motiejui Tamulėnui, jun., pareigas. Iš k. į d.: Čikagos liet. ev. ref. parapijos vald. p-kas Viktoras Karosas, buv. Kolegijos gen. sekr. krt. Petras Bružas, Kol. narys - kandidatas krt. Adomas Šernas, buv. Kol. prez. krt. Motiejus Tamulėnas, sen., Kol. narys ir superint. kun. Stasys Neimanas, Kol. išdininkas krt. Jonas Dagys, Kol. narys ir „MŪSŲ SPARNŲ“ ats. red. kun. Povilas Dilys, Kol. prezidentas krt. Motiejus Tamulėnas, jun., Kol. narys krt. Jokūbas Kregždė ir Kol. gen. sekretorius krt. Eugenijus Gerulis

jis kalbėsiaš už "abu" išdininkus, savo trumpame žodyje apgailestavo pasitraukimą buv. prezidento, kuris tiek daug padėjo Kolegijos išdui sustiprėti.

Naujasis Kolegijos narys krt. J. Kregždė pareiškė, kad jis prieš kelis metus turėjęs įspūdį, jog mūsų bažnytinės veiklos reikalai šlubuoja. Šlubavo, nes nebeturėjome energingo vadovo. 1961 metais sinodui išrinkus naują prezidentą, reikalai tuojau atsigavo: sustiprėjo Kolegijos finansai, pabudo apsnūde MŪSŲ SPARNAI. Už visą tą impulsą priklauso padėka buv. Kolegijos prezidentui krt. M. Tamulėnui, sen. Baigdamas žodį, linkėjo visiems jau nuo dabar rūpintis, kad, pasibaigus 3 metų Kolegijos kadencijai, turėtume paruošę tvirtų darbo tęsėjų, ypač iš jaunosios kartos tarpo.

Mūsų Bažnyčios veteranas krt. P. Variakojis priminė, jog maždaug iki 1961 m. sinodo, būdavo vis manoma, jog, pasitraukus iš reformatų vadovybės vienam-kitam veteranui, mūsų darbas susilpnėsiaš. Dabar gi matome, kad gyvenimas kaip plaukė, taip ir plaukia savo sena vaga; darbai negriūna, bet vis žengia pirmyn. Pasidžiaugęs reformatų veikla tremtyje, perkėlė posėdžio dalyvių mintis į pavergtą Lietuvą, pranešdamas liūdną žinią iš komunistų partijos tėvynėje leidžiamo "Tiesos" laikraščio, kur 1964. VIII. 16 dienos numeryje rašoma, kad mūsų visų gerbiamas kunigas Ad. Šernas, sulaukęs virš 80 metų amžiaus, pasirašė po ateistiniu straipsniu, skelbiančiu, jog jisai išsižadąs tikėjimo ir apgailestaujās, kam dirbęs Lietuvos nepriklausomybės atstatymui. Naujasis

Po iškilmingojo Kolegijos posėdžio 1964.VIII.23 prie sprt. kun. St. Neimano namų Evanstone. Iš k. į d.: E. Gerulis, V. Karosas, J. Kregždė, M. Tamulėnas, sen., J. Dągys, kun. P. Dilys, J. Trečiokas, J. Palšis, I. Tamulėnienė, sprt. kun. St. Neimanas, V. Kregždienė, E. Šernienė, O. Laumytė, K. Neimanienė, A. Ramonis, A. Dagienė, P. Bružas, P. Variakojis, R. Neimanaitė, A. Šernas ir M. Tamulėnas, jun.

Nuotrauka E. Gerulio

"ateistas", atlikdamas savo ilgo gyvenimo ilgą "išpažintį", sovietams įprastu būdu pats save kaltinaš, išvardindamas savo įvairiausių "nusikaltimus"... Sene-
lis Ad. Šernas, atlikęs šį "žingsnį", kaip kad rašoma komunistų laikraštyje, dabar galėsiaš užbaigti dienas ramybėje, būdamas sotus..

Kun. P. Dilys, giliai paveiktas žinios apie kun. Adomą Šerną, tarė trumpą žodį, pareikšdamas, jog jis netikįs, kad Ad. Šernas, iškuni-gavęs virš 50 metų, galėtų senatvėje staiga tapti ateistu. Tamsi galybė privertė jį po minėtu ateistiniu straipsniu pasirašyti. Esą savo laiku Tolstojus rašęs, jog daroma didžiausia klaida, jei vie-

naip ar kitaip siekiama, kad visi žmonės mąstyty ir tikėty pagal vieną kurpalių. Gaila, kad rusai savo rašytojo perspėjimo nepai-so. Šios šukrečiančios žinios aki-vaizdoje mes čia turime dar dau-giau ryžtis ir pasišvešti už tikruosius krikščionybės idealus!

Apsvarsčius eilę kitų klausi-mų ir Kolegijos prezidentui krt. Motiejui Tamulėnui, jun. padėko-jus patalpų šeimininkui ir jo šeimai už mielą pastogę bei nuoširdų vaišingumą, iškilmingasis po-sėdis buvo užbaigtas kun. Povilo Dilio malda, prašant Dievą padė-ti mums ir geroje ir sunkioje valandose.

E. G

NUOŠIRDŪS LINKĖJIMAI
ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ PROGA
MIGLINAS TV SERVICE

PR-6-1063

XI EUROPOS LIETUVIŲ STUDIJŲ SAVAITĖ VOKIETIJOJE

1964 m. rugpiūčio mėn. 8-16 d. Vasario 16 - tosios gimnazijoje Huettenfelde vyko XI. E. L. St. Savaitė. Jos organizuojamos jau nuo 1954 m. vis kitoje Vokietijos vietoje, kad vis nauji artimesnės apylinkės lietuviai galėtų jose dalyvauti. Tuo būdu iniciatoriai, Europos Lietuvių Fronto Bičiuliai, stengėsi supažindinti ir sudominti visuomenę. Reikia pripažinti, kad tas jiems pagaliau pasisekė.

Iš išleisto pirmųjų 10 St. Savaičių konspekto matyti, kad lig 1958 m. imamai jas rengė vien E. L. F. B. 1959 m. prisidėjo Vokietijos Ateitininkų Sendraugių Sąjunga, 1960 m. - Vokietijos Studentų Ateitininkų Sąjunga, 1962 m. - Vokietijos Vyr. Skautų ir Skautėlių rajonai ir Vokietijos Lietuvių Studentų Sąjunga. 1962 m. St. Sav. globą perėmė B. L. B. Vokietijos Krašto Valdyba. 1963 m. prisidėjo dar Baltų D-ja Vokietijoje ir Evangelikų Jaunimo ratelis.

Iš konspekto matyti taip pat, kad iš pat pradžių paskaitos buvo laikomos tautinėmis, krikščionybės ir rezistencijos kėlimo temomis. Deja, Europos spaudoje apie jas būdavo labai maža terašoma. Iš trumpų žinučių pašaliečiai negalėjo susidaryti tikro vaizdo ir daugeliui atrodė, kad tai vienos srovės "kromelis". Tik 1962 m. "Europos Lietuvyje", nors ir vėlokai, buvo paskelbta labai įdomi IX St. Sav. programa, Koenigsteine, Taunus. Dalyvių prisirašė net 120 asmenų (o 1961 buvo dalyva-

vę 60 asm.). Pavėlavusiems net nebesusirado vietų nakvynei.

Konspekto pratarėje prof. dr. Z. Ivinskis, E. L. F. B. V-bos pirmininkas rašo: "Nuo 1959 m. E. L. F. B. vadovybėje buvo nustatyta Stud. Sav. paskaitoms "auditorija" praplėsti. Emigracija buvo jau gerokai išretinusi bičiulių eiles, o ir iš šalies vis daugiau pasigirdavo balsų, raginančių plėsti studijų savaites. Tendencija neužsiskleisti vienos organizacijos rate rado gyvo pritarimo. Gerai paruoštoms paskaitoms išgirsti auditorija vis plėtėjo"... "Per dešimtmetį studijų savaičių buvo duota per 60 paskaitų ir beveik tiek pat pranešimų, liečiančių įvairias mūsų tremties problemas, kultūrinę ir politinę gyvenimą okupuotoje Lietuvoje, ten vykstančią rezistenciją. Netruko ir gilesnio pobūdžio paskaitų, teikiančių mums orientacijos laiko tekmę. Paskaitos kreipė dalyvių žvilgsnį į tėvynę ir skiepijo rezistencinę dvasią tremties gyvenimo aplinkai.

XI E. L. St. Savaitę daugelis dalyvių, k. a., prof. dr. Z. Ivinskis, prof. dr. J. Eretas, kun. A. Bernatoniš apibūdino, kaip labai rimtą, nuotaikingesnę už visas ligi šiol buvusias bei, dėl aktyvaus dalyvavimo diskusijose, gyviausią.

Dr. K. Ceginskas - st. sav. moderatorius, atidarydamas St. Sav. pasidžiaugė, kad ir šiaurės Amerikos (J. A. V. ir Kanados) lietuviai pasekė mūsų pavyzdžiu ir tuo pat laiku dalyvauja Detrote

"Jungtinėje Lietuvių Studijų Savaitėje Amerikoje". O prof. dr. J. Eretas išsireiškė, kad lietuviai su savo St. Sav. yra pradininkai kitų tautų šeimoje ir pareiškė nuomonę, kad gal ir jos paseks mūsų pavyzdžiu.

Todėl uždariant St. Sav. kun. J. Petrošius, Paryžius, ir gimn. mok. Fr. Škėrys, pripažindami St. Sav. aukštą lygmenį, siūlė ateityje kviesti Vokietijos spaudos atstovus, surengti jiems interviu su organizatoriais ir paskaitininkais. Omok. S. Antanaitis, pasidžiaugęs, kad St. Sav. paskaitose buvo paskleista labai gilių ir brangių minčių, apgailestavo, kad dalyviai jas greitai pamirš. Todėl siūlė išleisti bent trumpą santrauką. Gimnaz. direktorius ir P. L. B. Vokietijos krašto valdybos vicepirmininkas kun. B. Liubinas, reziumuodamas St. Sav. metu dalyvių dažnai privačiuose pasikalbėjimuose ir viešose kalbose reikštus pageidavimus, pasiūlė nuo šiol St. Sav. visuomet ruošti gimnazijoje. Dėkodamas už jos sodybos pašventinimą žiupsneliu žemės nuo Nežinomojo Kareivio kapo karo muzėjaus sodelyje, pareiškė: "Turime savo lietuvišką sodybą Vokietijoje, tai turime šventą pareigą ją išsaugoti ir atiduoti laisvai Nepriklausomai Lietuvai".

Man pirmą kart dalyvavusiam St. Sav. ir viską atidžiai sekusiam, atrodo, kad jas visai teisinga būtų vadinti Europos kultūrininkų forumu, o klausytojams - tikru lietuvių liaudies universitetu.

Paskaitose ir nuostabiai gyvose diskusijose buvo paliesta daug svarbių, būdingu dabarties

reikalų, kad, mano manymu, Studijų Savaitėje atsispindėjo visos Europos lietuvių rūpesčiai ir sielvartai. Išsilavinimo, pažiūrų ir amžiaus atžvilgiu labai mišriame dalyvių tarpe vyravo stebėtinai kolegiškumas ir pakantumas. Diskusijose buvo kalbama apie reikalą, o ne kad pasipešus su kitu kalbėtoju. Apie bent kokį vienašališkumą negalima nei užsiminti. Kiekvienas reiškė savo mintis, kaip sugebėjo, visai neatsižvelgdamas ar jos kitiems patiks, ar ne. Paminėsiu vieną būdingą atsitikimą: - Mag. V. Mantauto pavartotas posakis "smirdantieji jėzuitai", atrodytų, galėjo sukelti vaidus - vienų protestus bei pasipiktinimą, o kitų - pašaipas. Tačiau nieko panašaus neatsitiko. Daktarė J. Deveikė, Paryžius, pagrindė dar, kad lietuviams toks pavadinimas negali atrodyti perdėtas, nes jėzuitų vaidmuo jungtinės Lietuvos - Lenkijos valstybės sužlugdyme buvo labai didelis. Per pasidalinimą pagrobtoje Lietuvoje rusų carienė Kotryna II persekiojo katalikus ir uždarinėjo įvairius ordinus, o jėzuitams leido ir toliau veikti.

Norėčiau išsamiai apibudinti St. Sav. eigą, kad skaitytojai įgytų pilną vaizdą ir įsitikintų, kad po įvairias Europos valstybes išmėtyti, retai kur gausingesnes kolonijas beturį lietuviai tremtyje sielojasi tomis pat problemomis, kaip visame laisvame pasaulyje. Tačiau nemokėdamas stenografijos nesugebėjau viską užsirašyti ir teužfiksavau tą, ką tuo momentu suvokiau esant svarbesniu.

* * *

XI Studijų Savaitė vyko šūkio

"Krikščionybė moderniam pasaulyje" vardu. Tačiau reikia pasakyti, kad šis šūkis buvo nevisai tiksliai parinktas, nes visai neapibūdina tikrosios studijų savaitės dvasios. Visiškai religinėmis temomis negalima laikyti net tų 5 paskaitų, kurios buvo sietos su krikščionybe ir kurios sudarė vos trečdalį visų paskaitų, pranešimų ir kitų darbotvarkės punktų. Iš pačių prelegentų pasisakymų paaiškėjo, kad St. Sav. organizacinės komisijos pasiulytos jiems temos nurodytam šūkiui pademonstruoti, buvo per daug tendencingos. Tas įnešė kai kurių nesklaidumų. Pvz., dr. J. Norkaitis jr. užangoje paaiškino, kad apie "krikščioniško socialinio klausimo sprendimą praktikoje" iš viso nieko negalima pasakyti. Prel. dr. L. Tulaba jam skirta monumentale tema "Svarbiausi dabarties klausimai II-jo Vatikano visuotino Bažnyčios susirinkimo šviesoje" pakeitė į "Vatikano 2 suvažiavimas ir Bažnyčios reikšmės pasaulyje". O iš pasikalbėjimo su studentais paaiškėjo, kad tas šūkis atbaidė nuo dalyvavimo ne vieną jaunuolį, pabūgusį, kad joje bus mokoma pamaldumo.

Vis dėlto ir šios temos buvo labai gyvenimiškos, aktualios ir todėl dalyvių labai plačiai diskutuojamos. Pasistengsiu jas pirmiausia panagrinti.

Prel. dr. Ladas Tulaba, popiežinės Lietuvių Kolegijos Rektoriui VII. 9 d. skaitė: "Vatikano 2 suvažiavimas ir Bažnyčios reikšmės dabarties pasaulyje". Prelegentas sugretino žydų teokratinės valstybės tvarką su viduramžyje humanizmo pasipriešinimu

teocentrizmui. To pasekoje išsigalėjo materializmas, išvirtęs į komunizmą, ateizmą-kovą prieš Dievą. Priminė įdomų faktą, kad 1926 m. Maskvoje žydai viešai pasisakė, kad kovos prieš kryžius, kol paskutinis pranyks nuo žemės paviršiaus. Kryžius nuolat kelia jiems abejones, kad Kristus gal tikrai buvo lauktasis Mesijas. Ta desperatiška kova gal ir galima paaiškinti vieną iš motyvų, kuriais vadovaujasi taip gausiai dalyvaujant ir visomis priemonėmis komunizmą remiant žydai.

Vatikano suvažiavimas, be kitko, turi tikslą sujungti visus krikščionis kovai prieš ateizmą. Paminėjo, kad visi krikščionys nori vienybės, tik yra skirtumų dėl metodų, kaip ją pasiekti.

Nors pats prelegentas pradžioje pabrėžė, kad jo paskaita nėra joki Vatikano 2 suvažiavimo problemų studija, o tik jo paties išspūdzijų atpasakojimas, tačiau klausytojai diskusijose primetė jam, kad pranešime nebuvo galima išžiūrėti jokio asmeniškumo ir nė lašo lietuviškumo. Vokietijoje pripratusiems klausyti paterio Mario von Galli labai gyvų, kartais tiesiog intriguojančių savaitinių pranešimų, prelato pasakojimas atrodė labai blankus. Tik dalyvių klausiamas prelatas papasakojo, kas jau buvo iš spaudos žinoma, apie Lietuvos atstovų dalyvavimą. Kviestieji vyskupai nebuvo išleisti, o atvyko valdytojas su dviem uoliais "katalikais", kurie nė žingsnio nuo jo neatsitraukė.

Taip pat buvo teiraujamasi, kodėl Vatikanas nestoja kovon prieš komunizmą, o popiež. Jonas XXIII

net buvo pradėjęs bičiuliauti? Prelegentas priminė, kad popiež. Paulius VI jau viešai pasmerkė komunizmą. Į klausimą, kodėl Vatikanas tiesia ranką krikščionybės priešams žydams, prelegentas paaiškino, kad jie vis tik tiki į vieną Dievą, todėl norima juos pritraukti prie bendros kovos prieš ateizmą.

Evangelikų kun. J. Urdze, Bonn, pabaltiečių studentų namų Anna - berge vedėjas ir pabaltiečių ekumeninio sąjūdžio dalyvis, pranešė apie "suvažiavimo atgarsius protestantų sluogsniuose". Jis pabrėžė, kad ekumeninis judėjimas prasidėjo ne viršūnėse, bet XIX amž. pabaigoje Anglijoje įsikūrus IMKA - krikščionių studentų sąjungai. Iš jos išsivystė Pasaulio Bažnyčių Taryba. Pirmiausia, dar XIX amž. pasigirdo švedų protestantų ir rusų ortodoksų balsai, kviečią jungtis, bet pačioje ekumenoje dar apie tai nemanoma. Eina tik suartėjimas, viens kito pažinimas. Apie jų sąjungimą kovai prieš ateizmą dar negalvojama. Tarp ekumeninių Bažnyčių nėra taip pat vienodos nuomonės apie Vatikano 2 suvažiavimą. Prelegentas paminėjo daugelio ekumeninių Bažnyčių žymių veikėjų pasisakymus. Nurodė, kad dabartiniu metu didžiausia kliūtimi laikoma suvažiavimo dalyvių nuomonė, kad ekumeninės Bažnyčios turi įsijungti ir pripažinti popiežiaus

primatą. Tikėjimas, kad tuo keliu pasieksime susivienijimo, prelegento pasakymu, yra prietaras.

Toliau prelegentas priminė akis veriančius nesantaikos apsiereiškimus misijų darbuose, kai pagonims skelbiama krikščionybė toje pačioje vietoje atskirose papilinėse gyvenančių dvejopų misijonierių. Paminėjo taip pat pasipiktinimą iššaukiantį mišrių šeimų traktavimą. Prelegento manymu, reikėtų pirmiausia pašalinti panašius priešingumus. O tada ieškoti ne skirtumų, bet bendrumų. Atkreipęs klausytojų dėmesį į tai, kad susivienijimo kelias ilgas ir reikalingas Šventos Dvasios pagalbos, prelegentas pasidžiaugė, kad katalikų ir ekumeninėse Bažnyčiose už tai meldžiamasi. Diskusijų dalyviai labai vaizdžiai pademonstravo, kaip sunku bus pasiekti vienybės. Vieni pasisakė už tai, kad reikėtų skubėti įgyvendinti paties Kristaus pageidavimą, kad visa būtų viena. Kiti nurodinėjo į susidariusius skirtumus ir reiškė vilties, kad tik ilgu tarpusavio susipažinimo ir priešingumų pašalinimo keliu įmanoma pasiekti vienybę. Treti vėl įrodinėjo popiežiaus primato teisingumą ne tik Švento Rašto citatomis, bet pabrėždami, kad Kristus niekad ir niekur nesivadovavo demokratiškai, o tik hierarchiniu principu.

(bus daugiau)

* * *

Okupuotoje Lietuvoje, kuri komunistų partijos yra paskandinta melų ir niekuomet neįgyvendinamų pažadų jūroje, per ilgus metus vykdytas jaunimo sovietinimo

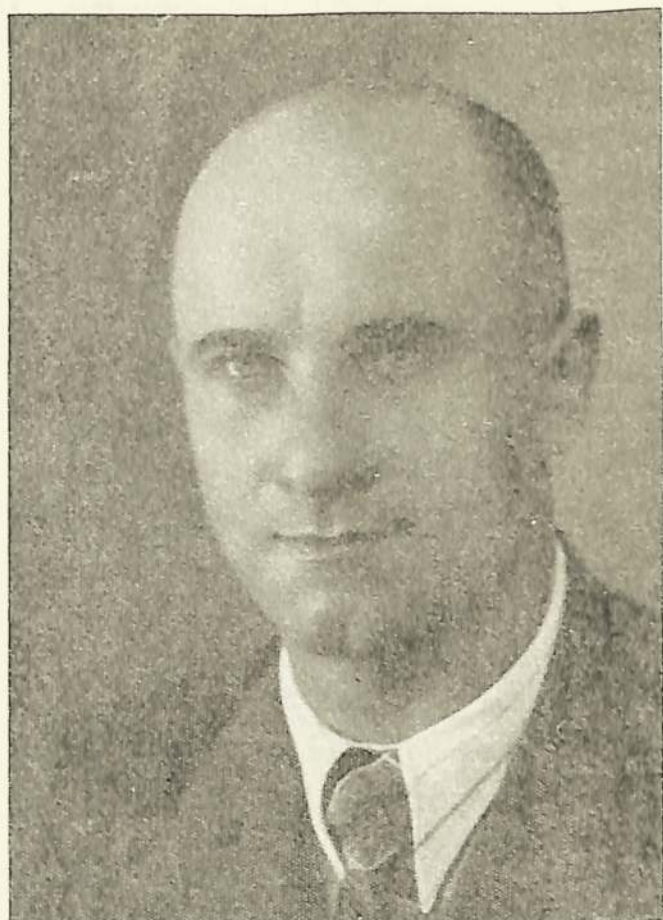
pastangas okupantas paskutiniu laiku dar klastingiau suintensyvino. Pavergtame krašte šiandien yra labiausiai puolami du objektai: bažnyčia ir jaunimas.

KURAT. M. KREGŽDE PRISIMENANT

Ateinančių metų sausio mėn. 10 dieną sukanka 10 metų, kaip nebeturime gyvųjų tarpe visų gerbto ir mylėto mūsų Bažnyčios kuratoriaus Mykolo Kregždės. Jis mirė 1955 m. sausio 10 d. Čikagoje ir buvo palaidotas Lietuvių Tautinėse Kapinėse, būdamas nepilnų 49 metų amžiaus. Jo trumpa biografija, jo būdo bruožai ir veikla laisvoje Lietuvoje, buvo aprašyta "Mūsų Sparnų" Nr. 8-9.

Neatsižvelgiant į tą dešimtmetį, jo žmonos Olgos, daugelio vėlionies vienminčių ir draugų akyse ir dabar jis vis dar tebestovi kaip gyvas. Aišku, kad daugiausiai liūdesio per tuos 10 metų išgyveno amžino atminimo Mykolo naš-

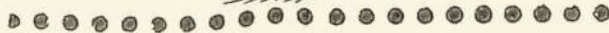

*Kur. mok. Mykolas KREGŽDĖ
Kėdainiai, 1937 m.*

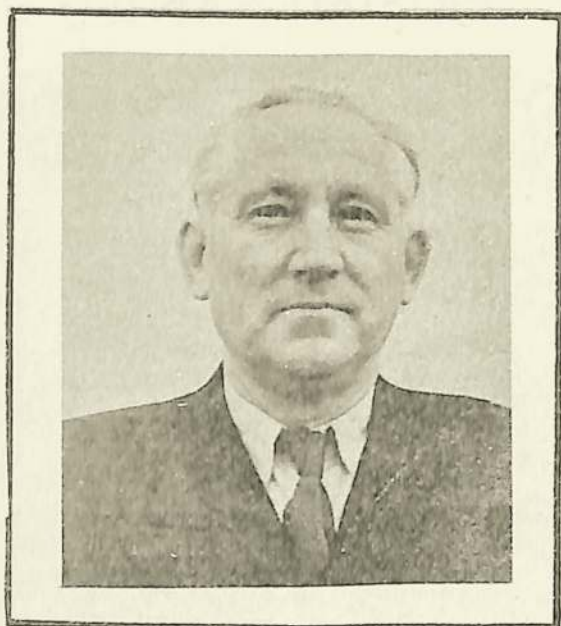
O. Kregždienė prie vyro kapo Lietuvių Tautinių Kapinėse

lė Olga. "Mūsų Sparnams" atsiųstame laiške O. Kregždienė rašo: "1955 m. sausio mėn. 10 d. sustojo plakusi mano brangaus vyro širdis. Niekas negali man Tave pavaduoti. Aš nepamiršiu Tave iki plaks mano širdis. Brangus Mikuti, ilsėkis ramiai, nes Tu atidirbai savo valandas"! Šios liūdnios sukakties proga, daugelis mūsų, kartu su ja, giliame susikaupime lenkiame galvas prie šviesiojo kuratoriaus meilės gėlėse paskendusio kapo...

VELIONIS KURAT. MOK. PETRAS DŪBRA

*Kur. mok. Petras DUBRA,
1900.XI.30 — 1964.X.21*

Mus pasiekė liūdna žinia, kad 1964 m. spalio mėn. 21 dieną Lietuvoje tragiškai mirė mokytojas Petras Dūbra.

Kuratorius mok. Petras Dūbra buvo gimęs 1900 m. lapkričio mėn. 30 d. Daukniškių kaime, Biržų valsč. ir apskr. pasiturinčio ūkininko-malūnininko šeimoje.

Mok. Petras Dūbra pradžios mokslą gavo Medeikių pradž. mokykloje. Lankė Bauskės, Biržų ir Panevėžio gimnazijas. Gimnaziją baigė Panevėžy.

Pasiruošęs pedagoginiam darbui, mokytojavo Ajočių pr. mok. Utenos apskr., Semeniškiuose prie Papilio, Druseikiuose ir Biržų miesto "Aušros" pr. mok.

1937 m. Sinodo Biržuose buvo išrinktas kuratoriumi. Jis buvo tiesaus, atviro ir tvirto būdo žmogus. Dėl šių savybių ir dėl skirtingų religinių įsitikinimų mokyklų administratorių nebuvo labai mėgiamas. Jis visur ir visada ėjo tik tiesos, tolerancijos ir atvirumo keliu. Nevengė atvirai pareikšti savo nuomonės auklėjimo ir kitais to laiko gyvenimo klausimais. Gyveno blaiviai. Vėliau, pasikeitus valdančių ir administracijos vėjams, jam buvo leista persikelti į Biržų kraštą, arčiau prie reformatų, kuriuos jis taip mylėjo, daug dėl jų dirbo ir sielojos. 1939 m. buvo išrinktas į Kolegiją ir joje uoliai dirbo ligi antrosios bolševikų okupacijos.

Būdamas tvirto ir tiesaus būdo vyras, aišku, sunkiai pakėlė bolševikų visur praktikuojamą melą, apgaule ir net šantažą. To pasėkoje palūžo jo sveikata (negalavo su širdimi) ir kartu pavargo dvasiniai. Giminių ir artimųjų spalio 25 d. buvo palydėtas į Daukniškių kapines, kur ilsisi ir kiti jo artimieji.

Liūdėdami netekę tvirto mūsų Bažnyčios nario, linkime kurat. mok. Petru Dūbrai, kad nebūtų jam sunki gimtoji žemė, kurią jis labai mylėjo. P. B.

J U R C Y S P H A R M A C Y
2454 W. 71-ST. STREET
CHICAGO 29, ILL.
TELEF. HE 4 - 3111
S A Ź I N I N G A S R E C E P T Ų I Š P I L D Y M A S

LIUTERONŲ BAŽNYČIŲ IŠEIVIJOJE KUNIGŲ, BENDRADARBIŲ SUVAŽIAVIMAS

Liuteronų Pasaulinės Tarybos vokiečių vyr. komitetas kasmet ruošia Liuteronų Bažnyčių išėivijoje kunigams ir bažnytiniams bendradarbiams teologinio pasiruošimo suvažiavimus. Be pagilnimo teologinių žinių, dalyviai supažindinami su aktualiais bažnytinio gyvenimo klausimais, ir kas labai svarbu, vieną kartą per metus asmeniniai susitinka su savo kolegomis iš broliškų bažnyčių tremtyje. Šie suvažiavimai vyksta jaukioj, malonioj atmosferoj. Jų vieta keičiama: vienais metais pietų, kitais - šiaurės Vokietijoje. Šių metų suvažiavimas įvyko pietų Vokietijoje nuo rugsėjo mėn. 14 ligi 18 d. A l e x a n d e r s b a d - Fichtelgebirge, Evangelikų Liuteronų Volkshochschule patalpose. Ši vieta randasi netoli Čekoslovakijos sienos, apie 135 km. nuo Nuernbergo į rytus.

Suvažiavimo bendra tema buvo: "Tikiu į vieną Dievą Tėvą, Visagali, dangaus ir žemės Sutvėrėją". Suvažiavimui vadovavo kunigas dr. Eberhard iš Stuttgarto, kuris yra pradžioj minėto komiteto įgaliotinis.

Suvažiavime dalyvavo apie 50 kunigų ir bendradarbių iš estų, latvių, lietuvių, lenkų ir vengrų Liuteronų Bažnyčių. Iš lietuvių dalyvavo kunigai: senj. A. K e l e r i s, Juozas Urdzė, J. Stanaitis, buvęs Lietuvoje Evangelikų Liuteronų Konsistorijos vicepirmininkas, lietuvių Sinodo pirmininkas Adomas Geležinius ir Bažnyčios bendradarbiai: Marija Ki-

lienė, Fr. Šlenteris, Jonas Pareigis ir Fr. Skėrys.

Estų, latvių, lietuvių, lenkų ir vengrų kunigai pakaitomis laikydavo kasdieną rytines ir vakarines pamaldas. Po pusryčių kasdien įvykdavo Biblijos darbai, kuriuos pravedė kunigai: Roman Remmel (estas) iš Luebeck: 2 Korintiečiams, 8 ir 9 perskyrimai; senj. Adolfas Keleris (lietuvius) iš Bremen: I Moze 1-2, 4 perskyrimas; Paulis Urdzė (latvis) iš Oldenburgo: Mato 6, 25 iki 34 perskyrimai.

Po Biblijos darbų įvyko paskaitos sekančiomis temomis: 1) "Teologiniai aspektai supramonintoj produkcioj" (Docentas kunigas dr. Hans Schulze iš Erlangen universiteto), 2) "Kūrimas ir evoliucija" (dr. Roemhild, iš Alexandersbad), 3) "Krikščionių tikėjimas: I. Apie sutvėrimą, II. Apie atpirkimą, III. Apie pašventinimą ir mūsų pamokslas" (Prof. dr. Walter Rupprecht, iš Augustana universiteto Neuedtelsau). Po paskaitų popiečiais būdavo diskusijos ir atskirų tautybių kunigai bei bažnyčių bendradarbiai susirinkdavo posėdžiams. Vakarai būdavo skirti laisvesniems pasikalbėjimams. Kunigas Hirsch, mokyklos patalpų vedėjas iš Alexandersbad, papasakojo apie savo darbus. Vienas vakaras buvo skirtas pranešimams apie parapijų veiklą. Senj. kun. Keleris papasakojo apie evangelikų lietuvių liuteronų gyvenimą Vakarų Vokietijoje,

Suvažiavime dalyvavę lietuviai iš k. į d.: kun. Ad. Geležinius, sekretorius Fr. Šlenteris, kun. J. Stanaitis, kun. J. Urdzė, mok. Fr. Skėrys, senj. kun. A. Keleris, J. Pareigis. Priekyje — M. Kilienė

Mokyt. Fr. Skėrys davė platų pranešimą apie "Vasario 16" Gimnaziją, Huettenfeld, kun. Adomas Geležinius papasakojo savo pereitų metų kelionės išspūdžius po JAV ir Kanadą, o ponia Kilienė parodė šviesos paveikslus apie "Vasario 16" Gimnaziją ir

Pabaltiečių Krikščionių Studentų bendrą Annaberge Bad Godesberg ir jų veiklą. Paskutinį vakarą Oberkirchenrat kunigas G. Klapper iš Hannover papasakojo savo kelionės išspūdžius po Pietų Afriką ir iškėlė tų gyventojų problemas.

Kun. Povilas DILYS
Perredagavo ir papildė

ROMOS KATALIKŲ IR EVANGELIKŲ TIKYBŲ PĀLYGINIMAS

(Tęsa iš Nr. 15)

III. A p i e K r i k š č i o n i ų B a ž n y č i ų

P a s t a b a. Čia neatsižvelgta į Antrojo Vatikano Suvažiavimo 1962 m. nutarimus apie "Bažnyčios esmę", nes jie dar nėra galutinai suformuluoti. Kai kurie jų laukia popiežiaus patvirtinimo, taigi dar galutinai negalioja.

Katalikai ir evangelikai sutaria, kad krikščionių Bažnyčia Šv. Dvasios įvesta į išganingos tiesos pažinimą, yra žmogaus išganymo

kelias. Morkaus 16, 16. Kas įtikės ir bus pakrikštytas, bus išgelbėtas; bet kas neįtikės, bus pasmerktas.

12. KATALIKŲ AIŠKINIMAS

Krikščioniškoji Bažnyčia yra regima bendruomenė tikinčiųjų krikščionių, kurie išpažįsta tą patį tikėjimą, naudojami tais pačiais sakramentais ir yra valdomi dvasišku ganytojų su Romos vyskupu priešakyje.

12. EVANGELIKŲ AIŠKINIMAS

Krikščioniškoji Bažnyčia yra visų krikščionių bendruomenė žemėje ir danguje. Krikščioniškoji bažnyčia yra regima ir neregima. Pirmą sudaro visi pakrikštytieji, antrai, neregimai, priklauso tik tikrai tikintieji į Viešpatį Kristų ir per tikėjimą atgimę.

13. KATALIKŲ AIŠKINIMAS

Vien tik Romos katalikų mokslo išpažinėjai gali būti išganyti, nes Romos katalikų mokslas yra būtinas ir vienintelis išganyto ir moralumo vadovas.

13. EVANGELIKŲ AIŠKINIMAS

Išganytas bus tik tas, kuris tikrame gyvame tikėjime į Jėzų Kristų priims Jo malonę.

Jono 3, 36. Kas tiki Sūnu, turi amžiną gyvenimą, o kas neklauso Sūnaus, neregės gyvenimo-tik Dievo rūstybė pasilieka ant jo. Apašt. Darbai 16, 31. Tikėk Viešpatį Jėzų, tai būsi išgelbėtas.

Šv. Rašte tačiau nėra minima, kad būtų smerkiami žmonės neturėję galimumo girdėti apie Dievą ir Evangeliją.

14. KATALIKŲ AIŠKINIMAS

Popiežius yra neklaudingas tikėjimo ir moralumo dalykuose.

14. EVANGELIKŲ AIŠKINIMAS

Neklaudingas yra vien tik Viešpats Dievas ir Jo Šventas Žodis. Bažnyčia, jei leidžiasi valdoma Šv. Dvasios ir Dievo valios apreiškto Šv. Rašte, taip pat neklysta ir yra tiesos ramstis bei pamatas; tačiau būdama sudaryta iš nuodėmingų žmonių gali klysti ir klaidžioti, kaip įrodo krikščionių bažnyčios istorija. Jono 16, 13. Bet kai ateis jis, tiesos Dvasia, jis įves jus į visą tiesą. Nes jis ne iš savęs kalbės, bet, ką tik išgirs, tai

kalbės ir paskelbs jums tai, kas turi įvykti.

1 Tymot. 3, 15. Dievo namai yra Gyvojo Dievo surinkimas, tiesos ramstis ir sutvėrimas.

15. KATALIKŲ AIŠKINIMAS

Popiežius yra regimoji bažnyčios galva ir įpėdinis Šv. Petro, kurį Viešpats Jėzus paskyrė apaštalų vyresniuoju, niekam nevalia kritikuoti popiežiaus nutarimų.

15. EVANGELIKŲ AIŠKINIMAS

Bažnyčios galva yra pats Viešpats Jėzus Kristus. Jis yra visur esąs ir visa regis. Jis nėra reikalingas regimo vietininko žemėje. Mato 28, 18 ir 20. Ir priėjęs Jėzus jiems kalbėjo, sakydamas: "Man duota visa galia danguje ir žemėje. . . Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki amžiaus pačiąs".

Efez. 1, 22. Viešpats Dievas visa padėjo po jo Kristaus kojomis ir jį davė galva viršum viso Surinkimo.

Kol. 1, 18-19. Jis yra kūno, Surinkimo galva; jis yra pradžia, pirmagimis iš mirusiųjų tarpo, kad jis visais požiūriais pasidarytų pirmaujās, nes visai Dievo pilnybei patiko apsigyventi jame.

Kristus nepaskyrė Šv. Petro nei apaštalų vyresniuoju, nei savo vietininku, nei aukščiausiuoju mokytoju ir ganytoju. Pats Petras nelaikė savęs kitų apaštalų vyresniuoju, bet vadino save bendratariniu. 1 Petro 5, 1. Taigi vyresnius jūsų tarpe raginu aš, draugas vyresnysis ir Kristaus kentėjimų liudytojas.

Apaštalai siuntė Petrą, o ne jis apaštalus. Apašt. Darbai 8, 14. O kai apaštalai Jeruzalėje išgirdo, kad Samarija priėmusi Dievo

žodį, jie išsiuntė pas juos Petrą ir Joną.

Apaštalas Povilas jį barė, o ne jis Povilą (Gal. 2, 11), taigi Petras nebuvo vyresnis už kitus, - visi apaštalai buvo lygūs. Nors ap. Petras greičiausiai skelbė Romoje Dievo Žodį, tačiau neturime jokio istorinio įrodymo, kad jis būtų buvęs Romos vyskupu, o tuo labiau, kad Romos vyskupas būtų skyręs savo įpėdiniams. Šv. Rašte nėra minimas vyskupų neklaidingumas, t. p. nėra minima, kad Petras, arba kuris nors kitas

apaštalas būtų perleidęs savo postą įpėdiniui. Šv. Rašte nėra nė žodžio apie regimą bažnyčios galvą arba apie Kristaus vietininką žemėje. Tikėjimo dalykuose vyriausias Teisėjas yra Šv. Raštas. Gal. 1, 8-9. Jei mes, arba angelas iš dangaus skelbtų jums Evangeliją, prieštaraujančią tai, kurią mes esame jums paskelbę, tebūnie prakeiktas! Kaip mes pirma esame pasakę, taip ir dabar dar kartą sakau: jei kas jums skelbia Evangeliją, prieštaraujančią tai, kurią jus priėmėte, tebūnie prakeiktas!

AIŠKINIMAS REIKŠMĖS KRISTAUS ŽODŽIŲ, PASAKYTŲ AP. PETRUI: "Ganyk mano aveles" (Jono 21, 16). Romos vyskupai, popiežiai tuose žodžiuose ižiūri Petro paskyrimą aukščiausiuoju mokytoju ir ganytoju. Aiškus dalykas, kad tuo Petras būtų iškeltas aukščiau už kitus apaštalus ir tai būtų įrodymas Viešpaties didžiausio pasitikėjimo paprastu žveju. Bet kodėl gi Petras nuliūdo, išgirdęs Jėzaus klausimą "Simonai, Jono sūnau, ar tu myli mane" (Jono 21, 15-17).

Petras nuliūdo, nes Kristaus klausime pajuto priekaištą už tai, kad užsigynė savo Mokytojo (Mat. 26, 69-75; Morkaus 14, 66-72; Luko 22, 55-62; Jono 18, 17). Žodžiais "Ganyk mano aveles" Jėzus parodo užmiršęs Petro užsigynimą. Toje akimirkoje Petras suprato savo nusikaltimą, todėl nuliūdo prisiminęs, kaip grąšomas baisiomis kančiomis užsigynė Jėzaus. Primindamas Petru jį baime, Kristus išpranašavo jam kankinio mirtį, sakydamas: "Iš tiesų, iš tiesų sakau tau, kada tu buvai jaunas, susijuosdavai ir vaikščiodavai, kur norėdavai. O kada pasensi, ištiesi savo rankas, ir kitas apjuos tave ir ves kur nenori. O jis tai pasakė, duodamas suprasti, kokia mirtimi jis pagarbins Dievą" (Jono 21, 18-19).

O gal vis dėlto žodžius "Ganyk mano aveles" reikėtų suprasti kaip Petro paskyrimą apaštalų vyresniuoju? Tikrai ne. Tie žodžiai nereiškia Petrą buvus aukščiausiuoju mokytoju ir ganytoju, o kitose Šv. Rašto vietose turime įrodymų, kad visi apaštalai vienodai rūpinosi Kristaus avija.

Apaštalas Povilas, tas garsusis bažnyčios organizatorius, lygiai t. p. kaip Petras (1 Petro 5, 2) paveda kitiems rūpintis avija. Pirmajame laiške korintiečiams graudendamas tikinčiuosius ir ragindamas juos laikytis vienybės, Povilas nemini Petro, o jei būtų laikęs Petrą bažnyčios galva, tikrai būtų jo viršininkystę paminėjęs. Iš aukščiau pasakyto galima spręsti, kad Viešpats Kristus neturėjo galvoje Petro supremacijos sakydamas jam "Ganyk mano aveles".
(Bus daugiau)

Klausimus siųsti E. Geruliui, 6805 S. Campbell Av., Chicago 29, Illinois, U.S.A.

Eugenius GERULIS

PRANAŠAS IZAJAS

Pranašas Jėzajo - šius savo knygoje (7, 14) pranašavo, kad mergelė pagimdys Kristų. Kada gyveno tas pranašas ir kiek laiko teko žmonėms laukti, kol toji pranašystė išsipildė?

Pranašystė išsipildė praėjus virš 700 metų. Mūsų tėvai ir seneliai šį pranašą vadino JĖZAI-OŠIUMI. Dabar jis vadinamas IZAJO vardu. Žydai jo vardą ištaria IŠAJAHU, arba sutrumpintai - IŠAJA. Tas vardas (labai panašiai kaip ir Jošuos vardas) reiškia "DIEVO IŠGANYMAS" arba "DIEVO IŠGELBĖJIMAS" (Salvation of Jehovah). Jo vardą angliškai ištariame AIZĖJAH.

Tikslų IZAJO gimimo ir mirimo metų nežinome. Jis galėjęs gimti po pirmosios graikų olimpiados, praslinkus keliems ar keliolikai metų. Olimpiada įvyko 776 m. prieš Kristaus gimimą. Kai buvo įsteigtas Romos miestas, Izajas galėjęs turėti apie 7 metus amžiaus. Roma įsteigta

753 m. pr. Kr. Izajas buvo ainis karališkosios Dovidų giminės. Apie Izajo tėvą beveik nieko nežinome. Tėvo vardas buvo AMOC. Manoma, kad tėvas buvo žymus žmogus, nes knygoje yra minimas 13 kartų. Izajas buvo vedęs, turėjo du sūnus. Jiems buvo davęs keistus vardus. Pats Izajas, nors buvo gana turtingas ir įtakingas, gyveno labai religingą gyvenimą, nekentė socialinės neteisybės, viešai žodžiu kovojo prieš korupciją, akcentavo vieną Dievo garbinimą, atgailos reikalingumą, ne aukų aukojimą, bet gerus darbus, ne karą, o taiką, ne verkšlenantį, bet optimistinį religingumą. Teigė, kad pats Dievas tvarko istorijos raidą, tuo pabrėždamas ir mūsų laikais įdomų predestinacijos, determinacijos klausimą. Jis buvo ne vien pranašas plačiaja to žodžio prasme, bet ir politikas bei vienas žymiausių teologų. Jo laikais pasaulyje dominuojanti galybė buvo Assyrijos imperija. Pasaulyje išsigalėti už slenksčio savo eilės laukė Babilonija, Persija, o vėliau Graikija bei Roma.

Savo visuomeninę veiklą Izajas pradėjo maždaug apie 740 m. pr. Kr., o baigė 701 ar 690, ar net 681 m. pr. Kr. Šiame 39 ar 59 metų veiklos laiko tarpe Izajas pranašavo apie ateisimą Kristų.

Izajas gyveno viename iš skaudžiausių žydų istorijos laikotarpių. Nežiūrint to, jis priskaitomas prie vilties pranašų. Pradėjus jam savo veiklą, žydų valstybės aukso amžius buvo pasibaigęs prieš 182 metus. Šviesiausios izraelitų dienos buvo karaliaujant Sauliui (Šaul) 1020-1000 m., Dovidui (Davyd) 1000-961 m. ir Saliamonui (Šlomo) 961-922 m. pr. Kr. Tas žydėjimo laikotarpis tęsėsi 98 metus ir užsibaigė 922 m. pr. Kr., izraelitų valstybei suskilus į dvi karalijas: į šiaurėje esantį IZRAELĮ su sostine Samarija, ir į pietuose esančią JUDĖJĄ su sostine Jeruzale. Šiauriečiai vertėsi žemdirbyste ir buvo turtingesni, o pietiečiai daugumoje pragyveno iš gyvulininkystės. Izajas gyveno pietinėje karalijoje - Judėjoje. Jo laikais (721 m.) šiaurinė karalija Izraelis su savo žmonėmis buvo galutinai assyrų nušluota nuo žemės paviršiaus. Šioje tuščioje teritorijoje apsigyveno iš šiaurryčių atvykę žmonės, kurie, susimaišius su žydų likučiais, yra vadinami samariečių vardu. Tuo tarpu Judėjos šalis nesė sunkią naštą, mokėdama assyrams didelę duoklę. Jos išlikęs karalius Manasseh (687-642), iša-

kęs senelį pranašą Izają nužudyti, perpiaunant jį pusiau, bei to karaliaus sūnus Amon (642-640) buvo tokie bejėgiai pupetiniai valdovai, jog turėjo garbinti agresorių assyrų stabus pačioje Jeruzalės šventykloje. Negana šių skaudžių smūgių, Izajas pranašavo, kad žydus laukia dar skaudesnis likimas - Babilonijos vergija. Izajas šią katastrofą pramatė anksčiau, negu prieš 100 metų, nors tuo metu pati Babilonija irgi buvo pavergta tų pačių assyrų. Babilonijos vergija prasidėjo kritus Jeruzalei 586 m. pr. Kr.

Mes Izają randame Biblijos Senajame Testamente, PRANAŠŲ SKYRIUJE. Ten turime viso 17 pranašų. Minėtas pranašų skyrius pradedamas Izajumi. Iš minėtų 17 pranašų, daug yra parašę tik trys pranašai: Jeremijas - Jeremijahu (63 psl.), Ezekielis - Jecheskel (52 psl.) ir Izajas - Išajahu (51 psl.), gi visi kiti likę pranašai teparašė po kelis lapus.

Yra manančių, kad Izajo knygos 39 perskyrimus parašė pats Izajas, o pradedant 40-tu perskyrimu - tikrasis autorius nežinomas.

Naujajame Testamente Izajas yra daugiau kartų vardu minimas, negu visus kitus pranašus sudėjus drauge. Jis vardu minimas 21 kartą, neskaitant tų jo citatų, kurios vartojamos jo vardo neminint.

Iš Izajo raštų žmonėms skaitė net pats Jėzus Kristus.

* * *

Berlyno siena yra paminklas, akivaizdus kasdieninis įrodymas pasauliui, kad komunizmas tik jėga ir prievarta tegali išsilaikyti.

KOMUNIZMAS IR JO KOVA PRIEŠ BAŽNYČIAS

Straipsnis laimėjęs II premiją

Ateizmas, kova prieš Dievą, yra taip senas, kaip ir religija. Jau ir senovėje atsirado žmonių, kurie bandė save aukščiau už Dievą ar dievus kelti, Dievą ir dievų nepripažinti, savo protu pasitikėti. Mūsų moderniam amžiuje šis ateizmas išsiplėtė visuose visuomenės sluoksniuose, visose valstybėse, kaip dar niekada. Savo aukščiausią klestėjimo laipsnį pasiekė komunistiniuose kraštuose, kurių visas mokslas pasiremia ant ateizmo. Yra pastebėta, kad šiose valstybėse, ypač taip vadinamoje "Demokratinėje Vokietijos respublikoje", valstybė ne tik kad paneigia bažnyčias ir Dievą, bet perima bažnyčių per ilgus amžius sukurtus papročius, šventes. Taip Rytų Vokietija išvystė valstybinį krikštą, konfirmaciją, vestuves ir laidotuves. Ir kitose komunistinėse šalyse, nors ir ne tokiu plačiu mastu, yra praktikuojamas valstybiškas krikštas, vestuvės ir laidotuvės.

"Revoliucija yra kelias į žmonijos laimę" - sako marksizmo įkūrėjas Marksas. Revoliucijos tikslas yra apimti visą pasaulį ir visas esančias klases ir, išskyrus darbininkų ir valstiečių t. y. engiamųjų klases, kitas klases sunaikinti. Čia įeina ir kunigų luomas, kuris taipogi priskiriamas prie engėjų klasės. Revoliucija turi viską sugriauti, kad būtų galima iš griuvėsių naują geresnį pasaulį sukurti. Ir pats žmogus, jo papročiai, charakteris, idėjos turi vienu kartu pasikeisti, prie

naujos tvarkos prisitaikyti, arba žūti. Revoliucija, pagal komunizmo mokslo išvadas, siekia žmonijos laimės, stengiasi žmonijai suteikti naują rytojū, žmogui nurodyti kelią į išganymą. Čia ji susikerta norom nenorom su krikščionybe, kuri taipogi nurodo žmogui kelią į išganymą, tik ne kūno, bet sielos. Komunizmas bando rasti išganymą ant šios žemės, ne pomirtiniame gyvenime. Komunizmas nori Jėzų paneigti sakydamas: "Žmonijos laimę neša savyje ne Jėzus, bet revoliucija; pasaulis pasikeis ne su Jėzumi, bet su revoliucija (Marksas). Šioji revoliucija buvo Markso numatyta ne kokiam vienam valstybei ar kontinentui, bet visam pasauliui. Centras ir pradžia turėjo būti industrijos šalys. Ši revoliucija nesulaukė pasisekimo nei Anglijoje, nei Prancūzijoje, Belgijoje, nei Vokietijoje, kurios šio šimtmečio pradžioje visame pasaulyje garsėjo kaip tos didžios industrijos šalys, bet Rusijoje, kur industrija dar vos tik savo pirmus daigus leido. Revoliuciją įvykdė mažas būrelis extremistų su jokių aukų nebojančiu genialiu vadovu ir oratoriumi Leninu priekyje, kuris propaganda ir pažadais įstengė patraukti prie savęs tamsią ir vargstančią darbininkų bei valstiečių masę. Čia jam padėjo aplinkybė, kad silpna Kerenskio valdžia neįstengė, karui siaučiant viduje, tvarkos įvesti. Revoliucijai pasibaigus, visas kraštas buvo taip nuteriotas pilietinių ka-

rų, jog apie tolimesnę revoliucijos išsiplėtimą niekas nei nesvajoto. Jie neišstengė net kitų šalių sukilėliams, pvz. vokiečiams 1918 m. padėti. Ir Stalinas pamatė, kad pasaulinė revoliucija, kaip visa naikinanti ir valstybių bei tautų interesų nesergianti griaunamoji jėga, neišvykdoma. Jis tada nusprendė pasaulinės revoliucijos siekti priešingu keliu, kad vėliau tuos kraštus prijungti prie Rusijos imperijos. Stalinas kaip tik bandė tautoms sukelti ir sutvirtinti tautiškus jausmus ir juos vėliau išnaudoti revoliucijos naudai.

Taip jis pavadino vokiečių-rusų karą 1941 - 45 "Didžiuoju Tėvynės karu". Tuomi jis pažadino tėvynę mylinčių rusų jausmus, kurie būtų tikrai dėl komunizmo nekovoję. Stalinas šį karą išnaudojo savo planams įvykdyti. Tuoju po karo į jų "išvaduotas" valstybes grįžta dauguma demokratiškai nusiteikusių diplomatų, kurie bando vėl atstatyti demokratiją. Stalinas, matydamas, kad darbininkai nei nemano sugriauti šią senąją tvarką iš apačios, t. y. sukildami prieš išnaudotojų klasę, primeta komunizmą užimtoms šalims iš viršaus, sakydamas pasauliui, kad neva vargstančiųjų klasė pati sukilusi. Stalinas su kariuomenės pagalba sudarė naujas vyriausybes, aklaį jo klausančias. Taip šią "revoliuciją" iš viršaus pergyveno visa centro Europa su Pabaltijo valstybėmis priekyje.

Komunizmas jau iš pat pirmų dienų pamatė, kad krikščionybė jiems gali tapti didžiausia kliūtimi. Jie sukūrė savo teoriją apie religiją, girdi, kol dar mokslas nebuvo pasiekęs aukšto lygio ir žmonės buvę dar nemokyti bei tamsūs

religija turėjo savyje ir gerų pusių, nes ji išstengė sutelkti mokslo užuomazgas ir žmonėms suteikti jėgų sunkiam tuometiniam gyvenimui. Bet dabar, mokslams žydingint, religija nebereikalinga, nes mokslai patys išstengia toliau vystytis. Jie išveda taip: materija yra viskas, be jos negalėjo atsirasti nei išsilaikyti pasaulis. Žmogus irgi yra materija. Ji materija neturi nieko bendro su Dievu. Mokslai aiškina materijos ypatybes ir ypatumus. Tad mokslai turi savaime prieiti ir prie religijos ir prie Dievo paneigimo.

Bet jau Leninas pastebėjo, kad žmogui reikia leisti į ką nors tikėti, nes šiaip jis kažko ieško, nerimauja, jaučiasi apleistas. Tikintis žmogus parodo savyje beveik antgamtinių jėgų, tokių žmogų beveik yra neišmanoma perkalbėti atsižadėti savo tikėjimo. Leninas priėjo prie to, kad partija turi atstoti žmogui Dievą - etikos ir gėrio mokytoja. Todėl komunistų partija tapo gėrio mokytoja. Sukoncentruoja visas jėgas partijai ir šiam žemiškam gyvenimui; pomirtinį gyvenimą atmeta. Stalinas, būdamas didelis garbėtroška, sutelkęs visą valstybės galią savo viename asmenyje, pasekdamas Romos imperatorių pavyzdžiu, laikė save Dievu, pasivadindamas - "tautų geruoju tėveliu". Partija turi išgelbėti žmoniją nuo skurdo ir bado, paversdama žemę tėvo Stalino vardu į rojų. Stalinui mirus, Kruščiovas nuplėšė Stalino dievišką kaukę ir, visam pasauliui parodęs Staliną - Velnią, gražino partijai vėl Dievo - Išakytojo vardą.

Jeį pavartytų žmogus, kuris dar nežino kas komunistų partija

yra, komunistinių šalių žurnalus, jis galėtų pamanyti, kad čia minima kokio nors dievo vardas. Visi žurnalai yra pilni partijai ir jos vadovams skirtų eilėraščių, straipsnių, garbinimų. Žymus vokiečių publicistas Brecht, kuris ilgą laiką pats komunistu buvęs, savo eilėraštyje sako: "Partija yra viskas" (Die Partei ist alles). Dar aiškiau pasireiškė Walter Herz savo eilėraštyje "Partijai". Jis rašo:

"Pas Tave iš tamsios nakties žengiau,

Per tave šviesą aš radau.

Motina gyvybę davė man -

Bet veidą suteikė Tu man!"

Rytų Vokietijos himnas, garbinąs kom. partiją lyg Dievą, taip prasideda:

"Ji mums viską davė:

Saulę ir vėją. Ir ji nepavydi niekada.

Kur ji buvo, ten gyvenimas žydėjo, Kas mes esame-esam patapę per ją".

Mes, krikščionys, sakome, kad tik Dievas yra teisus. Gi minėto himno refrainas sako: "Partija turi visada teisybę savo pusėje" (Die Partei hat immer Recht). Mes laikome mūsų gyvenimo vadovu Bibliją, komunistams Bibliją atstoja Markso ir Lenino raštai, o apaštalus - partijos vadovai.

Kadangi komunistai jau vien tik dėl savo partijos sudievinimo negali Dievo pripažinti, jie aštriai kovoja ir prieš Dievo vardo skelbėjas - bažnyčias. Čia padėjo jiems tos aplinkybės, kad kaikuriuose valstybėse bažnyčios arba nebuvo užtektinai savarankiškos, arba bandė įgauti galios valdžioje. Rusijoje caras buvo bažnyčios globėjas, bažnyčia turėjo didelius žė-

mės plotus bei jai priklausančių valstiečių. Užėmę valdžią, komunistai paskelbė, kad bažnyčia yra didžiausia vargšų žmonių engėja, pėda į pėdą žengusi su žmonijos priešais. Tuo būdu, jie galėjo bažnyčias, kaip ir visus darbininkų ir valstiečių klasės išnaudotojus, pamerkti. Užtai yra pavojinga bažnyčioms kištis į valstybės funkcijas, nes jos gali labai, kartais ir nekaltai, nukentėti. Tą pajuto katalikų bažnyčia Ispanijoje 1936-1939 m., kur komunistai daugelį kunigų nukankino, bažnyčias nugriovė. Komunistinėse šalyse vienintelę išimtį sudaro Rytų Vokietija, kuri negalėjo šio protestantiško krašto bažnyčias pavadinti engėjomis. Ji buvo net priversta suteikti bažnyčioms daug savarankiškumo. Hitleriui valdant Vokietiją, bažnyčios buvo vienintėlės, kurios beveik iš pat pradžių stoji prieš Hitlerio vedamą politiką ir todėl daugelis dvasiškių buvo suimti ir į Kz įkišti. Šią kovą prieš Hitlerį negalėjo net komunistai nuneigti, todėl jie bent pradžioje buvo priversti su bažnyčiomis pasilikti geruoju. Jie pripažino bažnyčioms įvairių teisių, kurias vėliau po truputį vis mažino, pvz.: a) jau bandoma kunigus pastatyti tėvynės ir žmonijos priešais, b) valstybė nepadeda bažnyčioms, c) neleidžiama naujaisiu laiku (nuo 1961) susitikti su Vakarų Vokietijos bažnyčiomis. Bet dalį laisvių įstengė bažnyčios išlaikyti dar iki šiai dienai ir kovoja žodžiu ir raštu viešai prieš ateizmą, stengiasi suteikti dvasi-
nio tvirtumo savo lankytojams. Žinoma, ši bažnyčių veikla kliudo komunistams jų planus įvykdyti. Todėl jie, negalėdami panaikinti bažnyčių, stengiasi patraukti žmo-

nes, ypač jaunimą, į savo pusę, tuomi palikti bažnyčias be pasekėjų, kad ji iš savęs sugriūtų. Jie bando tuomijas ne tik nuo valstybės atskirti, bet ir iš visuomenės veiklos atstumti. Komunistai pastebėję, kad dalis žmonių nėra jau stipriai tikinti ir eina į bažnyčią tik krikštymui, konfirmacijai, vestuvėms ar laidotuvėms, pabandė patys atstoti bažnyčias ir jų funkcijas. Tam valdžia įsteigė valstybiškus vaiko ir jaunuolio pašventinimus, vestuves ir laidotuves. Kitos komunistinės šalys turi taip pat valstybiškas vestuves ir laidotuves įsteigę, bet tik Rytų Vokietijoje sugalvotas atskiras valstybės aktas: jaunuolio pašventinimas. Jis turi atstoti krikščionišką konfirmaciją ir komuniją. Kūdikiams, jaunuoliams, jaunavedžiams netampa Dievo, bet partijos vardu iššventinti; jie pasižada partijai jos aklaui klausyti ir jos idėjas sekti. Ypač iškilmingai pravedamas jaunuolio pašventinimas. Po dviejų kietų mokslo metų susirenka pilni komunistinių idėjų jaunuoliai ir jaunuolės į partijos namą, kur, dalyvaujant tėvams, giedant chorui ir, juokingiausia, grojant vargonams iš eilės visus partijos himnus, sujaudintas jaunimas (visi yra 15 - 16 metų) prieina pavieniui prie raudonojo stalo, kur jau laukia partijos pirmininkas ar sekretorius. Čia jaunimas iškilmingai pasižada tarnauti ir klausyti partijos visur ir visados, taikiai sugyventi su vienminčiais, bet kovoti su išnaudotojais, dirbti socializmo naudai ir žmonių gerovei, tampa pirmininko prisaiškinti partijai. Apdovanoti knygomis ar šiaip komunistiškais raštais ir,

prisiklausę vieno turinio kalbų paleidžiami į gyvenimą. Negalima nuslėpti, kad jaunimas šios šventės tampa sujaudintas. Didelė dalis šio jaunimo ar tai iš įsitikinimo, ar tai iš apskaičiavimo, kad komunistu tampant galima geresnias vietas gauti, įstoja į komunistų partiją. Pažiūrėkime šių visų iššventinimų skirtumus iš arčiau. Komunizmas atmeta krikščioniškų vedybų tikslą: gyventi bendrai Dievo valioje. Pas juos ir meilė yra tik bendru charakteriu. Tik vienaminčiai gali įsimylėti, - sako komunizmas. Šių interesų tapatumas juos arčiau supažindins, pritrauks taip, kad jie norės per gyvenimą kartu žengti. Pirmieji komunistai galvojo šeimą, kaip tamprų ryšį tarp dviejų lyčių, visai panaikinti. Kiekvienas gali su kiekvienu gyventi, jokių vedybų nereikia, vaikus perima auginti valstybė. Šeimos nebereikalinga, nes visi esą lygūs ir sudaro kolektyvą. Tai praktiškai norėjo ir rusai ir kiniečiai įvykdyti, bet pastebėjo, kad yra neįmanoma, nes be šeimos, t. y. be tėvų meilės negali viena valstybė išauginti gerų piliečių. Todėl ypač Europos komunistinės šalys kreipia daug dėmesio į šeimą. Šeima pasiliko ir komunizmui mažiausia laštele valstybėje su savo autonomija ir, kas svarbiausia, nešėja komunistinių idėjų, nes komunistų tėvų vaikai tampa dar geresniais komunizmo kovotojais, kadangi jie jau nuo mažo šeimoje prisigeria komunistinių idėjų. Per vestuves jaunavedžiai pasižada partijos nustatytu keliu žengti, šeimoje ugdyti komunizmą, vaikus išauginti gerais valstybės - partijos nariais. Tą

per valstybinį krikštą dar kartą tėvams primena ir palaimina vaikus, partijos vardan, gerais piliečiais užaugti.

Krikščioniškas konfirmantas, priėjęs pirmą kartą prie Dievo stalo, tampa laisvai galįs apsispręsti, pilnateisis ir lygiateisis bažnyčios narys. Jis gali vėliau apsispręsti už vieną ar kitą bažnyčią, jis net gali visiškai išstoti iš krikščioniškos bendruomenės. Jis yra pribrendęs ir laisvas prieš Dievą ir bažnyčią kartu. Jis gali eiti tais keliais, kur jo protas ir sąžinė veda, niekas negali jo priversti tai daryti, ką jam sąžinė neprileidžia. Komunistinio konfirmanto partija neleidžia tapti savarankišku. Jaunuolis pasižada valstybei ir partijai tarnauti ir akylai klausyti, apie apsigalvoji - mą ar net pasisakymą prieš partiją nėra nei kalbos. Jo nuomonės niekas neklausia ir neklauso, jis tampa partijos įrankiu ir vergu.

Didžiausią skirtumą pastebėsime tarp krikščionių ir komunistų etikos. Leninas sako: "Gera yra tai, kas prie senos išnaudotojų klasės sunaikinimo ir prie vienybės visų darbuojančiųjų proletarų veda". Tolerantiškumu tikrai nedvelkia šis sakinyš, kai tuo tarpu visas Naujasis Testamentas ant jo pastatytas. Krikščionių eti-

ką komunizmas atmeta, nes ji: a) pripažįsta Dievą, b) yra visiems nežiūrint klasės skirtumų, c) moko tolerantiškumo, broliškumo, d) moko priešui atleisti ir su juo susigerinti. Jėzus sako: "Mylėk savo priešą". Komunistas pastebi: "Užmušk savo priešą, o jei partija reikalaus, ir savo brolių".

Ši kova prieš bažnyčias, Dievo vardo platintojas, tęsiasi ir toliau visame komunizmo bare. Sovietų Sąjungoje ir kaikuriose satelitinėse valstybėse ši kova labai nelygi, nes bažnyčios yra uždraustos, be teisių, be pagalbos. Bažnyčios yra pasmerktos merdėti, nes seni kunigai pamažu išmiršta, naujų pakeisti vis mažėja, bažnyčios pastatai paverčiami į muziejus ar sporto sales. Bažnyčios veda pirmųjų krikščionių gyvenimą. Rytų Vokietijoje, kur bažnyčios turi daugiau teisių, bet taipogi yra valstybės atmestos, kova vyksta dėl jaunimo. Valstybė suteikia netikinčiam jaunimui galimybių geresniam mokslui atsiekti, geresnias darbovietes tolimesniame gyvenime gauti. Bet ši tariama valstybės pergalė yra labai paviršutiniška, nes šio jaunimo didelė dalis, nors ir slaptai, tiki giliau, nei kad mes laisvuose išlepintuose Vakaruose.

* *

LINKSMŪ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

LINKI

NORDEN'S IMPORT CENTER

Tel. BI 8-4707

3037 N. Lincoln Ave.

Chicago, ILL., 60657

JAV, KANADOS LIETUVIŲ EV. JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

Šių metų J. A. V. ir Kanados lietuvių evangelikų jaunimo suvažiavimas įvyko rugsėjo mėn. 5-6 d. d. YMCA Camp Ravenswood, prie Lake Villa, Ill. Šį suvažiavimą suorganizavo komitetas, susidedęs iš pirm. V. Bendiko ir narių J. Pėteraitienės ir dr. A. Kelerto.

Suvažiavimą atidarė sveikinimo žodžiu V. Bendikas, o invokaciją skaitė lic. kun. J. Pauperas, Ziono par. klebonas. Šio suvažiavimo programos centre buvo Lietuvos didžiojo poeto Kristijono Donelaičio paminėjimas.

K. Donelaičio 250 metų gimimo sukakčiai paminėti buvo skaitytos net trys paskaitos. K. Donelaičio biografiją skaitė stud. med. V. Bylaitis. Apie K. Donelaitį, kaip liuteronų dvasiškį, paskaitą laikė stud. ped. A. Kleinaitis. Vienok didžiausį susidomėjimą sukėlė pedagoginio lituanistikos instituto lektoriaus D. Veličkos paskaita, analizuojanti K. Donelaičio tautinių nusistatymą. Paskaita padarė klausytojams gilų įspūdį.

Turiningą, giliai prasmingą, nurodančią šių dienų evangeliko uždavinius, paskaitą skaitė kun. A. Trakis, lietuvių Tėviškės parapijos klebonas. Suvažiavimo dalyvius gerai nuteikė ir sudomino Alvudo vadovo dr. J. Adomavičiaus paskaita apie žmogaus pilnutinį ugdymą. Be to, dr. J. Adomavičius pademonstravo porą filmų ir pavaišino klausytojus kriaušėmis, slyvomis. Alvudo kanklininkų vadovė Kirvaitytė sudarė progos išgirsti lietuviškųjų kanklių garsus.

Suvažiavimo dalyviams dvasinės stiprybės teikė ev. reformatų kun. P. Dilys, atlaikydamas pamaldas ir pasakydamas įspūdingą, jaunimo dvasiai pritaikintą, pamokslą, o taipgi ev. liuteronų CONCORDIA parapijos kun. J. Jozupaitis, praveddamas Biblijos valandėlę.

Sekmadienio pamaldoms iškilinės suteikė Tėviškės ir Ziono parapijų trūbininkai, vadovaujant E. Dargeliui, ir giesmininkų trijo iš I. Jurgaitytės, K. ir R. Srugyčių.

Jaunimo susipažinimo vakare žymiausiai pasireiškė Toronto Vilties parapijos jaunimas, suvaidinęs ištrauką apie Pyramus ir Thisbe iš Shakespeare veikalo "Vidurvasario Nakties Sapnas". Vaidino: I. Kilotaitytė, E. Latvaitis, P. Šturmas, J. Usvaltas, A. Tinginys ir E. Vaicekauskas. Pianinu paskambino V. Kikutytė iš Collinsvilles, Ill. ir R. Pilmonaitė iš Chicago Ziono p-jos. Taip vad. lietuvišką radijo valandėlę pravedė A. Blyskis ir A. Kleinaitis, o likusią dalį - V. Kialpa, visi iš Tėviškės p-jos. Taipgi Tėviškės p-jos tautinių šokių grupė, vadovaujama I. Pėteraitienės, pašoko keletą tautinių šokių.

Jaunimo suvažiavimo oficialiame posėdyje buvo išklaudyti pranešimai iš atskirų jaunimo ratelių, aptarti einamieji reikalai, nustatytos veiklos gairės. Sekančių metų jaunimo suvažiavimui, kuris įvyks Toronte, Kanadoje, rengimo komitetan išrinkti: J. Usvaltas - pirm., H. Lorencaitė ir A. Tinginys - nariais, patarėjais. Be to, visoms jaunimo ratelių vieto-

JAV, Kanados lietuvių ev. jaunimo suvažiavimo dalyviai po pamaldų su kun. P. Diliu priešakyje, įvykusio Camp Ravenswood, Ill., 1964 m. rugsėjo mėn. 5-6 d. Iš kairės antroje eilėje H. Dilienė, dr. A. Trakienė, o paskutinėje eilėje — šeštasis — suvažiavimo rengimo komiteto pirm. V. Bendikas

vėms buvo išrinkti atstovai.

Jaunimo suvažiavimas susilaukė iš įvairių organizacijų, žymių asmenų gausingų sveikinimų, kurie atidžiai buvo išklaustyti. Per pamaldas surinktus 62.02 dol. suvažiavimas paskyrė seneliams šelpti Vokietijoje. Suvažiavimas buvo baigtas su giesme ir kun. A. Trakiui tariant padėką Aukščiausiam.

Šiųmetinis lietuvių ev. jaunimo suvažiavimas praėjo pakilioje nuotaikoje, darnioje dvasioje. Su

giliu susikaupimu buvo išklaustotos turiningos, prasmingos ir įdomios paskaitos. Per vakarojimą užmegstos pažintys, kultūringai pabendrauta, bendrų dainelių padainuota, pasišnekučiuota. Šį suvažiavimą reikia laikyti vienu iš geriausiai pavykusių. Išsiskirstė sužadinti ryžto dar labiau tobulėti ir ryžtingiau siekti užsibrėžtųjų tikslų: būti gerais lietuviais ir jungtis į gretas kovoje už Lietuvos laisvę.

J. K.

* * *

Fr. SKĖRYS

DEŠIMTMETIS VASAROJIMO NORVEGIJOS STOVYKLOJE

Norvegų Jaunų Vyrų Krikščionių Sąjungos (CVJM arba YMCA) sekretorius Nils Seim šiais metais dešimtą kartą pasikvietė iš lietuvių Vasario 16 Gimnazijos berniukus vasaroti Nearsnes, ne-

toli nuo sostinės Oslo, prie fiordo. Evangelikų Jaunimo Ratelio vadovo mokyt. Fr. Skerio tarpininkavimu, per tuos dešimt metų iš lietuvių gimnazijos buvo virš 100 vaikų, iš jų dar apie 15 lanko mū-

sų mokyklą. Kiti išstojo, arba yra baigę mūsų gimnaziją ir išemigravę į užsienį. Iš buvusių stovyklos dalyvių Nils Seim gauna puikius atsiliepimus, net aukų iš užjūrio.

Dabar jie gerai supranta, kokį didelį socialinį darbą atlieka dėdė Seim veždamas pagėlių vaikus vasaroti Norvegijon. Jis yra didelis lietuvių tautos draugas ir jau daug kartų labai palankiai atsiliepė apie mūsų berniukus norvegų spaudoje. Stovyklaujantieji gimnazijos mokiniai iki šiol, t. y. per dešimt metų, paliko labai gerą įspūdį savo kuklumu, klusnumu bei darbštumu. Nusiskundimų nebuvo. Pasibaigus antrajam pasauliniam karui, Nils Seim tuojau įsijungė į šalpos darbą ir su kitais bendradarbiais ėmėsi auklėti jaunimą krikščioniškoj dvasioj. Jaunimas buvo ir tebėra nutolęs nuo tikrojo tikėjimo, jis apie Šventą Raštą ir Dievą nieko nenori girdėti. Jaunimas prisirišęs visa širdimi prie pasaulio linksmybių, kurios yra pragaištingos ir laikinos. Nils Seim užduotis nėra tik sušelpiti jaunuolius materialinėmis gėrybėmis, bet ir dvasinėmis. Jo aukščiausias tikslas yra sugražinti jaunimą į tikrąjį kelią.

Pradžioje kiekvienais metais Nils Seim darydavo dideles keliones po Vakarų Vokietiją, Austriją, Italiją. Jis aplankydavo didžiausias užsienių stovyklas, neturtingiausius didmiesčių kvartalus, ieškodavo kontakto su pakrikusiu jaunimu, kuris blogomis sąlygomis turėjo gyventi ar tebegyvena. Atvažiuodamas į bet kokią stovyklą, sušaukdavo jaunimo susirinkimus. Dalis jaunuolių jo nenorėdavo išklaudyti ir šaipėsi iš jo išvedžiojimų apie

gilius įsitikinimus. Kiti noriai klausėsi. Baisu pagalvoti kokioj aplinkumoj stovyklinis jaunimas turėjo augti. Didžiausia dalis tų stovyklų likviduota ir šeimos persikėlė į gerus namus.

Stovyklos aplinka juos visiškai sužalojo. Nils Seim mokėjo ir su tokiais jaunuoliais apsieiti ir rado su jais pašnekesį. Jo žodžiai ėjo ir eina iš širdies į širdį iš gilaus įsitikinimo. Neturtingiausius jaunuolius jis pasikviečia vasarojimui į Nearsnes. Grįžę po vasaros atostogų iš tos stovyklos jaunuoliai yra pasikeitę, paklusnesni, kuklesni ir dievobaimingesni.

Stebuklų ir Nils Seim negali daryti, bet jis savo nuoširdumu bei įsitikinimu kiekiausiai berniuko širdį pagauna, ji norom-nenorom suminkštėja. Jis kalbasi su jaunuoliais kaip tėvas su sūnumi, kaip draugas su draugu ir jau nekartą su jaunuoliu sukalbėjo maldele vieniems beesant. Raštinėje jį aplanko ir atskiri berniukai ir papasakoja arba nusiskundžia apie savo namiškius, kaimynus, jaunuolių svaičiojimus, vargus ir bėdas. Jis ir tokiems randa atitinkamų žodžių, juos ramina ir paguodžia.

Nils Seim iš profesijos yra evangelikų kunigas. Jis neturi parapijos, bet jo gyvenimo užduotis ir aukščiausias tikslas yra sušelpiti vargšus bei alkį ir skurdą kenčiančius. Kiekvienais metais visoj Norvegijoj jis praveda šalpos vaju ir surenka virš 150.000 norvegiškų kronų. Su tais pinigais jis ir praveda jaunimo stovyklas žiemą bei vasarą ir prigludžia jaunuolius iš įvairiausių kraštų. Religijos ir tautybių skirtumų jis nedaro. Jam kiekvienas vargšas jaunuolis, kuris ge-

ros valios, yra mielas.

Prie sveiko Norvegijos klimato ir geros globos tiesiog stebėtinai jaunuoliai greit atsigauna fiziškai ir sustiprėja dvasiškai. Kai kurie berniukai grįžę iš stovyklos prima nuo 8 iki 15 svarų svorio. Galėdami pakankamai kultivuoti įvairias sporto šakas, kaip: plaukimą, lengvaatletiką, įvairų sporto žaidimą, darydami tolimas iškilas laiveliais bei motorlaiviais po gražius Norvegijos fiordus, jaunimas netik atsigauna ir sustiprėja sveikata, bet parsiveža gražiausių išpūdžių į namus, kurie pasiliks jiems amžiams prisiminimui.

Beveik kas vakarą yra laužai. Ten pasirodo ir mūsų berniukai lietuviškomis dainomis, reprezentuoja mūsų tautines dainas svetimtaučiams, nes ten susirenka vaikų iš 12 valstybių. Didžiausias kontingentas vaikų yra iš Italijos. Kiti iš Prancūzijos, Anglijos, Vakarų Vokietijos, Vengrijos, Latvijos, Lietuvos, Jugoslavijos ir t. t. Vėliavų aikštėje plevėsuoja tarp 12 valstybių vėliavų ir lietuvių tautos trispalvė - Nepriklausomos Lietuvos vėliava. Taip ir lietuvių Vasario 16 Gimnazijos jaunimas parodo laisvajam pasauliui ypatingai jo jaunimui, kad esame gyva ir kultūringa tauta. Niekomet su dabartine Lietuvos okupacija nesutiksime ir kovojame dėl savo tėvynės laisvės. Ir Norvegijoje lietuvių gimnazijos jaunimas garsina lietuvių vardą tarptautinėje stovykloje Nearsnes ir tuo padeda mūsų politiniams veiksniams spręsti Lietuvos laisvinimo bylą. Jau dešimtą kartą lietuviškos dainos ir Lietuvos Him-

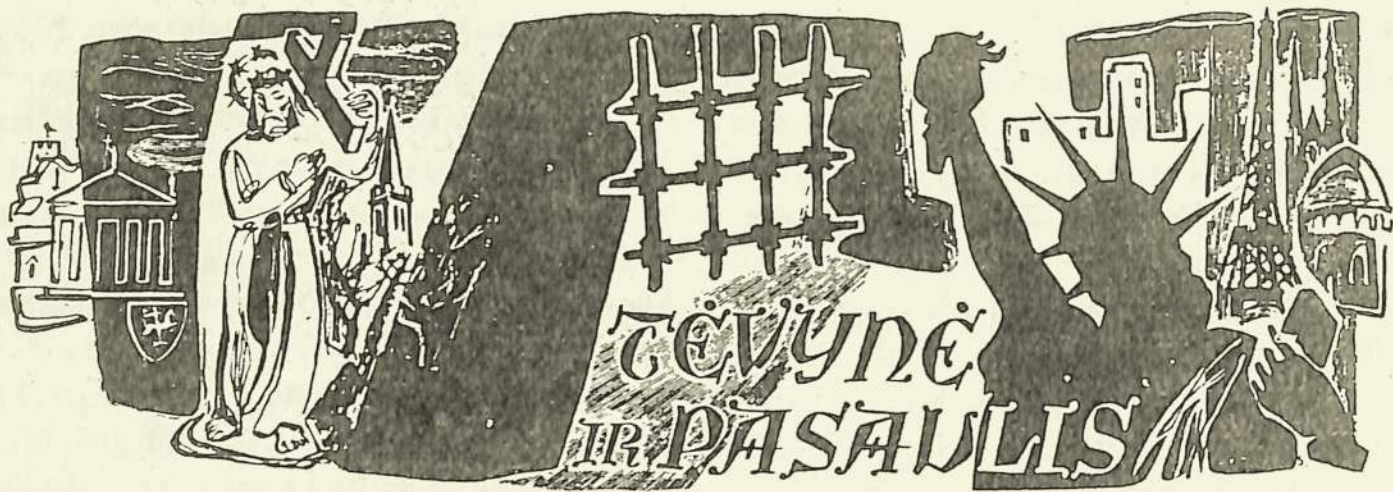
nas šiais metais nuaidėjo po Norvegijos fiordus.

Šeši berniukai vyko su kelionės palydovu mokyt. Fr. Skeriu liepos mėn. 10 d. per visą Vokietiją iki Kopenhagos. Čia sustatytas transportas iš 80 vaikų ir visi vyko Nils Seim lydimi per Goeteburg (Švedija) iki Oslo. Iš čia vaikai vyko laiveliu iki Nearsnes. Berniukai grįžo rugpiūčio mėn. 29 d. išbuvę 7 savaites Norvegijoje. Mokytojas Fr. Skerys juos visus Puttgardene (Danijos siena) pasitiko ir palydėjo iki Weinheimo. Iš čia vaikai vyko dar vienai savaitei į namus pas tėvelius praleisti dalį savo atostogų.

Visas išlaikymas vasaros stovykloje veltui, vaikai prisideda tik prie kelionės išlaidų padengimo. Didžiausią dalį kelionės išlaidų apmoka stovyklos vedėjas. Mokyt. Fr. Skerys jau parašė stovyklos vedėjui Nils Seim ilgą laišką ir išreiškė lietuvių Vasario 16 Gimnazijos Ev. Jaunimo Ratelio vardu nuoširdžiausią padėką už mūsų vaikų globą vasaros atostogų metu. Reikia tikėtis, kad žengiant į kitą dešimtmetį mūsų gimnazijos berniukai tą garbingą uždavinį galės tęsti.

Red. prierasas. Lietuvių draugas ir geradaris norvegų ev. kun. Nils Seim mirė š. m. liepos m. 20 d., Vasario 16 gimnazijos šeši berniukai, tuo laiku stovyklavę Norvegijoje, dalyvavo laidotuvėse ir jie už visus kitus lietuvius atsisveikino su lietuvių tautos bičiuliu. Vasario 16 gimn. mok. F. Skerys pareiškė Ev. Jaunimo Ratelio vardu artimiesiems užuojautą.

KUN. AD. ŠERNO
"ATSIVERTIMAS"

Ištrauka iš Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos Melbourne leidžiamo savaitraščio "Tėviškės Aidų" Nr. 37, 1964 m. rugsėjo mėn. 22 d. :

"Tiesa" (rugp. 16 d. 191 nr.) paskelbė didžiulį buvusio Lietuvos Reformatų Bažnyčios generalsuperintendente, kunigo Ado Šerno pasisakymą, kuriame religija laikoma nesąmone. Tokias aukštas bažnytines pareigas ėjusio žmogaus "atsivertimas" į valstybinį ateizmą lyg ir turėtų būti laimikis Lietuvą valdantiems komunistams. Tik kyla klausimas kiek nuoširdus ir sąmoningas yra šis "atsivertimas". Kodėl kunigas Šernas nepasisakė prieš religiją, kai buvo jaunesnis? Kodėl jis staugai panorėjo pasitarnauti valstybiniam ateizmui tik dabar, sulaukus 80 metų? Galimas dalykas, kad kun. Šernas visiškai paliego ir dėl gilos senatvės jau nebegali kontroliuoti savo veiksmų ir imti atsakomybės už juos. Tat komunistams nebuvo tokiu atveju sunku iš jo išgauti aną jų išgarsintąjį "atsivertimo" pareiškimą. Antra, matyt, buvęs visos Lietuvos Reformatų Bažnyčios galva

turėjo pakelti daugybę persekiojimų, kurie galutinai jį, seną žmogų, pakirto. Kaip kunigas jis, aišku, negali gauti jokios pensijos ir jokios kitokios globos ar malonės. Tad galima prileisti, kad jis bus atsidūręs gilioje senatvėje prieš bado šmėklą. Gal kaip tik "atsivertimas" ateizman garantuos jam duonos kąsnį senatvėje, duonos, dėl kurios ir tauriausias žmogus kartais gali viešai išsižadėti savo brangiausiojo aš, savo tikėjimo ir pažiūrų. Bet tai nevisada turi reikšti, kad jis iš tikrųjų, nuoširdžiai ir sąmoningai, atsisakė savosios pasaulėžiūros. Tikime kad kada nors paaiškės tikrosios Ad. Šerno "ateizman atsivertimo" priežastys".

* * *

Iš okupuotos Lietuvos, pro geležinę uždangą prasiskverbusių, žinutės sako, kad ir ten gyvenimas nestovįs vietoj, o keičiasi ir iš dalies tobulėja. Biržai po praėjusio karo buvę labai nudegę ir sugriauti. Dabar jau atsistatę ir beveik per pus išsiplėtę. Judėjimas gana didelis. Mašinos rieda viena pasukui kitą. Šiais metais pradėtos asfaltuoti gatvės. Vytauto ir Basanavičiaus gatvės išasfaltuotos. Asfaltuojama Kęstučio gatvė. Daugumas gyventojų jau esą įsitaisę

dujines (gazo) plytutes, kurios pasirodžiusios prieš 3-jus metus. Daug kas šias plytutes išitaiso ir kaime. O elektrą kaimas jau seniai turįs. Radiją turi beveik kiekviena šeima. Televizijos aparatą

Halina DILIENĖ

IŠ LIET. EV. REFORMATŲ GYVENIMO

MIKALOJAUS RADVILO JUODOJO 400 M. MIRTIES MINĖJIMAS

Šių metų Lietuvos Evangelikų Reformatų Sinodas Tremtyje nutarė pavesti Kolegijai suorganizuoti 1965 m. Mikalojaus Radvilo Juodojo 400 m. mirties minėjimą. Radvilas Juodasis mirė 1565 m. gegužės mėn. 29 dieną. Kolegija, išsamiai apsvarsčiusi tą klausimą, nutarė kreiptis į Lietuvos Spaudos Centrą su prašymu tokį minėjimą suorganizuoti. Mikalojaus Juodojo asmenybė yra tokia universali, kad visi lietuviai evangelikai, liuteronai, reformatai, baptistai, metodistai ir kitos denominacijos, tame minėjime aktyviai dalyvaus.

Spaudos Centras apsvarstė tą klausimą kartu su organizuojama Lietuvos Evangelikų Taryba. Tam reikalui yra sudarytas Jubiliejinis Komitetas iš visų lietuvių evangelikų denominacijų. Komitetas darbą jau pradėjo ir prašo visus plunksną valdančius lietuvius rašyti straipsnius apie Radvilą Juodąjį į spaudą.

* * *

Mūsų Bažnyčios kuratoriai, žymūs visuomenės veikėjai A. ir M. Deveniai, vos spėję įsikurti Californijoje, tuojau įsijungė į lietuvių visuomeninę veiklą.

Dr. Mykolo ir Alenos Devenių puikiuose namuose, Santa Monica,

pastebėsi jau rečiau, o šaldyruvą ar skalbiamą mašiną dar rečiau. Šie namų apyvokos daiktai yra brangūs. Vienok ir po šiai dienai, netrumpėja žmonių "uodegos" prie maisto krautuvių.

dažnokai posėdžiauja Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 75 kuopos Valdyba, kurios pirmininkė yra kur. A. Devenienė. Taipgi jų bute įvyko Pietų Californijos Lietuvių Gydytojų Dr-jos susirinkimas. Šios Valdybos pirmininku yra kur. dr. M. Devenis, sekretoriu-dr. Z. Brinkis, finansų tvarkytoju dr. Jonas Kregždė.

* * *

"Taip mažai tam žmogui reikia, kad atsitiktų kokia nelaimė", - rašo iš Californijos "M. S". bendradarbis kur. teis. Jonas Kutra. Š. m. spalio m. 15 d. p. Antaninai Kutrienei, pereinant gatvelę, kažkaip paslydo kairė koja, prarado pusiausvyrą, krito ant šaligatvio ir išnarino bei susilaužė iš abiejų pusių dešinės kojos riešo kaulus. Chirurgas galvojo, gal galima bus apsieiti be operacijos, bet š. m. spalio m. 19 d. ją turėjo antrą kartą marinti ir operuoti. Iš ligoninės grįžo namo su kriukiais. Liūdnas vaizdas, kai turi šokinėti ant vienos kojos! Po mėnesio gydymosi kojos priminti dar negali. J. A. Kutros rengėsi š. m. gruodžio mėn. 25 d. paminėti 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktį, kurią, dėl ištikusios skaudžios nelaimės, turės atidėti. Giliai užjausdami p. Antaniną kartu ir nuoširdžiai, - suskambėjus sidabriniam varpe-

liui, - juodu sveikiname.

* * *

Rugsėjo mėn. gale "Mūsų Sparnų" redakcijoje lankėsi svečias nebūvėlis: metodistų kun. Peter Palches (Palšis), gimęs Medeikių km. ir iš Lietuvos išvykęs 1906 m. Š. m. rugsėjo 27 d. jis su savo brolio šeima ir giminaičiais dalyvavo pamaldose.

Tartame žodyje kun. P. Palšis prisiminė, jog yra kunigavęs Brocktono (Mass.) liet. metodistų parapijoje. Šiuo metu kun. P. Palšis reziduoja Centervilleje, Cape Cod, priklauso Cape Cod Bažnyčių Tarybai. Jam yra pavestos institucijų kapeliono pareigos.

Kun. P. Palšio žmona - Louis Grant - yra poetė, išleidusi tris eilėraščių rinkinius.

Kun. P. Palšis žadėjo remti "Mūsų Sparnų" savo raštais, o ponija Palšienė leido "Mūsų Sparnams" naudotis jos eilėraščiais.

* * *

"Mūsų Sparnų" redakcija gavo iš Anglijos liūdną žinią, kad š. m. kovo mėn. 21 d. Londone mirė Lenkų Evangelikų Reformatų Bažnyčios Tremtyje ilgametis Bažnyčios prezidentas ir kuratorius inž. Edward Royski. Jis buvo gimęs 1879 m. rugsėjo mėn. 21 d. Niepokvyczyce dvare netoli Lietuvos Brastos. Tame dvare Royskių šeima, reformatai dar iš XVI amžiaus, pastatė ev. reformatų bažnyčią. Toje bažnyčioje tarp dviejų paskutinių karų pamaldas laikė kun. P. Dilys. Niepokvyczyce iki antrojo pasaulinio karo priklausė prie Vilniaus Ev. Reformatų Bažnyčios; jos nariu buvo ir a. a. Edward Royski.

Dabar sovietų okupantai bažnyčią sugriovė.

"Mūsų Sparnų" redakcija išreiškia Lenkų Reformatų Bažnyčiai Tremtyje gilią užuojautą.

* * *

Reformacijos diena Liet. Ev. Ref. bažnyčioje, Čikagoje buvo paminėta spalio 25 dieną. Po pamaldų bažnyčios salėje Moterų D-ja suruošė kavutę, po kurios sup. kun. Stasys Neimanas skaitė paskaitą apie 1964 m. Pasaulio Reformatų Sąjungos suvažiavimą Frankfurte, Vokietijoje. * * *

Dr. Jokūbas Mikelėnas renka medžiagą ir ruošia veikalą apie reformatų parapijas Lietuvoje nuo reformacijos pradžios. Be to, jo rankraštis apie reformaciją yra ruošiamas spaudai.

* * *

Š. m. lapkričio 8 d. Kolegijos prezidentas Motiejus Tamulėnas, jr. pakvietė Kolegijos narius ir kitus svečius su žmonėmis į savo rezidenciją Racine, Wis. Po Kolegijos posėdžio visi buvo pakviesti prie skoningai apdengto stalo pietų. Maloniųjų šeiminkų nuoširdžiai ir sočiai pavaišinti svečiai puikioje nuotaikoje grįžo į Čikagą. * * *

Olga Mekienė, Woodbridge, N. Y., paaukojo mūsų bažnyčios komunijos stalui gražią iš Lietuvos gautą staltiesę.

Ponija Otilija Valiūnienė atsiuntė Kalėdų eglutei vaikams visą dėžę jos pačios meniškai pasiūtų meškučių.

Moterų Draugija reiškia p. O. Mekienei ir p. O. Valiūnienei nuoširdžiausią padėką.

* * *

Mūsų Bažnyčios kuratoriaus,

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKI

J. KUTRA REALTY

3020 Wilshire Blvd

SANTA MONICA, CALIF.

TEL. :EX - 4 - 2986

EX - 5 - 3358.

"Mūsų Sparnų" steigėjo bei darbuotojo, Kolegijos generalinio sekretoriaus, Eugeniaus Gerulio šeima padidėjo.

Darbo Dienos šventėje, rugsėjo mėn. 7 d. 2 val. 30 min. iš ryto, Šv. Kryžiaus ligoninėje jiems gimė sūnus Andrius. Kūdikį priėmė p. p. Gerulių kaimynas dr. Gaižiūnas. Motina ir sūnus sveiki. Dėl šio įvykio labai apsidžiaugė visa kuratoriaus šeima kartu su jo mama ponija Stefanija.

Kur. Eugenijaus ir Valerijos Gerulių sūnelis pakrikštytas š. m. lapkričio mėn. tėvų namuose.

* Marijonų vienuolyne Eugenius Gerulis, Šv. Rašto studijų proga, skaitė paskaitą tema "Žodžio "šventas" sąvokos vystymasis

amžių bėgyje".

* Reinoldo ir Jievos Pipynių antrasis sūnelis pakrikštytas š. m. rugpiūčio mėn. tėvų namuose Tomo Andriaus vardais.

* Jono ir Gerry Mikelėnų sūnelis pakrikštytas š. m. rugsėjo mėn. Ev. Ref. bažnyčioje, Čikagoje Jono Jokūbo vardais.

* Ronaldas ir Živilė Slavėnai, gyveną Tuckson, Arizona, spalio mėn. 3 dieną susilaukė sūnelio Eriko Ronaldo.

* Buvęs Liet. Ev. Ref. Kolegijos prezidentas M. Tamulėnas su žmona persikėlė gyventi į Floridą.

* Kun. P. Dilys su žmona buvo sustoję š. m. liepos mėn. pas kur. J. Valiūną Brockton, Mass.

* * *

Bronė VARIAKOJIENĖ

LIET. EV. LIUT. TĖVIŠKĖS PARAPIJOS VEIKLA

Prie Čikagos Liet. Ev. Liut. Tėviškės parapijos veikia šie vienetai: Sekmadieninė Mokykla virš 60 vaikų; Jaunimo Ratelis apie 100 narių; Tautinių šokių grupė apie 20 šokėjų; Triūbininkai-10-12 žmonių; Moterų draugija apie 60 narių; Parapijos choras apie 60 žmonių.

S e k m a d i e n i n ė M o k y k l a kas sekmadienį 10 v. r. renkasi parapijos salėje. Mokykloje veikia: vaikų darželis ir mokyklos 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 skyr.

Konfirmantai paruošiami sekmadienio mokykloje iki pradeda dalyvauti pamaldose. Konfirmantai mokomi 2 metus parapijos kunigo A. Trakio. Tuoju po pamokslų vaikai įvedami į bažnyčią ir pamaldos baigiamos kartu su sekmadieninės mokyklos vaikučiais. Sekmadieninė mokykla vedama vientik lietuvių kalba ir vaikai visuomet pasireiškia lietuvių kalbos mokėjimu, eilėraščiais, montažais bei giesmėmis.

Sekmadieninės mokyklos ve-

dėja yra dr. Adelė Trakienė. Mokytojai, kurie padeda mokyklos vedėjai, yra: Adolfas Polis, Otto Šrederis, Rūta Puodžiūtė, Rūta Srugytė, Monika Simaitytė, Erika Kelpaitė, Lilė Giciutė, Astrida Drejerytė.

Irena Srugytė ir Ingrida Gibišaitė, dėl mokslo baigimo, kol kas turi atostogas.

J a u n i m o R a t e l i s renkasi kas ketvirtadienį: skaito paskaitas, veda įvairiom temom pašnekėsius, aptaria savo ratelio visus reikalus ir kelia klausimus ir sumanymus. Ruošia suvažiavimus, parengimus, pavasario šventes, iškylas, žiemos sportą, Kalėdų eglutes su kava, Kalėdų senelių su dovanomis. Motinos dieną ir per Reformacijos šventę dengia stalą su kava ir programa, kurią atlieka pats jaunimas ir sekmadieninė mokykla. Turi savo kasą, remia 16 vasario gimnaziją, duoda pašalpas, parėmė Biblijos vertimą. Reformacijos šventės proga, su tam tikrom apeigom, priima naujus konfirmantus į tikrus Jaunimo Ratelio narius ir visus atvykusius iš kitur įjungia į parapijinį gyvenimą. Dabartinė ratelio pirmininkė yra Karina Srugytė.

T a u t i n i ū š o k i ū g r u p ė, kuriai vadovauja Ilzė Peteraitienė, turi apie 20 šokėjų su atsarginiais. Grupė pasirodo įvairiom progom kelis kartus į metus ir šiais metais dalyvavo N. Y. pasaulinėje parodoje kartu su visais kitais šokėjais. Akordeonu groja Irena Jurgaitytė ir Loreta Jablonskytė.

T r i ū b i n i n k ū g r u p ė, sudaro tarp 10-12 žmonių. Vado-

vas Edvardas Dargelis. Kas antradienį visi renkasi vakarais parapijos salėje savo repeticijom. Jie įvairina parapijos pamaldas ir kartais groja kapinėse.

M o t e r ū D r a u g i j a, kuri veikia prie parapijos jau ilgus metus, sudaro didelį vienetą. Kiekvieno mėnesio paskutinį šeštadienį ruošia savo arbatėles su paskaitomis ir aptaria dr-jos reikalus. Savo aukomis prisideda prie parapijos veikimo, šelpia senelius, remia 16 vasario gimnaziją, rengia loterijas, per pasaulio Liut. Federaciją renka drabužius ir siunčia kur reikalinga.

Dalyvauja Balfo rinkliavoje, pinigėmis aukomis ir drabužiais prisideda prie šalpos į vargą patekusiems Lietuvoj ir Sibire bei kituose kraštuose. Pereitais metais kelios moterys buvo paminėtos Balfo susirinkime kaip pavyzdingos rinkėjos.

Be to, M-rų Dr-ja įvairiom progom ruošia pietus arba kavą, tuo būdu suburdama parapijiečius prie bendro stalo, jungia visus bendron draugystėn.

Spalių pabaigoje buvo padengtas "Piūtis" šventės stalas, kuris sutraukė tuoj po pamaldų parapijos salėje parapijiečius ir svečius. Trumpą žodį tarė Valteris Bendikas. Konfirmantė Raminata Lampsatytė paskaitė dr. Vydūno rašinį apie Kristijono Donelaičio "Rudens gėrybes". Sekmadieninės mokyklos vaikai, Rūtos Puodžiūtės vadovaujami, pasireiškė atatinkamais eilėraščiais bei giesmėmis. Šiupinį virė dr-jos narė p. Anelė Albrechtienė.

Spalių mėn. paskutinį šeštadienį arbatėlė buvo ypatingai reikš-

minga ir iškilminga. Ją ruošė p. Marija Idzeliene, dr-jos narė, savo gimtadienio proga. Prie gausiai apkrauto stalo susirinko gausus narių būrys. Dr. Adelė Trakienė pasveikino p. Idzeliene, Moterų Dr-jos vardu ir palinkėjo solenizantei sulaukti dar daug metų ir suruošti dar daug tokių arbatėlių. Ji dar prisiminė Balfo vykstantį vaju, kviesdama visas remti ir toliau tokią kilnią rinkliavą, prisidedant savo darbais ir aukomis. Parapijos kun. A. Trakis darė pranešimą: "Moteris Reformacijos šviesoje". Moterų Dr-jos pirminkė yra p. Elžbieta Mikėlaitienė, kasininkė p. Ida Simaitienė.

Šalia Moterų Dr-jos dar veikia Jaunųjų Motučių Ratelis, kuris renkasi savo paskirtom vaikų auklėjimo, medicinos, pedagogikos ir religijos klausimais. Jų vakarėjimai vyksta kiekvieno mėn. pirmą trečiadienį. Kalėdų metu iš savo aukų ruošia vaikams dovanėles.

Parapijos choras po vasaros atostogų vėl pradeda savo darbą, ruošdamasis giesmių vakarui, Kalėdų šventėm ir įvairiom bažnytinėm iškilmėm. Kiekvieną sekmadienį, tuoj po pamaldų, choras renkasi repeticijoms parapijos salėje. Choro vedėjas p. Jurgis Lampsatis, choro pirminkas Leonas Gružas.

Parapijos choras reiškiasi ne

* * *

ZIONO SARGAS

IŠ LIETUVIŲ EVANGELIKŲ ZIONO P-JOS VEIKLOS

Ziono parapija kasmet išleidžia savo metinės veiklos apyskaitas, kuriose sužymėta kokios turėta pajamos, kiek apeigų, pav:

tik giedojimu bažnyčios ribose, bet taip pat už parapijos ribų. Neseniai dainavo Klaipėdos vadavimo 40 metų sukaktuvėse, ev. liut. kunigo Kristijono Donelaičio 250 metų nuo jo gimimo sukakties minėjime.

Gieda mirusiųjų minėjimo dieną Lietuvių Tautinėse kapinėse, Jaunimo Ratelio parengimuose, savo parapijiečių vestuvėse bei kitur.

Trumpos žinios: rugpiučio mėn. pamaldose giedojo Herbertas Rožaitis, atvykęs trumpam laikui iš Toronto.

Spaustuvės įrengimas vyksta visu tempu. Mašinos jau yra bažnyčios ribose. Tešiama spaustuvės pinigine rinkliava. Sudaryta komisija, į kurią įeina: M. E. Nauras, Jonas Jurkšaitis, Edvardas Veinšreideris ir Jonas Kasperaitis.

Rudens kapinių šventė įvyko Betanijos kapinėse, kur susirinko nemažas žmonių būrys. Buvo pašventinti trys paminklai: Marijos Kiaupienės, Elžbietos Krulikauskienės - Verningienės - Rudminaitytės ir Heinricho Šlefordo. Kalbėjo sakytojas Bėdikas, kun. Burbulys ir kun. A. Trakis. Giesmes palydėjo triūbininkai. P. Burbulienė ir jos marti Vanda Burbulienė giedojo duetą. Akordeonu palydėjo Irena Jurgaitytė.

1963 m. būta 30 krikštų, konfirmuota 12, perimta iš kitų konfesijų 4, sutuokta 14 porų, palaidota 12, Šv. Komuniją priėmė 967.

Parapijoje veikia 3 moterų draugijos, kurios savo parengimais ir įnašais remia parapiją ir jos veiklos šakas: mokyklas, chorą, orkestrą. Prieš kelis metus įsteigtas Šalpos Komitetas pasižymėjo savo sėkminga veikla. "Rūtos" Draugija, jau aštuoneri metai, Vasario 16 gimnazijos evangelikams mokiniams Kalėdų proga pasiunčia po 50 dol. kasmet. Vasario 16 d. minėjimo pamaldose kun. P. Dilys pasakė pamokslą, o G. A. Lekšas skaitė paskaitą "Kodėl mes turime mylėti Lietuvą"? Balandžio 5 d. dr. R. W. Hahn skaitė turiningą paskaitą: "Bažnyčia eina į koledžą", pavaizduodamas pavyzdžiais ką Bažnyčia daro aptarnauti studentus aukštosiose mokyklose. Apie evangelikų dvasišką aptarnavimą ligoninėse turiningą paskaitą moterims skaitė diakonisė Frieda Bremermann, kuri virš 40 metų Čikagos ligoninėse yraėjusi diakonisės pareigas. Minint parapijoje nuo 1934 iki 1946 metų kunigavusį kunigą Emilį Korį, kuris

* * *

Lietuviai evangelikai tremtyje daro pastangas suorganizuoti Lietuvių Evangelikų Tarybą. Tos Tarybos tikslas nebūtų sujungti lietuvių evangelikų denominacijas į vieną administracinę viene-

mirė Kalifornijoje, jo mirties minėjimo proga, buvo surinktos aukos teologijos studentams pašelpti ir paremta radijo pamaldų programa. Gausaus lydėtojų būrio į kapų atilsį buvo palydėtas iš Klaipėdos krašto kilęs Jurgis Dumpis, kuris mirė gegužės 6 d. Spalių 11 dieną atitinkamu pagerbimu buvo pagerbtas Karolis Lemkė, buvęs daug metų Ziono Parapijos Tarybos pirmininku ir daugiau kaip 25 metus Vyrų Šalpos Draugijos pirmininku. Karolis Lemkė mirė lapkričio 7 d. 72 metų amžiaus. Jis buvo pats žymiausias senosios kartos lietuvių parapijiečių bažnytinis veikėjas. Parapijai švenčiant 50 metų sukaktį, jam buvo suteiktas auksinis ažuolo atžymėjimo lapas. Spalių 25 d. buvo suruoštas Draugijos "Sandora" minėjimas. Parapijos Tarybos vicepirm. Jonas Anysas skaitė išsamią paskaitą apie "Sandoros" nuveiktus darbus, Martynas Bundelis papasakojo savo patyrimus Klaipėdoje iš "Jaunųjų Sandoros" veiklos.

ta, bet, remiantis Pasaulio Bažnyčių Tarybos pagrindais, Taryba siektų sustiprinti protestonišką pasaulėžiūrą ir nusistatymą tarp paskirų denominacijų narių ir jų simpatikų. Organizaciniame

GUŽAUSKŲ

GĖLINYČIA

BEVERLY HILLS

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų,
laidotuvių ir kitų papuošimų

PRospect 8-0833 — 8-0834

2443 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois

OFFICE PHONE {WA 5-2737
AB 5-1864

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

LICENSED BY INTOURIST

2439 AND 2608 W. 69TH ST. • CHICAGO 29, ILL.

3212 S. HALSTED ST. • CHICAGO 8, ILL.

E. & V. ZUKAUSKAS

MANAGERS

RES. TEL. HEMLOCK 4-8123

Komitete priklauso Lietuvių Liuteronų Bažnyčia Tremtyje, Lietuvių Liuteronų "Ziono" parapija Čikagoje, Lietuvių Metodistų ir Baptistų Bažnyčios ir Lietuvos Ev.Reformatų Bažnyčia Tremtyje.

* * *

Katalikų marijonų leidžiamas dienraštis "Draugas" spalio m. 21 d. numerio kronikoje rašo: "Vatikano susirinkimas įvedė gimtąją kalbą į mišių liturgiją. Galėsime pajustiką reiškia melstis savo kalba šį sekmadienį Kristaus Valdovo Šventėje..."

Reikėtų šį pažangų nutarimą ne vien tik "pajusti", bet ir įgyvendinti. Tada ir Romos katalikai lietuviai galės melstis gimtąją kalbą. Tenka apgailestauti, kad taip ilgai jie turėjo laukti šios progos. Atrodo, kad Liuterio, Kalvino, Cvinglio ir kt. protestantų 15-16 šimtmečių paskelbtos reformos, kad ir negreit, (po kelių šimtmečių) pagaliau bus ir Romos Katalikų Bažnyčios pripažintos.

IŠ "MŪSŲ SPARNŲ" RED - JOS

"M. Sp". redakcija reiškia nuoširdžiausią padėką dailininkui skulptoriui J. Dagiui už sukurtą,

gražų "M. Sp". viršelį, skirtą M. Radvilo ir J. Kalvino paminėjimui.

Užbaigus ruošti spaudai šį "M. S." Nr., redakcija gavo kun. dr. Ernest. E. Fricke straipsnį anglų kalboje "Kalvinas po 400 metų". Išvertus į lietuvių kalbą šis straipsnis bus patalpintas sekančiame žurnalo numeryje.

Redakcija dėkoja p. A. Kūriui už atsiųstą straipsnį "Liūdijimas apie senovinę tiesą". Dėl šio str. patalpinimo "M. S". redakcija susitars su autorium.

Žurnalo "Mūsų Sparnai" sekančias numeris bus skirtas reformatoriui Jonui Kalvinui ir Lietuvos kunigaikščiui Radvilui Juodajam. Todėl "Mūsų Sparnų" Redakcinė Komisija kreipiasi į lietuviškąją visuomenę, prašydamą rašyti apie tuos garsius vyrus straipsnius į "Sparnus", arba taip pat siųsti mažiau žinomų žinių apie Ženevos reformatorių, Joną Kalviną ir Lietuvos valstybininką ir reformacijos globėją Mikalojų Radvilą Juodajį. Visa medžiaga turėtų būti redakcijoje iki 1965 m. balandžio mėn. 1 d. Širdingai ačiū už bendradarbiavimą.

Chicago Savings and Loan Association

Providing a Complete Service for Our Members!

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of Insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U.S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-In Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

4 1/2%

Current Dividend on
Investment Accounts

HOURS

Monday	12:00 P.M. - 8:00 P.M.
Tuesday	9:00 A.M. - 4:00 P.M.
Wednesday	Closed All Day
Thursday	9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Friday	9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Saturday	9:00 A.M. - 12:30 P.M.

Chicago Savings and Loan Association

6245 SOUTH WESTERN AVENUE • CHICAGO 36, ILL.

GRovehill 6-7575

ŠV. KALĖDŲ ir NAUJŲ METŲ
proga nuoširdžiai sveikiname savo
klijentus.

Vienkart pranešame, jog nuo
1965 M. SAUSIO 1 D.
persikeliamo į savo garažą:

2218 W. 69th Street, Telef. HE 4 - 6900
(Bell ir 63-čios gatvių kampas)

*Atidaromame garaže bus atliekami smulkūs ir pagrindiniai
vietinių ir užsienietiškų automobilių remontai.*

*Tad po sausio 1 d. automobilių remonto reikalais skambikite
HE 4 - 6900 ir prašykite Erwin'ą*

Iki 1965.1.I — ERWIN STANDARD SERVICE
67th & WESTERN, Telef.: PR 8 - 9250

AUKOS

Dr. A. Šabanienė, Chicago - 25 dol;
Dr. M. Devenis, Los Angeles - 25 d;
M. Kregždė, Los Angeles - 20 dol;
P. Jašinskas, Boston - 15 dol.

Po 10 dol.:

J. Bernsteinas, Boston; K. Klybas, New York; Mrs. E. Eiduck, Rockford; P. Mekas, New Jersey; P. Bružas, Chicago; V. Karosas, Cicero; dr. P. Tunkūnas, Chicago; J. Tunkūnas, Gardner; M. Tamulėnas, jr., Racine Bvė "Parama", Chicago.

* * *

O. Kregždienė, Chicago - 9 dol; A. Jankūnas, Canada - 8 dol; J. Šernas, Rockford - 6 dol.; Petras Kėželis, Australija - 2 sv. 9 šil.

Po 5 dol.:

Mrs. I. Meiklejohn, Canada; A. Michuraitė, New York; Cris & Mary Petrauskai, Mass.; A. Jodinskas, Detroit; J. Kliauga, Canada; P. Kuginys, Chicago; A. Motiejūnienė, Indiana; A. Jarienė, Indiana; J. Pelanis, Chicago; M. Pesienė, Waterbury; Mrs. D. Evans, Rockford; Kun. S. Neimanas, Evanston; J. Kutra, Los Angeles; P. Vaitaitienė, Ciaro; A. Šernas, Rockford; K. Tamulėnas, Švedija; P. Kutra, Philadelphia; J. Gradinskas, T. V. Co, Chicago.

Po 4 dol.:

Mrs. E. Romikat, Canada; P. Srugis, Chicago; J. ir D. Kregždės, Cincinnati; J. Variakojis, Cicero.

Po 3 dol.:

Mrs. R. Marshall, Riverdale; X, Chicago; P. Lampsatienė, Chicago.

Po 2 dol.:

John Warekois, Wilmette; V. Girdauskas, Chicago; J. Pipynė, Anglija, 10 šil; K. Andriulis, Chicago; Mrs. Šenferis, Toronto; prof. Reggel, Austria; H. Pavilonis, Wheaton; J. Trečiokas, Chicago; E. Gerulis, Chicago; St. Palshis, Chicago; prof. Vl. Jakubėnas, Chicago; St. Dagys, Chicago; K. Mikelėnaitė, Cicero; St. Neimanas, jr., Evanston; A. Ramonis, Chicago; Miss O. Dūbra, Rockford; E. Balcerienė, Chicago; E. Pušneraitienė, Chicago; dr. M. Jankienė, Lemont; M. Plepys, Chicago; J. Dagys, Chicago; Em. Palšienė, Chicago; P. Šernas, Rockford; M. Stonie, Chicago.

Po 1 dol.:

F. Narvydas, New York; A. Ivaškienė, Chicago; M. Tamulėnas, sn., Racine; O. Budėjienė, Chicago; D. Jurcienė, Chicago; Mrs. M. Maitis, Rockford; M. Guobužienė, Chicago.

* * *

"Mūsų Sparnai" nuoširdžiai dėkoja visiems aukotojams už taip gausias aukas ir maloniai prašo ateityje nepamiršti.

Jei būtų aukotojų, kurie nerastų savo pavardės šiame sąrašė, prašome tuojau susisiekti su administracija.

Aukas siųskite ir kitais administraciniais reikalais kreipkitės šiuo adresu:

"Mūsų Sparnai" Adm., 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill., 60629

ΔΙΕΥ. ΣΙΒΕΙΩΝ
ΠΑΡΗΥΘΕ
ΜΟΥΣΗ

PETKUS

LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS